

Bottenhavskusten

...i Gävlefiskarnas kölvatten

Kustguide Öregrund-Höga Kusten

Västernorrlands län

med Höga Kusten, sid 68-133

Gävleborgs län

med Jungfrukusten, sid 12-67

Uppsala län

med Nordupplandskusten, sid 4-11

Bönhamn i Höga Kusten

Välkommen till Bottenhavskusten

Med den här guiden för Bottenhavskusten vill vi verka för att allt fler upptäcker mer mellan Öregrund i söder och Salusand i norr.

Bottenhavskusten består av Nordupplandskusten, Jungfrukusten och Höga Kusten där det ryms många speciella miljöer och karaktärer och en historia väl värd att känna till.

Fiskarna från norra Uppland och Gävle upptäckte redan på 1500-talet att det fanns mycket att hämta...

Nu är det båturer som välkomnas in i vårt vackra område för att få rekreation

och upplevelser och kanske för att knyta kontakter för lång tid framöver.

Vi vill också att de som redan finns utefter Bottenhavskusten ska få lust att öppna ögonen för sina farvatten in på knuten.

“Hit har vi aldrig varit förut. Så nära... så fint ställe...”.

Alla kan vi bli hemmablinda.

Kustguiden ska vara en apptretare som gör att man vill upptäcka ännu mer, ankra och kanske gå iland för att forska vidare och få en ännu bättre upplevelse.

Väl mött “i Gävlefiskarnas kölvatten...”!

Gerhard Larsson

Gerhard Larsson

Landshövding Västernorrlands län

Christer Eirefelt

Christer Eirefelt

Landshövding Gävleborgs län

Anders Björck

Anders Björck

Landshövding Uppsala län

Öregrund

60°20,4N 18°26,7E

Gästhamnen i hjärtat...

...av Öregrund har 80 platser varav 22 stycken vid boj. Hamndjupet är 0,8-2,0 meter förutom vid yttre gästhamnspiren där det är 4 meter. I gästhamnen finns dusch, maskintvätt, torkskåp och färskvatten.

Hamnen är delvis utsatt för nordliga vindar. Öregrund är en vacker sommarstad med små gränder och prunkande trädgårdar. Här finns båtvarv, verkstad, slip och bränsle förutom affärer, bank, post, kiosk, turistbyrå, restaurang och hotell.

Lämplig natthamn är Kullbådviken som ligger sydost om färjeläget på Gräsö.

Färja till Gräsö där det finns camping och badplats inom gångavstånd.

Besök gärna hembygdsgården, sjöfartsmuséet eller den lilla pittoreska träkyrkan.

I Öregrund arrangeras Fiskarfesten med världens längsta strömmingsbord, Roslagsloppet för snabba båtar samt speciella badorts dagar.

Fritidskontoret:

0173-86 000

www.oregrund.se

Örskärs fyrplats –
här börjar resan norrut!

60°20,86N 18°16,74E

Kallrigafjärden

Reservatet...

...är ett stycke uppländsk skärgård med flera olika naturtyper.

I norra delen finns urskogs-artade barrblandskogar, längre söderut vidtar ett mera kulturpräglad landskap med ädellövskog, strandängar, hagar och igen-växande lövängar.

Kustlinjen är sönderskuren med en mängd fjärdar, småsjöar och kärr i olika avsnörningsstadier. Moränen har hög kalkhalt vilket bidrar till en rik flora på de gamla kulturmarkerna samt i sjöar och kärr.

Kallriga har även högt värde för fågellivet, särskilt under flyttningstider då stora mängder sjöfågel, bl a gäss, änder och svanar rastar i området.

Kallrigafjärden ger bra sjölä vid hårt väder.

Vid Kallerö finns mindre campingplats, torrtoa och sopmaja.

I delar av reservatet råder fågel-skydd perioden 15/7 - 15/10.

www.upplandsstiftelsen.se

Skaten-Rångsen

Detta...

...reservat består av ett skärgårdsområde med ett trettio-tal större och ett stort antal mindre öar.

I söder ingår också en bit fastland.

På de större öarna finns skog med urskogs-karaktär.

En stor del av skogen har sannolikt varit en öppen till halv-öppen betesmark. Härom vittnar många gamla enar och grova solitärgranar. I dag lämnas all skog att utvecklas fritt.

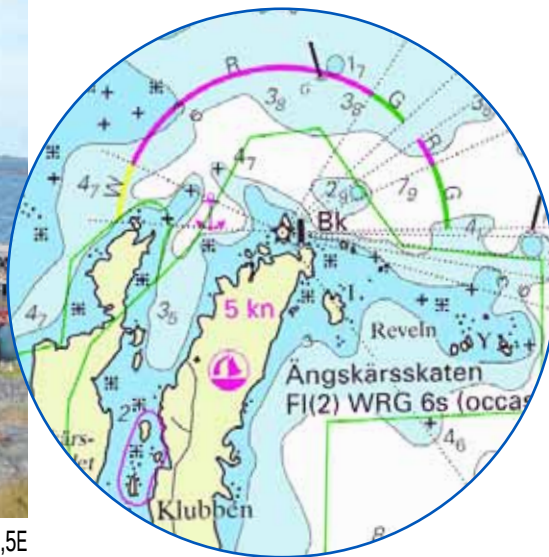
Vid Rångsen finns en enkel tältplats med ett fåtal båtar att hyra (runda bilden).

Här kan man också hyra plats för egen båt.

Kontakta Upplandsstiftelsen eller Forsmarks bruks lanthandel, 0173-500 04.

Skärgården har god tillgång på naturhamnar, men observera att kusten här är mycket storstenig.
www.upplandsstiftelsen.se

Ångskär

60°30,1N 18°04,5E

15 distansminuter...

...norr om Öregrund, i sundet mellan Bondskäret och Klubben, finns denna enda djuphamn i Öregrundsgrepen.

Hemmahamn för Ångskärs-Skatens Fiskehamn med 10 gästplatser, belägen på halvön Klubben.

Minsta djup i gästhamnen är 3 meter och angöring sker från Öregrundsgrepen genom prickad och fyrbelyst led.

Sopmaja, torrtoa, färskvatten.

El finns på kajen och vatten kan du hämta 300 meter bort.

1,5 km till Ångskärs HavsCamping som håller öppet sista april-sista augusti.

Närlivs, kiosk, grillkök, bangolf, beachvolley, roddbåtar, kanoter, cyklar och

boule.

Fritidssjökortet "Grepén" är en liten specialitet där "gröna kartan" införlivats med ett sjökort i en lite större skala.

Bestäm själv; Plocka svamp eller meta abborre...

Till Hållnåshalvön hälsas man välkommen av kasen på Ångskärs Klubb.

Det första sjömärket byggdes här på den yttersta udden i början av 1700-talet och det nuvarande märket uppfördes 1995.

Redan i slutet av 1600-talet anlades hamnen längst in i Ångskärssundet för landets då största järnbruk, Leufsta.

Hamnen användes för utskeppning av

järnmanufaktur och import av förnödenheter till brukets skötsel.

Naturreservatet på Klubben benämns Ångskär och omfattar förutom Klubben, Slåtholmen samt halva Bondskäret.

Speciellt Bondskäret har genom den kalkhaltiga moränen en särdeles rik flora med bland annat olika arter av orkidéer.

I strandzonen på båda halvöarna kan man inte undgå de täta snåren av havtorn.

Hamnvärd: 073-182 04 19

Argos Båtklubb: 0293-550 36

Ångskärs HavsCamping: 0294-360 78

www.kustguide.net

www.upplandsstiftelsen.se

60°32,84N 18°00,64E

Slada hamn

Litet fiskeläge...

...med sjöbodar och gistvall.

Sladaböndernas gamla fiskehamn ligger i Klungsten någon kilometer längre in i viken men landhöjningen (mer än 6 mm/år) ledde till att ny fiskehamn anlagts vid Klubben.

Fin badplats ute på udden.

60°38N 17°58E

Björns Fyr

Hållnäshalvöns...

...sista utpost mot norr. Söder om fyrön och norr om den prickade leden har Kryssarklubben två blå bojar på sydsidan där det finns utmärkt rastmöjlighet vid nordlig vind. Det är en plats som ofta nyttjas av seglare som kommer från Åland. Vattendjup vid bojarna 3-5 m. Bojarna är utsatta för sjö-sving vid V-NV.

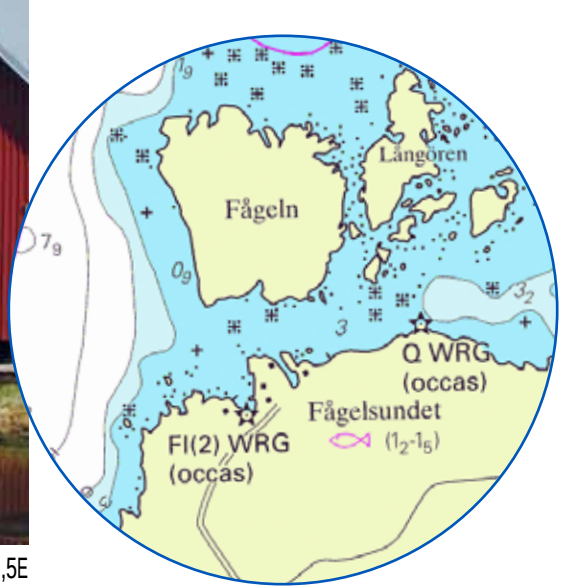
År 1859 byggdes det två fyrar på Björn. Det var dels ett fristående fyrtorn och dels ett kombinerat fyr- och bostadshus. Dessa var i funktion i 30 år innan de revs och ersattes av ett nytt fyrtorn invid bostadshusets ena gavel. Även detta fyrtorn revs när den nuvarande fyren i betong tändes 1956.

Du ser idag en 25 meter hög

cylindrisk byggnad som är svartmålad på nedre halvan och vit upptill. Den har en lysvidd på 16,5 nautiska mil!

Båttransport till Björn kan ordnas från Fågelsundet och ön är en känd flyttfågellokal där man noterat mer än 240 fågelarter varav cirka 70 häckar. Här finns en av Sveriges största kolonier av skräntärnan!

Fågelsundet

60°36,2N 17°56,5E

Uppsala läns största...

...fiskeläge med karaktäristiska knut-timrade sjöbodar, landbodar och kokhus.

På 1940-talet fanns mer än 30 båtlag i Fågelsundet!

Norr om Fågelsundet ligger Björns skär-gård med sex större öar, många småskär och grynnor.

Rikt fågelliv på de yttre öarna.

Här häckar bl a storspov, grågås, labb, stjärtand, skräntärna, fisk- och silvertärna, roskarl och tobisgrissla.

Visa hänsyn till fåglarna under häckningstid.

Prickad led genom Fågelsundet med minsta djup 1,7 m närmast stenkistan.

Bastu, café, nödhamn, sopmaja, trailer-ramp och 10 gästplatser.

Fågelsundets Hamnförening:
0294-240 69, 070-552 27 03

60°34,84N 17°49,62E

Kapplasse

Ett naturreservat...

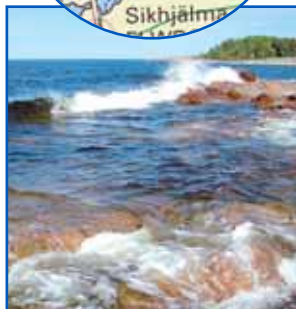
...med klippkust bestående av vindpinade martallar och s k klapperstensfält.

När stormen drar in från norr kan man höra ett dovt muller från rundslipade stenar som rullar i vågorna.

Reservatet är genom sin berggrund och sina klapperstensfält, något speciellt för den geologiskt intresserade.

Kapplasse är genom sin natur svårtillgänglig från sjösidan.

Nyttja istället Sikhjälma fiskehamn – därifrån finns markerade stigar in i reservatet.

60°34,6N 17°49E

Sikhjälma

Gammal skyddad...

...fiskehamn med fyra gästplatser och 2 meters hamndjup.

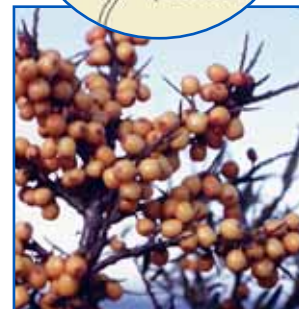
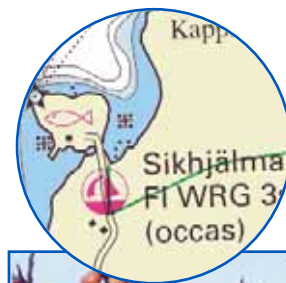
Håll intill stenpiren inne i hamnen.

Färskvatten i privat brunn, sopmaja och torrtoa.

Övernattningsrum finns i de faluröda sjöbodarna som uppfördes i början av 1900-talet.

Nordost om hamnen ligger naturreservatet Kapplasse, ett skogsområde med hållmarker och klapperstensfält – "stentorg".

Hållnähalsvöns alla "fiskefyrar" hålls tända!

Havtorn

60°32,1N 17°45,0E

Fagerviken

Edsättraböndernas...

...gamla fiskeläge. Hamnen med ett djup på drygt 4 meter, hade fram till mitten av 50-talet egen lotsstation, vars lotsutkik på Källarberget numera uthyres dygns- eller veckovis under sommarsäsongen.

Utprickad farled leder besökaren till hamnen där ett antal gästplatser finns med tillgång till toalett och färskvatten.

I hamnen kan man välja en tur av läckerheter hos "Calles Fisk" eller kanske ta en kopp kaffe med hembakat bröd och njuta av den vackra havsutsikten.

I anslutning till butiks- och serveringslokalen erbjuds besökarna allehanda hantverksprodukter.

Lite kuriosita; Vintern 1923 upptäcktes en sillval fastfrusen i isen ute på Olsgrundet. Tusentals människor vallfärdade till Fagerviken för att titta på "havsvidundret" som var 13,5 meter långt!

Fagervikens hamn:

0294-231 10, 070-551 39 58

Fagervikens Bygdegårdsför:

(uthyrare Lotsutkiken)

0294-233 50

60°38,5N 17°38,0E

Gårdskär

Älvkarleby kommuns...

...östra utpost är ett gemensamt namn för bl a småbyarna Västerboda, Berget, Nedergården, Skarpvret, Ekbacken och Fårskär.

På medeltiden låg fiskehamnen vid nuvarande samhället Gårdskär, men landhöjningen har flyttat kusten 3 kilometer sedan dess.

I Gårdskärs fiskehamn finns en gästhamn och medger icke angoring med segelbåtar. För seglare går det däremot bra att finna lä innanför fyren på Hällöarna, numera halvö genom landhöjningen.

Hamnen med slip (kommunens mark) drivs av hamnföreningen. Här finns ett 25-tal privatägda sjöbodar.

Briggen Johan Fredrik gick i kvav utanför Gårdskär år 1809.

Ombord fanns 70 sjuka och skadade soldater från finska kriget.

60°39,5N 17°30,5E

Billudden

Naturreseptatet...

...omfattar flera uddar och öar vid Dalälvens utlopp i Gävlebukten.

Billudden och Billan utgör Uppsalaåsens nordligaste utpost ovan havsytan.

Utefter stränderna finns Europas rikaste bestånd av havstorn. Det kalkrika åsmaterialet avspeglar sig i en mycket artrik flora.

Billudden som består av fin sand är ett exempel på en sk krumudd som årligen byter utseende genom påverkan av stormar och vattenströmmar.

Reservatets växter och djur beskrivs i det naturum som finns vid campingen.

Där skildras också områdets historia, inte minst det fiskeläge som legat vid Billhamn (bilden), nästan längst ut på udden.

Under 1930-talet bodde sex fiskarfamiljer i Billhamn och de sista fiskarna lämnade strömmingsfisket på 50-talet.

I reservatet ligger Rullsand som är kuststräckans största havsbad med camping, servering/kiosk.

www.rullsand.se

60°37,8N 17°26,5E

Älvskär

Skutskärs Båtklubb...

...hamn i nordöstra viken på Rotskär i Dalälvens mynning.

Prickad led där det är endast 1,4 m djup vid lågvatten.

Det finns sammanlagt 70 båtplatser med bom och i mån av plats nyttjas dessa av gästande båtar.

6 meters segelfri höjd vid hängbron (väg 76).

Fina badstränder, fiskodling, vattenlaboratorium och sportfiskemuseum i Älvkarleby.

Söndagen före midsommar varje år släpps Älvkarleby-fallen fria på Fallens Dag.

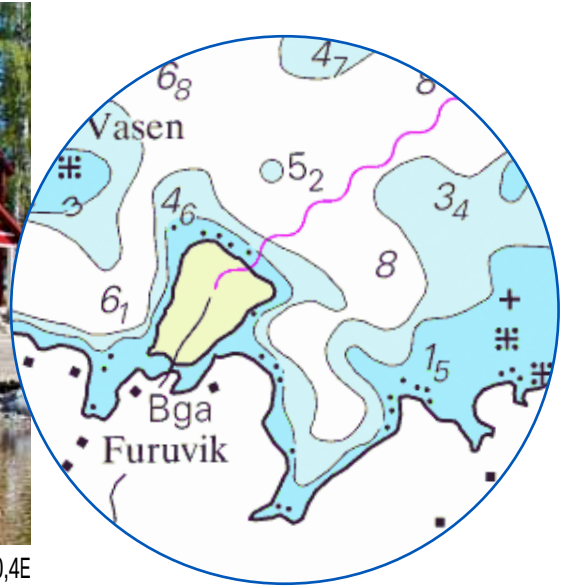
Tre gånger under dagen for-sar vattnet fritt - ett fascinerande skådespel för både stora och små!

I Älvkarleby finns en vacker 18-håls golfbana.

www.alvkarleby.se

www.alvkarleby.nu

Furuvik

60°38,9N 17°20,4E

Inom parkområdet....

...finns en mindre hamn. Inloppet till hamnen medger inte mer än 1 meter och förtöjning sker innanför stenpiren. Hamnen är helt oskyddad för nordväst- till ostvindar.

Furuviksparken startades år 1900 och är därmed en av landets äldsta och mest särpräglade djurparker med nordiska och exotiska djur.

Furuvik är en utpräglad dag- och nöjespark med inriktning på barnfamiljer.

Inom Furuviksparken, som är öppen från mitten av maj till slutet av augusti, finns toaletter, sopstall och vatten.

En sevärdhet är den gamla befästningen på Norra Furuskär som idag är ett museum helt intakt med kanoner och spaningsutrustning samt förläggningar för befäl och manskap.

2006 invigdes där den nya havsrestaurangen Furuviks Brygga där det planeras för en ny gästhamn, havscamping och stugboende.

Bilden t h är tagen vid Lilla Furuskär.
Furuviksparken:
026-17 73 00
www.furuvik.se

60°40,7N 17°12,5E

Fliskärsvarvet

I södra delen...

...av Gävle i stadsdelen Bomhus finns Norrlands största fritidsbåthamn som hanterar ca 700 båtar, varav cirka 560 har bryggplats.

Kranen på varvet lyfter 6 ton på båtvagn och på slipen hanteras båtar upp till 10 ton.

Ett mindre antal gästplatser finns.

Cirka 700 meter till Post i butik, bank, livsmedelsaffär och restaurang.

LandMarin bedriver sin verksamhet med tillbehörsbutik, motorförsäljning samt båt- och motorreparationer.

Ångmaskindrivet slippspel anlagt 1883.

Briggen Gerda Gefle är en rekonstruktion av originalet som sjösattes 1868. Nya

Gerda byggdes 1993-2006 och ligger vid forna Gävle varv när hon inte seglas.

LandMarin:

026-19 52 10

Fliskärsvarvets ek. förening:

026-19 35 77

www.gavle.se

www.briggengerda.com

Gävle

60°40,8N 17°11,1E

Gevalia är det latinska....

...namnet på Gävle. Redan nu kanske du känner aromen från kafferosteriet!

Kung Christofer af Bayern utfärdade stadsprivilegier redan 1446 och Gävle blev därmed Norrlands första stad.

Först var här ett fiskeläge och marknadsplats vid Gavleåns mynning men snabbt blev Gävle en utskeppnings- och handelsstad, inte minst för landskapets omfattande järnhantering.

Båtlivet har alltid satt sin prägel på staden som på 1800-talet var landets ledande på skeppsbyggeri.

Någon gästhamn fanns inte 2006.

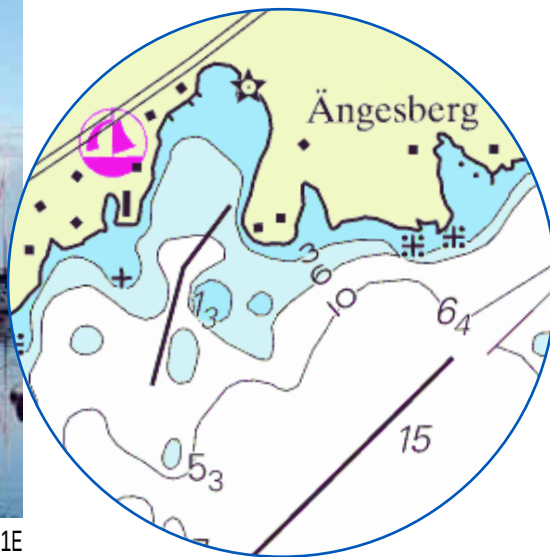
Inre hamnen och årummet i Gavleån är föremål för en genomgripande omvandling

till sjönära boende i Alderholmsprojektet Gävle Strand.

Här planeras för marina inom gång-avstånd och sannolikt tillskapas även en gästhamn med gång- och cykelavstånd till Gävle stadskärna med all dess service.

www.gavle.se

60°43,6N 17°17,1E

Huseliiharen

Gefle Segel Sällskaps...

...hamn i Engesbergsviken har ett minsta djup på 1,7 meter.

12 stycken el-uttag, tvättmaskin, bastu, trailerramp och en 12 tons kran med viss service på intilliggande varv.

Camping med livsmedelsbutik finns 500 meter bort.

Bönans fiskeläge och lotsmuseum 2,5 km (buss).

Hamnen har troligen fått sitt namn efter stadsmusikanten Nils Huselius som i början av 1700-talet lär ha bott på "haren" som är en gammal benämning för mindre ö och det är förstås landhöjningen (0,7 m/100 år) som förenat ön med fastlandet.

Norrlandet har pampiga sommarvillor med stora strandtomter. De är byggda under andra halvan av 1800-talet av borgare från Gävle.

Gefle Segel Sällskap:

026-995 68

Klubbhus:

026-990 53

Klubbrestaurang:

026-994 40.

www.gss.nu

www.gavle.se

60°43,0N 17°18,5E

Granskär

Segelklubben Surfing...

...och Svenska Kryssarklubbens (Eggegrundskretsen) hamn i Gävlebukten.

Brygga med bojar på Granskärs östra sida.

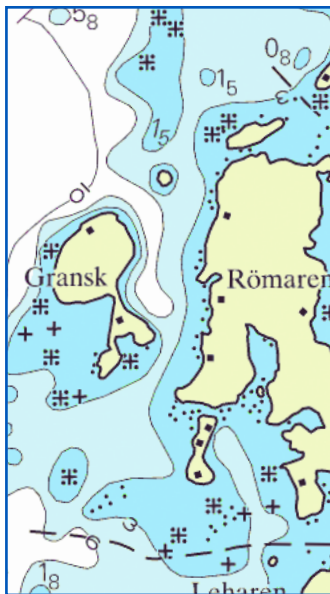
Angöring sker från norr eller söder via enslinje på ön Römarens. Bryggor med akterbojar samt SXX-boj på östra sidan Granskär och SXX-boj också utanför bryggan på Granskärs nordväst-sida.

Se upp för undervattensten mellan boj och brygga.

På "Liljekonvaljön" finns 40 gästplatser. El finns på bryggorna och SK Surfing har en bastu.

Klubbhuset är från sekelskiftet och var tidigare ett karantänshus.

Hamnvärd: 070-414 11 30

60°42,7N 17°20,2E

Limön

År 1902 kom...

...första fyren till Limön.

Det 8-kantiga trähuset finns kvar och var i funktion till 1980 då det ersattes av den nya fyren som är belägen cirka 150 meter öster om den gamla.

Den gamla fyren renoverades 1996 och används av Gävle kommun som stipendiebostad för konstnärer.

Limön är i huvudsak skogsklädd med stränder som är steniga eller bestående av grov sand. Det finns inslag av kalksten i klappern som har givit upphovet till den rika floran, inte minst orkidéer.

Runt hela Limön finner man för övrigt rika förekomster av havtorn och blåhallon. Stranden och några småöar är Natura 2000-

område (läs under Skyddad natur).

In till Limön går en prickad led för angöring från Båkharsrännan syd om Limön.

Leden har också två enslinjer. Djup 2,5 meter vid angöring via leden från syd.

Mellan Limön och Römarens går en småbåtsled som tillåter max 0,8 meters djupgående.

Turbåt från Gävle sommartid.

60°44,5N 17°19,3E

Bönan

Här har det funnits...

...fyr sedan 1840.

Sjöfartsverkets trafikledningsstation med lots för Bottenhavskusten. Byggnaden i trä är 15 meter hög och anses vara landets vackraste träfyrbyggnad.

Det avsmalnande tornet har två vita och två röda väggar.

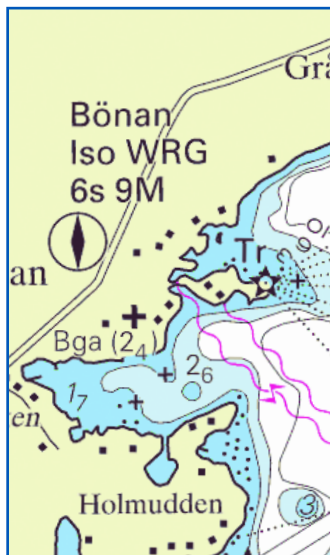
Den gamla fyren var i drift till 1905 då den ersattes av en 10 meter hög vit fyrkur och den har en lysvidd på 9,6 nautiska mil.

Kajerna får endast nyttjas av nödställda båtar.

Fritidsbåtar hänvisas att angöra vid Böna brygga i viken strax intill. Där finns även ett café med hantverksförsäljning.

Böna fyrmuseum: 026-17 94 17

Böna rökeri: 026-993 75

60°43,8N 17°33,5E

Eggegrund

Ett naturreservat...

...som även omfattar Gråsjälsbådan och Skälstenarna.

Eggegrund är ett Natura 2000-område (läs mer om detta under "Skyddad natur").

Kan vara svårt att angöra vid hård nordlig vind. Annars är det riktigt trevligt att gå in i denna ostliga utpost i Gävlebukten, 12 distansminuter från Gävle hamn.

Djupet i hamnen är ungefär 1,5 meter och det bör varnas för sandbankarna på babords sida när du går in i hamnen.

När du kliver iland på Eggegrund möts du av en ö som till stor del består av klapperfält med mestadels låg lövskog.

Fyrplatsen anlades 1838 och var bemannad fram till 1977, samma

år som den nuvarande linsen installerades.

Det gamla fyr- och bostadshuset har byggts om till enbart bostadshus i funkisstil och utgör idag tillsammans med fyren ett gott landmärke.

Runt fyren finns också några andra fritidshus. Kryssarklubbens två bojar ligger på öns sydkust.

Ejder, åda och guding

Lövgrund

60°45N 17°27E

En barrskogsklädd ö...

...med stenig och blockrik strandzon med gammal fiskehamn.

I anslutning till hamnen några hus och ett kapell från 1831 med en enkel men vacker interiör.

Från den nordöstra delen av ön skjuter en landtunga ut som ger öns enda användbara hamn, Norrhamnen.

Se upp för besvärande sjöhöjning vid nordlig vind. Endast grundgående båtar kan ta sig längst in i hamnen.

Enslinje till kryssarklubbens boj med anöringspunkten 60°45,3N/17°26,5E där är det bra djup, cirka 3 meter.

Det finns också plats för två båtar vid en brygga i västra delen

av viken. Se dock upp för klippblocken strax utanför bryggan. Fina strandängar med rik flora.

60°46N 17°24E

Vitgrund-Norrskär

Naturresevat...

...på 35 hektar omfattar Vitgrund, Norrskär och Norrskärsklubb med omgivande holmar och skär och är dessutom ett Natura 2000-område.

Området är obebott men Vitgrund hyste tidigare Gävlebuktens största och mest framgångsrika fiskeläge.

Efter 1870 och de därpå följande 50 åren skedde emellertid en allt snabbare avflyttning pga landhöjningen som gjorde hamnen obrukbar redan på 1920-talet.

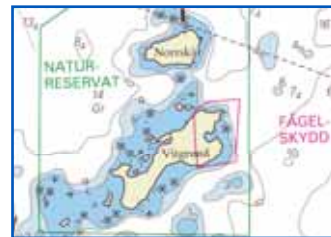
Numera är Vitgrund känt för sitt rika fågelliv men har även en ovanligt artrik och omväxlande flora, bl a en hel del förvildade kulturväxter.

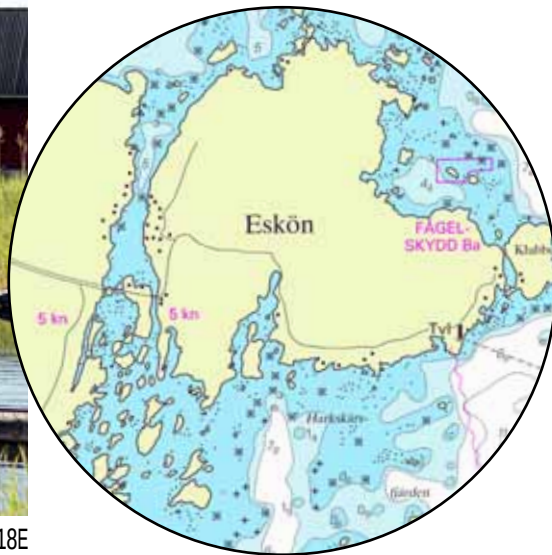
Norrskär har inte samma

omväxlande växt- och djurliv som Vitgrund men är istället en av de mest besökta platserna i yttre delen av Gävle skärgård.

Ön erbjuder goda landstigningsförhållanden och en hel del fina klipphöllar med bra badvatten, som väntar på besökarna.

Sommartid är det förbjudet att beträda ett område längst österut på Vitgrund (häckningsplats).

Eskön

60°48N 17°18E

En muddrad farled....

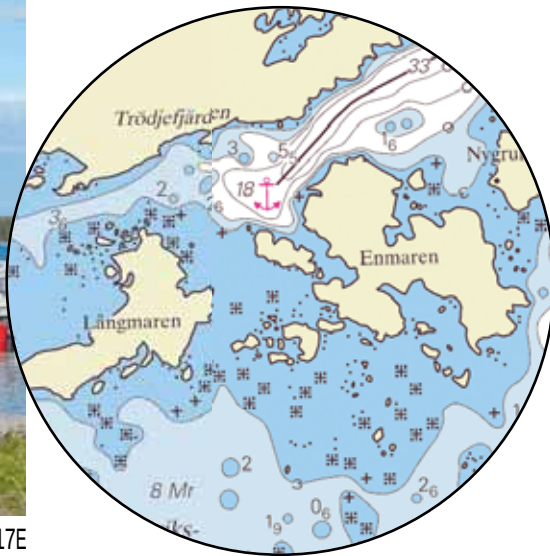
...med drygt 2 meters djup för oss in mot Eskön. Angöring från Skommarhällans södra vita fyrsektor och enslinjer och därefter är farleden väl utprickad till kryssarklubbens boj.

Lämplig angöringspunkt:

60°49,50N/17°20,20E

Gästhamn med toalett, sopmaja, sommaraffär. Om man följer naturstigen så finner man en fin grillplats längst ute på udden, med utsikt över havet. Sankt Olovstenen är värd ett besök. Centralklippan är också intressant, som högst 10 meter, med brant och fin sprick-klättring. Mindre vägar och boulders finns det gott om, runt centralklippan.

Trödje-Hilleviksskärgården

60°50N 17°17E

Ett fint område....

...för båtsport, bad och naturliv med många bra naturhamnar.

Visa hänsyn mot häckande fågel på öarna.

I Hillevik på fastlandet finns ett järnbruk från 1600-talet som var i drift ända in på 1900-talet.

Än idag kan du se resterna av bl a masugnen och kvarnen. Gamla utlastningshamnen har restaurerats till en mycket fin fritidsbåthamn och den förvaltas av Hille båtklubb.

In till Hillevik finns en prickad farled mellan Enmaren och Långmaren med ett djup av drygt 1,5 meter.

Kryssarklubben har två bojar i Trödjefjärden och ett antal bergöglor på Enmarens nordvästside. Det går också fint att förtöja på den lilla ön i sydväst.

För den som vill få kontakt med fastlandet rekommenderas kryssarklubbens boj på Trödjelandet där det är 4 km in till Trödje tätort.

Hålön-Gållsgrund

60°51'N 17°18'E

Tre enslinjer...

...leder in till landförtöjning på Gållsgrund där det råder 2 meters djup i sista enslinjen. I fladen sydväst Gållsgrund finns kryssarklubbens boj. Lämplig angröringspunkt 60°50,95N/17°18,80E.

Sandstranden är på ett par ställen barnvänligt grund och öns inre är snårfri och lättillgänglig för strövtåg.

Sopmaja och toa finns på Gållsgrund.

Hålön är en höglänt ö med storslagna tallskogsklädda hållmarker och fin utsikt över havet. Naturhamnen är väl skyddad för de flesta vindar utom rent nordliga. Lämplig främst för dagsutflykter. Ön har på västra stranden bra tilläggsplatser för båtar med

knappt 1 meters djupgående.

På de mindre öarna väster om Hålön finns flera utmärkta natthamnar med skydd för de flesta vindar. Se dock upp för grynnan i viken väster om Hålön.

60°52'N 17°17'E

Iggön

Satsa på en...

... försiktig insegling.

Två enslinjer – med vardera två motställda triangelskyltar – leder in till kryssarklubbens boj som har angröringspunkt 60°51,66N/17°17,93E.

Om du vill in till bryggan varnas för en undervattensten om styrbord innan bryggan.

På Iggön har förekommit gruvdrift och bl a har det brutits kopparkis som även har innehållit en del molybdenglans.

Iggön skattlades redan på 1540-talet. Jordeboken från 1541 nämner en enda person: "Nilss j igon". Öns namn stavades i äldre tid även Iggan, Yggan, Ingan och Yggjans.

År 1907 genomfördes laga skifte, vilket innebar att uppsplittrade jordlotter sammanslogs till större enheter.

På 1930-talet fanns det ett 60-tal invånare i byn.

I början av 50-talet påbörjades avvecklingen av jordbruket och de sista korna såldes 1987.

Norrsundet

60°56,8N 17°8,8E

Väl inprickad led...

... in till hamnen och en industriort med god service för båtfolk.

Norrsundets Motorbåtsklubbs hamn Rödboharen ligger längst in i Norrsundets hamn och kanske känner du att det är lite strömt när du ska lägga till?

Sista biten till stugan är muddrad till 1,2 meters djup men mer djupgående båtar kan lägga till vid flytbryggan på norra sidan.

Längs stranden finns sjöbodar och bryggor och i en av sjöbodarna finns rökeri med försäljning av havets läckerheter.

Tillgång till slip, mastkran och kraftuttag.

Livsmedel, dusch, toalett och tvättmaskin. Drivmedel.

Ögontröst

1 km till Saltharsfjärdens fiskeläge, 0297-226 01.

Camping och badplats, arbetarmuseum samt friluftsteater.

En märklig fornlämning finns i Totra kastal. Det har varit en medeltida befäst gård med ett stenbyggt torn med ett tiotal hus runt om. Byggs under sen vikingatid/tidig medeltid och fungerade till 1400-talet. Nu fornvårdad och skyltad.

Det finns också farledsspärrar i sundet till Hamrångefjärden.

Norrsundets Motorbåtsklubb:
0297-222 88, -230 75

61°00N 17°14E

Skämningsön

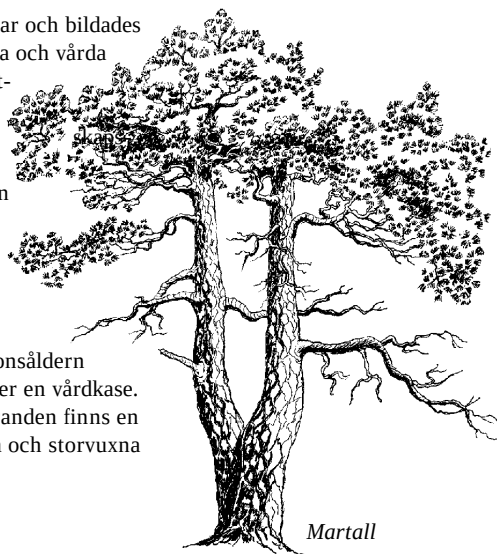
Reservatet....

... är på 22 hektar och bildades 1971 för att skydda och vårda en särpräglad kustnatur med en tilltalande landbild.

Den består av en udde med skön utsikt från det 25 meter höga berget.

Här finns också gravrösen från bronsåldern och lämningar efter en vårdkase.

På den östra stranden finns en del mycket gamla och storvuxna tallar och granar.

Martall

61°0,3N 17°16,2E

Synskär

Två enslinjer...

...leder in till bryggan.

Andra linjen dyker upp mycket nära Synskär. Kryssarklubbens bojt är avsedd för akterförtöjning.

Lämplig anööringspunkt är 61°00,8N/17°17,00E.

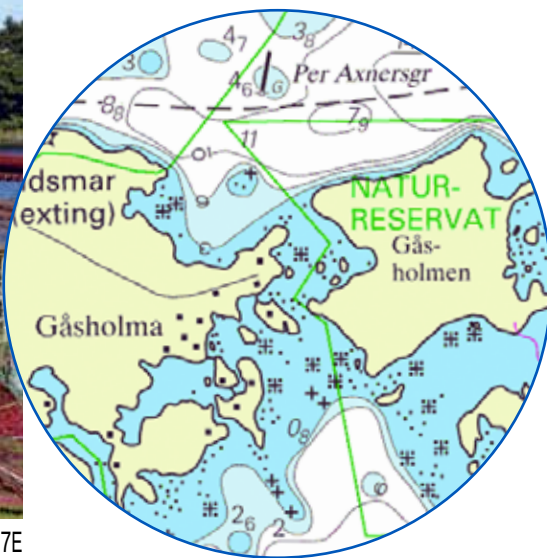
Vintern 1954 drog en rejäl storm fram över södra Norrlands kustland och skövlade stora skogar.

På bl a Synskär återplanterades tall på de uppkomna "hyggerna" och där finns alltså idag en drygt 50 år gammal tallskog.

På Synskärs sydväststrand växer havtorn.

Ta en promenad till det gamla lotshuset eller kanske en tur över till Gåsholma fiskeläge. Där finns ett café och rökt fisk att köpa.

Gåsholma

61°0,4N 17°14,7E

Ett naturreservat...

...som bildades 1971 och består av öar och skär utanför gamla fiskeläget.

För att skydda fåglarna får man inte komma närmare än 200 m från Gåshällan med omgivande skär under tiden 1/4 - 15/8.

På Gåsholma finns en naturstig samt rastplats.

Naturen präglas av vackra rundhällar med inslag av basiska bergarter (grönsvarta) som ger upphov till en rik flora. Här växer bl a vild gräslök.

Naturreservatet omfattar även Synskär. Gåsholma är dessutom ett Natura 2000-område som också inkluderar Axmar

naturreservat.

Insegling i enslinje samt en av ortsbefolkningen prickad led.

Viktigt att gå mycket nära ön på styrbords sida vid insegling. Du kan förtöja vid den allmänna bryggan där det är djupast vid östra änden. Här fanns tidigare en lotsstation och i det gamla fiskeläget finns numera ett fisk- och sommarcafé med försäljning av färsk och rökt fisk, smörgåsar, kaffe och glass. Öppet kl 12-20 sommartid.

Stugor finns att hyra.

Gåsholma Fisk & Sommarcafé:

0297-310 12, 070-257 33 12

61°1N 17°12E

Fågelhararna-Sundsmarnäset

Svenska Kryssarklubben...

...har en boj som du når via två triangelformade enstavlor, fram till platsen söder om Fågelhararna.

Lämplig angränsningspunkt är 61°00,78N/17°12,10E.

Skyddad flad och ett i övrigt naturskönt område med promenadstigar och grillplats på öns nordvästra sida – en allvädershamn!

61°0,0N 17°8,0E

Axmarby

I Axmarfjärden...

...sydväst om Kusön finns en äldre restaurerad kaj/lastbrygga där man kan förtöja.

Hamndjupet är 2 meter och det finns 5 gästplatser.

Prickad farled till kajen.

Grillplats och boule-bana.

Axmarby Hamnförening:
0297-301 24

Axmarbruk

61°2,9N 17°9,6E

I gästhamnen...

... är det 2-4 meter djupt och där finns plats för 30 gästande båtar.

Järnbruket i Axmar har sina anor från 1670-talet. Under 1860-talet flyttades verksamheten till ett nytt område närmare hamnen och på platsen för det gamla bruket uppfördes en ny herrgård, kallad "Axmar slott" som revs 1970.

Framställningen av tackjärn upphörde 1927.

Om den en gång så omfattande järnhanteringen vittnar i dag framförallt Hyttan med masugn och rostugn.

Hyttan är öppen för allmänheten lördagar och söndagar sommartid.

I hamnen har ett hamnmagasin, byggt av slaggsten, förvandlats till restaurang, Axmar Bryggja Havskrog.

Under sommaren pågår konstutställningar inom hela bruksområdet, i hamnen och i parkområdet.

Hyttan nyttjas även för teater- och musikarrangemang. Guidade turer i bruksområdet kan beställas av Föreningen Hyttan eller Axmar Bryggja.

Axmar naturreservat består av 950 hektar land och 3500 hektar vatten och är det största orörda sammanhängande skärgårdsområdet längs södra Bottenhavs-kusten.

Kusön

Utmed stränderna till Kusön finns goda möjligheter till strandhugg.

Lämplig förtöjningsplats och natthamn är den sydvästra udden där det finns sandstrand i viken. Segelbåtar förtöjer lämpligen strax väster om viken där terrängen tyvärr är mer stenig.

På öns norra sida vid Korshamn finns en ganska nybyggd allmän brygga och där finns också ett f d fiskeläger som nu används för sommarboende.

Reservatet omfattar strandområden (med småholmar och skär) på södra Granön, en "enklav" söder om Axmar bruk samt strandområden norr och söder om Axmarfjärdens mynning. Vidare ingår öarna Kusön och Kusö kalv.

Axmar naturreservat är ett Natura 2000-område som även omfattar Gåsholma naturreservat.

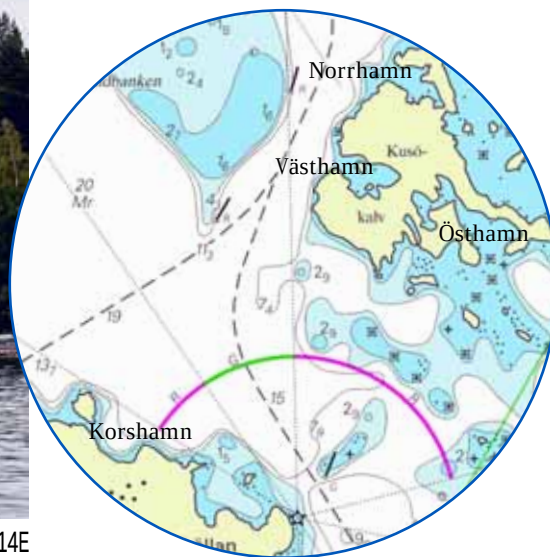
www.axmarbryggja.com
Axmar Bryggja Havskrog:
0297-320 00
www.axmarbruk.se

Korshamn på Kusö

Kusö kalv

61°03N 17°14E

Östhamn är en av...

... områdets absolut finaste naturhamnar där insegling sker efter två enslinjer.

Ett gott råd är att verkligen följa enslinjerna då passagen är mycket smal vid den udde som ska rundas.

Se upp för grynnor där du byter enslinje. Väl inne i Östhamn finns det fina förtöjningsmöjligheter. Toalett och sopmaja.

Läget kan dock vara utsatt vid sydostlig vind. Går riktigt bra att förtöja efter hela norra stranden.

Barnvänlig sandstrand inbjuder till ett dopp!

Till Västhamn sker insegling via enslinjer. Toalett och sopmaja.

Här är det endast riktigt grundgående

båtar som kan gå ända in då djupet är endast cirka 1 meter. Stenar markeras med plastdunkar. Västhamn ger annars skydd för alla vindar.

Norrhamn är en vik som ger gott skydd

utom vid väst-nordväst och man måste ankra på svaj i hamnbassängen.

Kryssarklubben har boj och bergöglor i viken där det är 3 meters inseglingsdjup.

Bergöglor i nordvästra delen av viken.

Norrhamn på Kusö kalv

61°04N 17°16E

61°05,4N 17°12E

Trollharen

Gästbrygga...

...med 6 gästplatser med ett djup på 1-2 meter, enslinje.

Ligger ytterst på Granön som genom landhöjningen blivit en halvö.

Smal belyst enslinje genom inloppet till fiskehamnen i den skyddade viken.

Vid fiskeläget kan man köpa det mesta av havets alla läckerheter såsom rökt och gravad fisk, sotare, böckling, olika strömmingsinläggningar, pepparlax och mycket annat smält och gott.

Många platser speciellt utefter Hälsingekusten slutar i skrift på "-haren", men uttalas harn och har ingenting med djuret hare att göra. Det är istället ett beskrivande ord för låga hållar och liknande

som höjer sig ovan vattnet.

Trollharens fisk: 0270-133 70

61°06,85N 17°17,65E

Tupparna & Kalvhararna

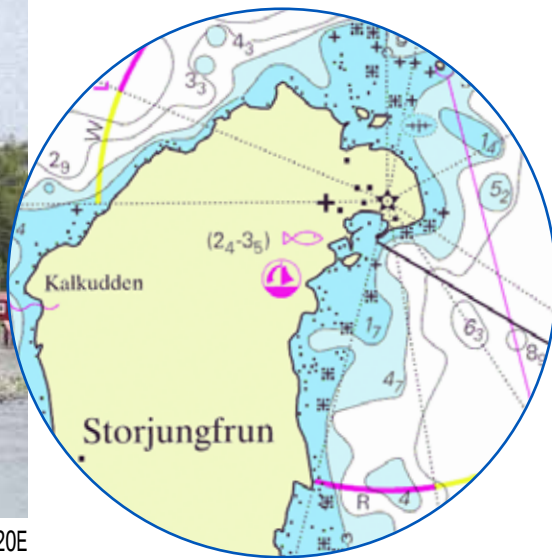
Privat prickning...

...på nordvästra sidan där man t o m med segelbåt kan gå ända in mot hållarna och angöra med hjälp av bergögla.

Östra sidan kanske bäst lämpar sig för bad.

Bilden ovan från fiskeläget på Kalvhararna.

Storjungfrun

61°10N 17°20E

Förtöjning...

...kan ske i Fyrhamnen på nordöstra delen av ön, direkt innanför piren i mån av plats.

Bryggan har 15 gästplatser och djupet i yttre delen av bassängen är drygt 2 meter.

Tre nya bryggor är utlagda vid Toppatall på öns västra sida (bilden th). Där finns en fin långgrund sandstrand.

Söderhamns turistbyrå (0270-753 53) hyr ut stugor, 1-7 dygn. I stugorna finns 4+2 bäddar, köksutrustning, kuddar och täcken, gasolkylskåp och gasolspis samt braskamin, gemensam mulltoalett.

Storjungfrun är en skogsklädd ö som uppvisar en provkarta på Gävleborgs-

kustens naturtyper, största ön i Söderhamns skärgård där det finns urskogslänkande barrskogar och hjortronmyrar.

På Storjungfrun finns älg samt ett rikt fågelliv, speciellt på holmarna i norr.

Floran är artrik med bl a en del orkidéer.

Bebyggelsen är koncentrerad till nordöstra delen av ön med sjöbodar och kapell, troligen från 1600-talet. Ett myntfynd berättar detta.

Kapellet rymmer ca 100 personer och flera inventarier såsom predikstol och kollektåv har övertagits från moderkyrkan i Söderhamn.

Den 21,3 meter höga fyren (byggnadsminne) på Storjungfrun är byggd i sten och har anor sedan 1838.

Uppe vid fyren har du bra mottagning för mobiltelefonen och på Storjungfrun kanske det är dags för ett bastubad?

www.soderhamn.se

www.jungfrukusten.com

Långharen

61°10,15N 17°10,7E

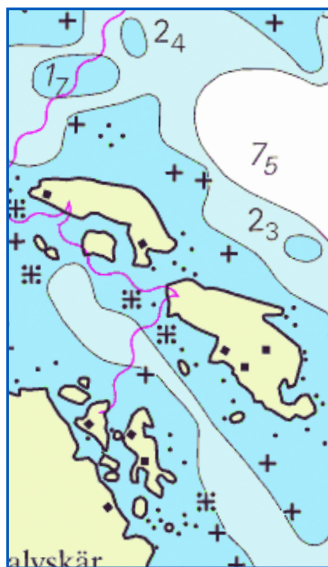
Wallviks Motorklubbs...

...klubbstuga som kan hyras.

Djupet vid flytbryggan är 1,5 meter och djupet vid fasta bryggan 1,0 meter. Vål prickat med enstavlor såväl söder- som norrifrån. Sopmaja, torrtoa och grillplats. Fina badhällar.

Telefon:

0270-675 75

Strandglim

Vallvik

61°10,7N 17°10,8E

Inne i Marviken...

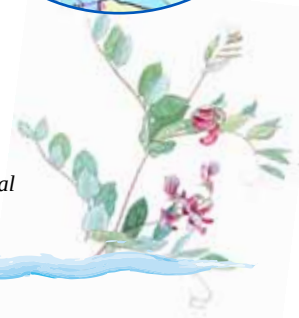
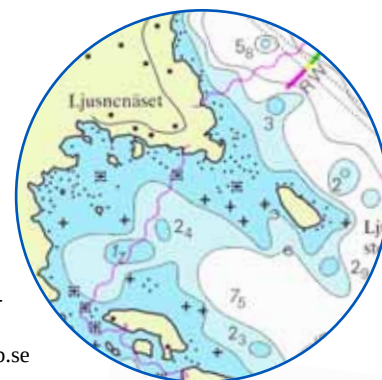
...ligger Wallviks Motorbåtsklubb's hamn.

En uppmärkt gästplats, tillgång till färskvatten, el och torrtoa.

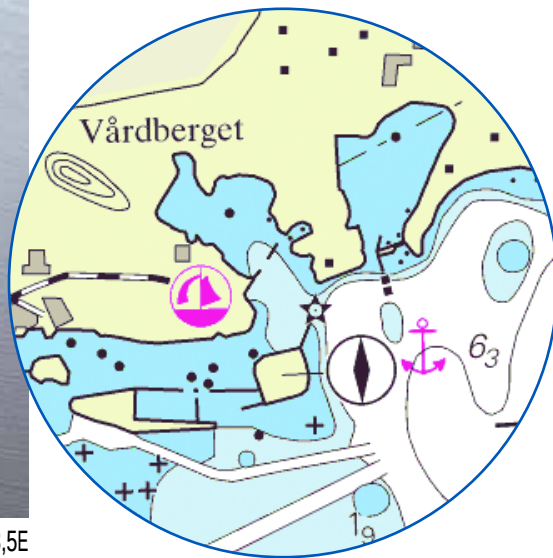
Djup vid flytbryggan 1,5 meter och vid fasta bryggan 1 meter.

Vallvik är ett massaindustri-samhälle med välbevarade byggnader från början av 1900-talet.

www.wallviksmotorbatsklubb.se

Strandvial

Ljusne & Ala

LJUSNE 61°12,3N 17°08,5E

Två anläggningar...

...på kort avstånd från varandra.

SXK Gästhamn med rött/grönt system.

Klubbstuga med tvättmaskin/torktumlare, toalett, dusch och bastu.

I hamnen finns trailerramp för båtar max 3 ton samt mastkran och eluttag.

1 km bort finns vårdshus med pub och restaurang, affärer, bensinstation samt Ljusnebadet med vattenrutschbanor, 50 meters simbassäng, aquabug, cafeteria och minigolf.

Bruksmuseet skildrar arbetarnas liv vid sekelskiftet.

Hyttmuseet med klensmedja i bruk vissa dagar.

Besök gärna Ljusne gamla kyrka samt den moderna Fridhemskyrkan.

Serviceanläggningen är öppen när medlemmar finns tillgängliga.

Klubbstugan:

0270-679 69

Vaktmästare:

0270-683 64 el 070-370 98 51

Turistcenter:

0270-678 65

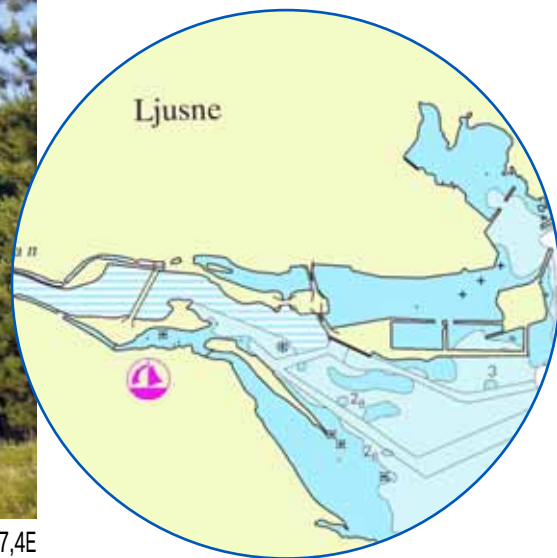
Ljusnebadet/Ljusneparken:

0270-689 00

ALA 61°12.35N 17°10.0E

61°12,3N 17°07,4E

Ljusnefors

Ligger vid...

...Ljusnan på södra sidan utloppet i Bottenhavet.

Gästbrygga för 25 båtar med förtöjning mot bom, boj eller eget ankare.

Goda fiskemöjligheter i Ljusnan med öring, gös, fina laxar samt insjöfisk såsom gädda och abborre.

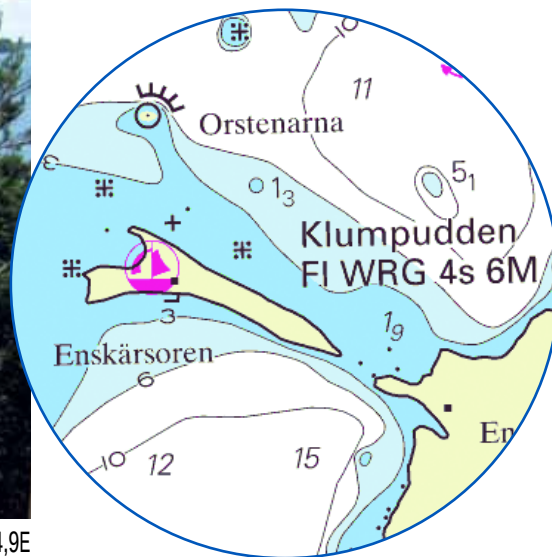
Området lämpar sig väl för både kast- och flugfiske och campingen säljer fiskekort.

Ljusnefors camping:

0270-687 10

www.ljusneforscamping.se

Enskärnsören

61°14,6N 17°14,9E

Söderhamns...

...Motorsällskaps uthamn ("Orn") med kajplats och kajläggningar (1,6 m djup) med skydd för alla vindar.

35 gästplatser och insegling via Skutleden.

Fina badstränder och strövområden.

På Enskärnsören finns en artrik strandflora så tag gärna en botanisk promenad och sök efter strandglim med sina vita blommor och den vackra ärtväxten strandvial (tidigare strandärt).

Grillplatser, bastu, toalett och sopkärl.

Klubbhus för övernattning:

0270-602 05

61°14,3N 17°15,7E

Enskär

På öns västsida...

...finns ett fiskeläge från 1800-talets början.

Numerabebos ön enbart av sommargäster. Kommunal brygga med badstrand och grillplats på öns västra sida och 2005 stod tre nya övernattningsstugor klara. De hyrs ut genom Söderhamns Turistbyrå, 0270-753 53, 1-7 dygn.

I stugorna finns 4+2 bäddar, köksutrustning kuddar och täcken, braskamin och el.

Enskär är en av de största öarna i Söderhamns skärgård och den ingår i Ljusnanäsens ässystem.

Ön har en intressant flora, fågelfaunan är rik och varierad, bl a häckar bergfink på ön.

På sydostsidan finns klapperstensfält och Korsmäss (th), vilket

är en underbar och barnvänlig badstrand.

www.soderhamn.se

turism@soderhamn.se

www.jungfrukusten.com

61°14,9N 17°10,9E

Stenö & Stenöorn

Båtklubbens...

...anläggning med ett vattendjup på 1,5-3,5 m.

Klubben har ej STF Gästhamn men tillåter gästande efter överenskommelse. 1 km till havsbad och camping.

Naturresevatet Stenöorn (nere th) utgörs av flacka sandåsar med öppen hed- och torrängsvegetation vilket gör denna plats till en betydelsefull rast- och häckningslokal för änder och vadare.

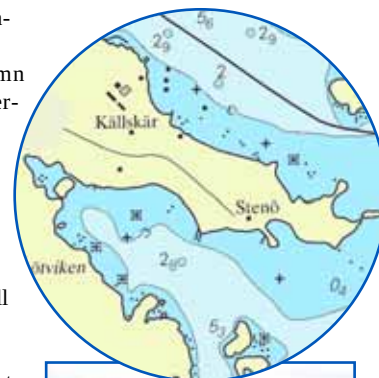
Till skydd för fågellivet är det inte tillåtet att avvika från stigen 1 april-31 augusti.

Hamnkaptan:

0270-601 41, 070-307 06 13

Stenö Wärlldshus:

0270-616 61

61°15,6N 17°17,0E

Lilljungfrun

Kommunal...

...brygga med grillplats och torrdass i norra viken.

Här är det läge för härliga bad från de sköna slipade klipporna.

Kryssarklubbens boj i södra viken finns vid position;
61°15,17N/17°17,06E

Skärpiplärka

61°15,8N 17°13,2E

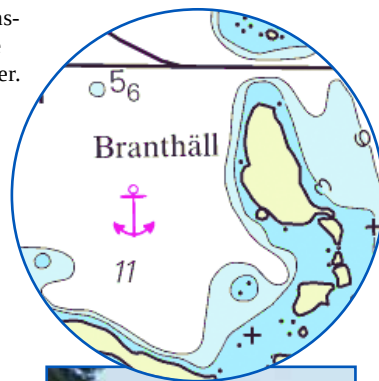
Branthäll

Denna Ö...

...vid inloppet till Söderhamnsfjärden har två hamnar med tre bryggor, grillplatser och toaletter.

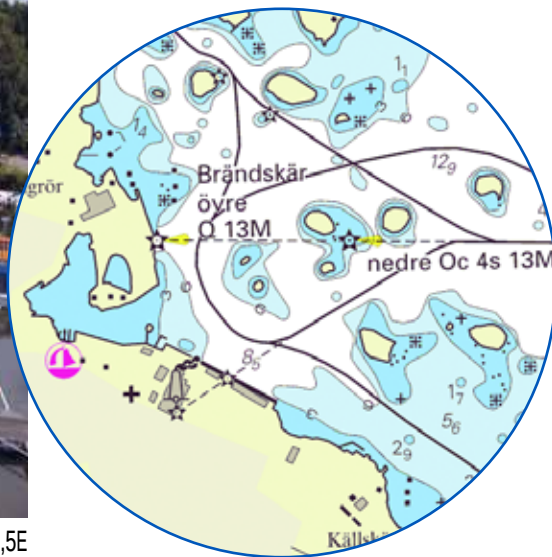
Djup fram till bryggorna är mer än 4 meter.

På den östra sidan av ön har många människor skrivit sina namn tillsammans med årtal i klipporna.

Stenskvätta

Sandarne

61°15,8N 17°09,5E

19 poäng....

...av 20 möjliga i Gästhamnsguiden.

2 platser+10 platser röd/grön skylt.

El och vatten finns på bryggorna.

Farled utmärkt med två enslinjer, yttre belyst. Djup 2,3 m och djup i hamnen 1,5-2,5 m.

Klubbhus med telefon, toalett, dusch, tvättstuga och pentry.

Hamnen i Sandarne har en slip med motordrivet spel och vagn, max 5 ton.

Trailerramp, maskin, högtryckstvätt, toatömning, diesel i begränsad omfattning, ICA-affär, bensen, telefonautomat, radio-/tv-affär, pizzeria c:a 500 m.

250 meter till servicebutik/videotek och

busshållplats.

Stenö Vårdshus 2 km, Stenö Havsbad och camping 2,7 km.

2,5 km till Flygmuseum och till Söderhamns centrum är det 8 km.

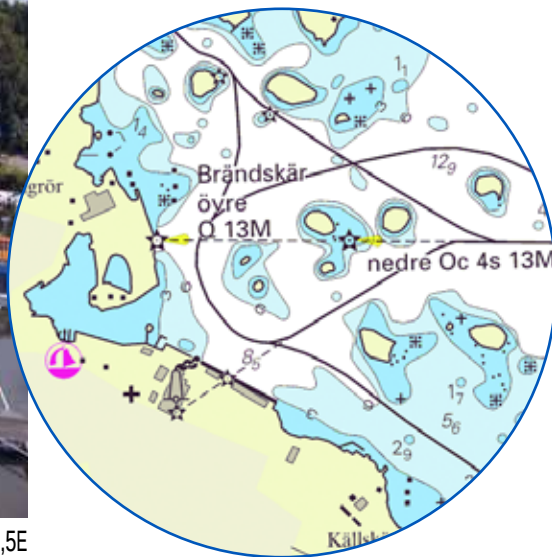
I Vad, mellan Sandarne och Stugsund, finns ett fiskrökeri som borde vara en självklarhet för alla fiskälskare. Här finns havets alla läckerheter, t ex lax, sik och strömming i alla dess förädlade former. Beställ grillning i grillstugan på udden.

Klubbhuset (bilden):

0270-608 89

www.sandarnebatklubb.se

Sandarne

61°15,8N 17°09,5E

19 poäng....

...av 20 möjliga i Gästhamnsguiden.

2 platser+10 platser röd/grön skylt.

El och vatten finns på bryggorna.

Farled utmärkt med två enslinjer, yttre belyst. Djup 2,3 m och djup i hamnen 1,5-2,5 m.

Klubbhus med telefon, toalett, dusch, tvättstuga och pentry.

Hamnen i Sandarne har en slip med motordrivet spel och vagn, max 5 ton.

Trailerramp, maskin, högtryckstvätt, toatömning, diesel i begränsad omfattning, ICA-affär, bensen, telefonautomat, radio-/tv-affär, pizzeria c:a 500 m.

250 meter till servicebutik/videotek och

busshållplats.

Stenö Vårdshus 2 km, Stenö Havsbad och camping 2,7 km.

2,5 km till Flygmuseum och till Söderhamns centrum är det 8 km.

I Vad, mellan Sandarne och Stugsund, finns ett fiskrökeri som borde vara en självklarhet för alla fiskälskare. Här finns havets alla läckerheter, t ex lax, sik och strömming i alla dess förädlade former. Beställ grillning i grillstugan på udden.

Klubbhuset (bilden):

0270-608 89

www.sandarnebatklubb.se

Söderhamn

61°18,5N 17°04,4E

Åtta gästplatser...

...i centrum av Söderhamn, på norra sidan av ån.

Förtöjning vid boj/pålar, 2 meters djup.

Picnic-möbler och från klassiska utsiktstornet Oscarsborg på Östra berget får du en bra bild av Söderhamn.

Kulturhuset Kvarnen har arrangemang och utställningar och Söderqviskska Gården är en välbevarad handelsgård från 1860-talet.

Söderhamn anlades 1620. Välbevarade bebyggelse kring rådhuset med stadsplan från 1600-talet och vacker kyrka från 1622. Fornlämningen Faxeholm i staden är en vårdad och skyltat fogdeborg med en spännande historia.

Hamnvärd 0270-751 48

www.soderhamn.se

www.hbf.nu

Motorsällskapet....

...är Sveriges äldsta motorbåtsklubb bildad 1911 och i hamninloppet till Söderhamn har de sitt klubbhus.

8 tons båtcran, trailerramp/mastcran. Uthamn med SXX Gästhamn på Enskärsören.

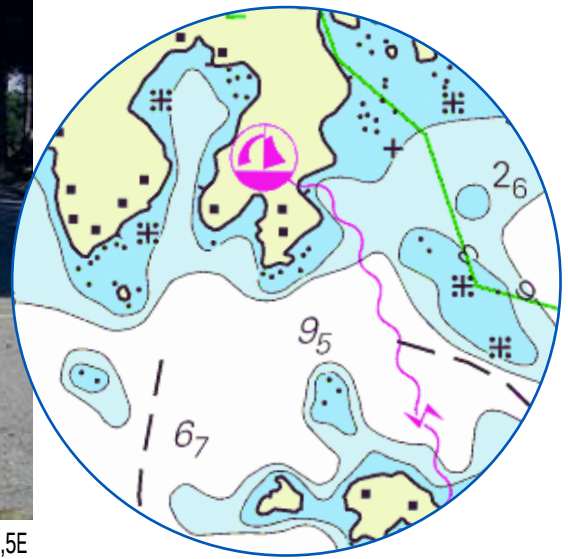
www.sms-soderhamn.com

www.hbf.nu

61°18,4N 17°04,1E

61°16,65N 17°13,5E

Segelvik

Inseglingen...

...sker genom att du går stora farleden mot Söderhamn.

När du passerat Bullerstenen så ska du gå rakt norrut. Första bryggan på styrbords sida efter mastkranen är gästbryggan och platserna är mot söder. Använd i första hand boj i aktern.

Plats kan fås vid övriga bryggor – hör med vaktmästaren och djupet vid bryggorna är cirka 4 meter.

Tillgång till toa, duschar, vedeldad bastu, klubbstuga med kök, tv, kyl och frys.

Fin grillplats vid badstranden som ligger i lä för sjöbris.

Gästrum med 4 bäddar.

20-meters mastkran.

Naturstig till Skatberget 2,5 km.
Kryssarklubbens boj har positionen
61°16,5N/17°13,5E

Klubbstuga:
0270-28 10 14

Svartsundet

61°17,4N 17°13,5E

Skyddat läge...

...vid kommunal brygga.

Toalett, grillplats och fin sandstrand.

Missa inte den fina utsikten från Skatbergets topp.

www.svartsundsranan.se

www.sms-soderhamn.com

Stålnäset

61°19N 17°15E

En väl utmärkt...

...båttled visar dig vägen in till detta skär..

Kryssarklubben har en boj här.

Svärta

61°20,8N 17°19,8E

Prästgrundet

Äldre fiskeläge...

...med lämningar ända från Vikingatiden. Viken ger gott skydd vid dåligt väder.

Fin lagun med gamla sjöbodar i cirkel runt stränderna.

Insegling kan endast ske från norr och inloppet är muddrat till 10 meters bredd. Vid hård nordvästlig vind bör man undvika Prästgrundet.

Numera bor mest sommargäster här men det finns 5 gästplatser vid flytbrygga.

Sevärt är det gamla kapellet, begravningsplatser och labyrinten.

Helikopterlandningsplats, toalett och sopstall.

www.jungfrukusten.com

61°22N 17°13E

Klacksörarna

Kommunal...

... brygga med grillplats toalett och sopmaja.

Kryssarklubbens Eggegrunds-krets har boj här.

Översta bilden från fiskeläget.

Skärså

61°22,6N 17°06,3E

Ett genuint....

...fiskeläge där det fortfarande finns yrkesfiskare kvar.

Skärså är oförstört och väl bevarat och var en gång ett av hälsingekustens största fiskelägen.

Goda inseglingsförhållanden via utprickad och muddrad farled. Landstigning kan ske vid den gamla fiskekajen strax nedanför restaurangen.

Håll innanför prickningen i hamnen.

15 gästplatser och det är drygt 2 meter djupt.

Här finns även fiskemuseum.

Nära till service i form av toalett och dusch, vedeldad bastu, el och vatten och

det finns sopcontainer i hamnen.

I Restaurangen Albertina (0270-320 10) kan du njuta av Bottenhavets läckerheter såsom böckling och strömming.

Rökt fisk säljs i fiskeläget.

Gör gärna ett besök i Skärså glashytta för att möta glasblåsaren Henric Sjölin, utbildad vid Orrefors glasbruk.

Det är 300 meter till Skärså camping (0270- 320 50) där det bl a finns put-and-take-fiske samt uthyrning av småbåtar.

Skärså samfällighet:

0270-320 10, 321 60

www.hbf.nu

61°25,4N 17°08,1E

Saltpannan

Väster om...

...Korsholmen ligger Sörfjärden och Ullövik, en vacker och väl skyddad vik med god ankarbotten och fina bad- möjligheter.

Lämplig naturhamn med 3-6 meters djup.

Vid Saltpannan finns en hamn med drygt 80 båtplatser avsedda för Långvinds fritidsområde.

Se upp för grunden norr om Medharet!

Observera hastighetsbegränsningen (5 knop) vid infart.

61°27,35N 17°08,04E

Långvind

Insegling sker...

...i markerad enslinje norr om Käringsskär där du möter du en ny småbåts- och gästhamn vid den gamla malmkajen.

El, färskvatten, grillplats och sophämtning.

Servicebyggnad med toalett/ dusch/bastu/tvättstuga/pentry, 500 meter från bryggan.

Storslagen natur, med rullstensåsar, ängar, gammelskog, istidsslipade hållar och klappersten.

Långvinds herrgård är från 1799 och fick sin tillbyggnad 1896, sex år efter det att järnbruket gått ur tiden. Herrgården är pampigt utformad med tre våningar och 28 rum.

Café Bränneriet (0650-810 90)

är en sommarrestaurang med fullständiga rättigheter. I det intilliggande kolhuset ordnas festmåltider, konserter och annan kvällsunderhållning, seminarier, konferenser, teater m m.

Guidningar kan ordnas.

Kapell från järnbrukstiden med helgmålsbön alla sommarlördagar.

www.langvindsbruk.nu

www.langvind-herrgard.se

61°27,5N 17°10,7E

Lotshällan

Här finns.....

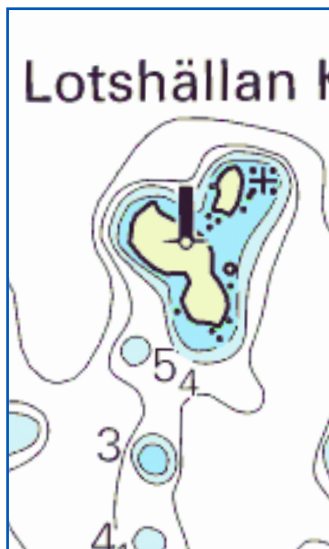
...två grillplatser på den lilla klippön som saknar bryggor och annan service.

I den lilla viken med den vita båten finns dock några stockar nedstuckna mellan klippblocken för att underlätta förtöjning.

Här är viken djup ända in till strandkanten. Det vita kumlet på öns högsta punkt syns på långt håll och underlättar identifiering.

Det är under häckning ett rikligt fågelliv på norra delen och den mindre klippön längre ut.

Fågelbona kan vara svåra att se så var försiktiga med var ni sätter fötterna!

61°31,36N 17°09,24E

Gressla

Bergön...

...är namnet på den västra delen av denna ö. Den östra heter Enhamnen. Längst in i den vik, som från norr skär in i Bergön, finns en sandstrand som lokalt kallas Gressla.

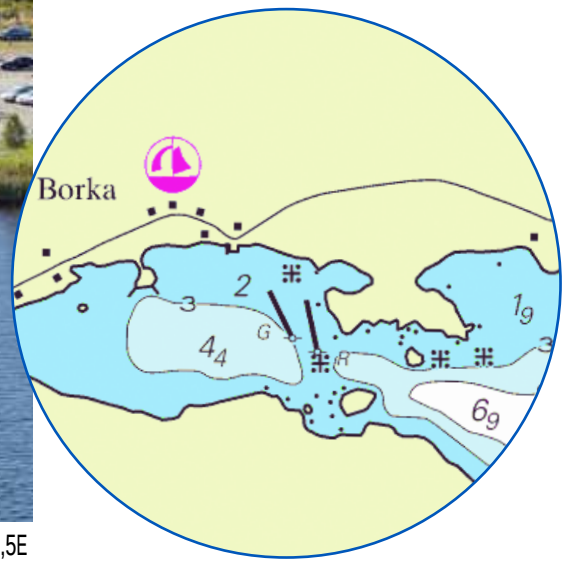
Viken är djup och det är bara längst in som man inte kan gå in med en segelbåt men mindre motorbåtar kan köras ända upp på stranden.

Här finns en dock en brygga att förtöja vid för att undvika båtar, som kan vara i vägen för badande.

Västra delen av viken är djupast så här kan man förtöja båtar ända in mot klipporna.

Torrtoa, grillplats med två bord.

61°33,0N 17°03,5E

Borka Brygga

Denna ångbåtsbrygga...

...härör från 1850-talet och har renoverats under senare år.

Insegling söder om Flakön i utprickad farled samt enslinjer på Norrörarna.

25 gästplatser, restaurang och café inom området. Mastkran, dusch och toalett och slip finns i Fjälä, en knapp mil söderut, vattenvägen. Tre kilometer till affär i Enån-ger.

De flesta turister kommer nog till Borka för att ta en fika eller ett mål mat i serveringen och även för ortsbefolkningen är serveringen (fullständiga rättigheter) ett "vattenhål" som lockar många under de soliga sommarmånaderna.

Utsikten från Fonkhälle, berget strax

norr om Borka Brygga, är hänförande och värd ett besök. Stigbeskrivning i caféet.

Besök även den hantverksutställning som pågår under sommaren.

Förädlad fisk finns att köpa av fiskare i närbelägna bodar och annat på sommarprogrammet är t ex bryggdansen, pubkvällar samt metar- och segeltävlingar.

Sommaren avslutas vanligen med det stora skådespelet Lyskvällen, sista lördagskvällen i augusti då hela skärgården tänds upp med hundratals brisor och facklor och fyrverkeri.

Ett båtbyggnadsmuseum öppnades 2006.

Borka brygga:

0650-55 00 41, 070-248 97 38

www.ebs.st

www.borkabrygga.info

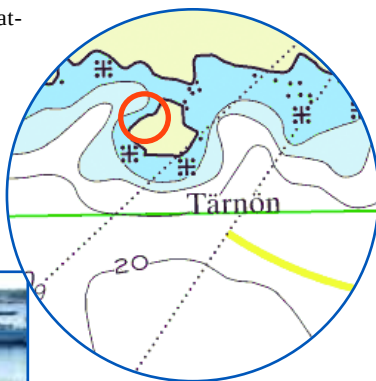
Tärnön

61°32,17N 17°26,76E

En gammal lotsutkik...

...med en liten brygga, grillplatser, torrtoa och soptunnor.

www.x.lst.se

61°32,1N 17°23,5E

Agö Ormsand

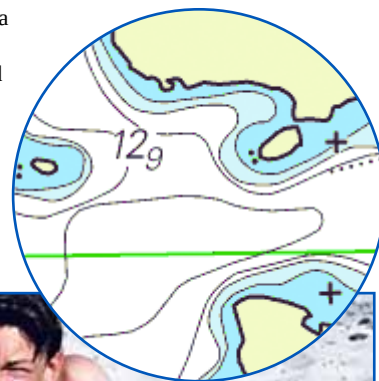
Möjlighet till...

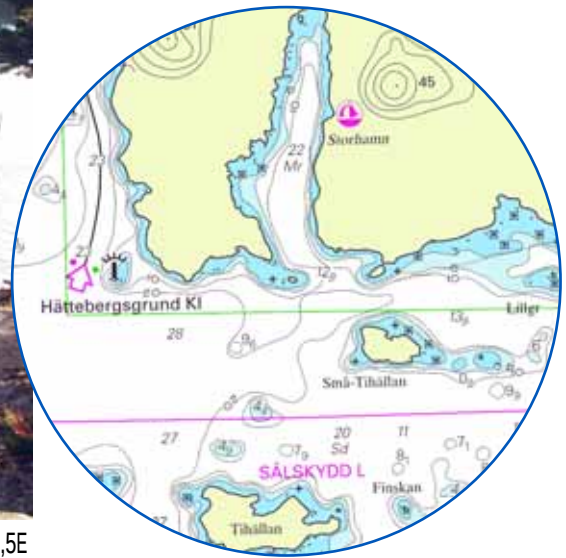
...förtöjning på bryggans båda sidor.

Segelbåtar bör man lägga vid bryggans kortände pga lågt vattendjup.

Fin sandstrand, lämplig för barnfamiljer med vindskydd, torrtoa och sopmaja.

Gångstig till Agö Storhamn och Agös fiskeläge.

Agö Storhamn

61°32,8N 17°23,5E

20 gästplatser...

...och förtöjning vid bryggponton sker med ankare.

Kryssarklubben har två bojar i Storhamnsviken.

Hamndjupet är cirka 2,5 meter.

Övernattingsstuga med 8 bäddar, bastu, färskvatten, latrintömning, sopmaja och fina nyuppförda toaletter.

Ta en titt på det vackra kapellet från 1660, utbyggt på 1800-talet – Gävleborgs läns största.

Utanför kapellet står "Ljusstenen", ett solur från 1680.

Mitt på vikens östra sida, Sveden, finns en betongbrygga och badstrand och där-

ifrån går en 2,4 km lång gångstig till fiskehamnen och till Agö fyr (4,5 km).

Agön ingår i naturreservatet Agö-Kråkön, som även omfattar Drakön.

Respektera sälskyddsområdet kring Tihällan, söder om Agön och landstigningsförbud råder under tiden 1/2 – 31/8.

1997 drog en skogsbrand fram över Agön och i dess spår kan man nu studera den brandgynnade floran och faunan.

Första fyren tillkom 1860 och det handlade då om ett bostadshus med lanternin på taket. Därefter byggdes ett 11 meter högt fyrtorn vid gaveln till bostadshuset.

1970 byggdes ett nytt 15 meter högt fyrhus i betong men det gamla tornet finns fortfarande kvar.

Fram till 1932 fanns lots på Agö men den flyttades då till Hölickskär på Hornslandet.

61°33,3N 17°21,2E

Drakön

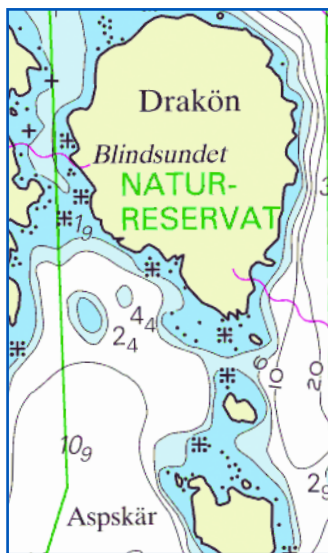
Denna ö...

...mellan Agön och Kråkön har lämningar från medeltiden (S:t Olofs hamn) med bland annat husgrunder, kyrkogård, hamnanläggning och begravningsplatser för sjömän och fiskare.

Drakön ingår i Agö-Kråköns naturreservat.

Hamnen är lämplig för dagsutflykter.

Från landstigningsplatsen, som tyvärr ligger ganska öppen för vindar och vågor, går en ungefär 300 meter lång stig upp på öns högsta punkt.

61°33,25N 17°18,57E

Kråksundet

Mitt på Kråköns...

...västra sida, norr om fyren, finns en brygga.

Grillplats och soptunna.

61°33,52N 17°17,9E

Bakspån

Följ enslinjen...

...in till bryggan i den vindskyddade viken på Innerstön.

Cirka 2 meters djup vid inloppet.

Grillplats med fiskrök, vindskydd, toa, soptunna.

Hönsbär

61°34,0N 17°19,6E

Kråköhamn

Mycket pittoreskt...

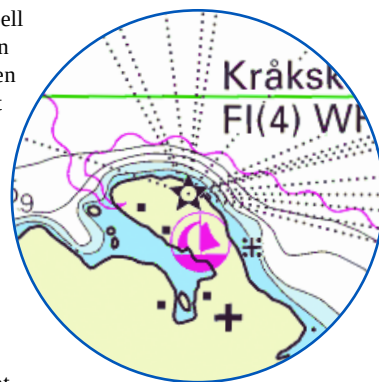
...gammalt fiskeläge med kapell från 1736. Den allra äldsta delen ligger i södra delen av viken men där har landhöjningen gjort det lite väl grunt.

Lägg till vid gästbryggan som har 6 platser (ca 2,5 m djup) men se upp för undervattensstenar och -hällar.

Först möts du av två relativt stora grund, Yttrehamnsgrund och Inrehamnsgrund.

Vid ingående efter Inrehamnsgrund drar man sig något över mot Kråkskärsstranden för att gå fri en omfattande uppgrundning där djupet är knappt 0,5 meter.

1 km stig till Ryssands badvik.

Kråkön ingår i naturreservatet Agön-Kråkön som även omfattar Drakön.

Hamnvärden: 0650-193 55

61°34,15N 17°18,18E

Ravelgrund

En naturhamn...

...på Innerstön som började byggas 2003.

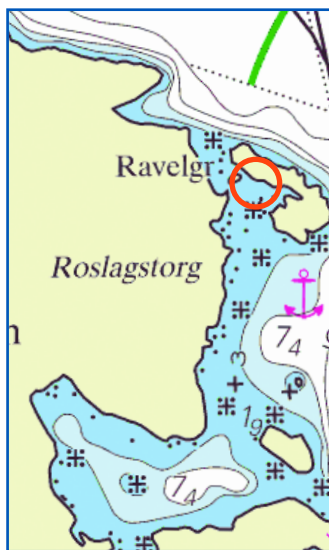
Hamnen kan ta emot ett 10-tal djupgående och ett större antal grundgående båtar.

Förtöjning med boj i aktern.

Inseglingen är trång men sker i en väl muddrad ränna som är utmärkt med prickar och grundmarkeringar.

Inseglingsdjup ca 2,5 meter.

Vindskydd, bord, grill och dass.

61°34N 17°16,2E

Fläskvik

Denna vik...

...på Innerstöns västra sida har en bra ankarbotten.

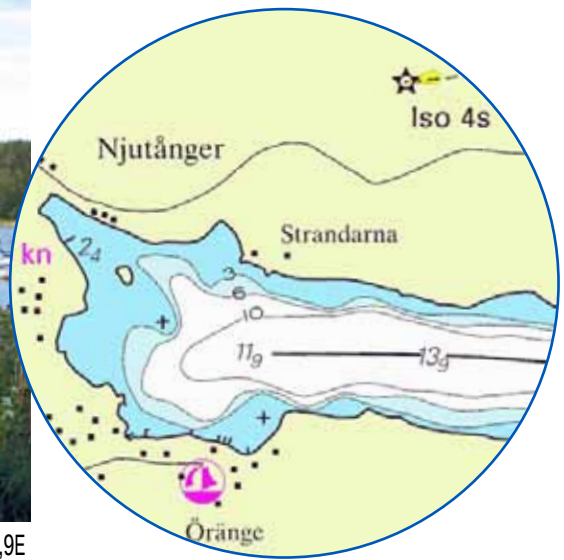
Längst inne i viken är det läge för bad.

I vikens norra yttre del finns moringar för direkt förtöjning vid land, djup 2 meter.

Besök gärna den gamla krogruinen på Innerstöns östra kust.

Följ stigen över ön.

Snäckmor

61°36,5N 17°3,9E

Denna djupa fjärd....

...är öppen rakt österut och därför ganska utsatt vid rakt ostliga vindar.

Längst inne i fjärden har Njutångers båtklubb sin klubbhamn med 5 gästplatser (frivillig avgift). Djup 2,3 m.

Tillgång till dusch och toalett efter överenskommelse. El, vatten, sopcontainer och öppen ramp. 1,5 km till affär och pizzeria.

Njutånger har allmogebebyggelse från 1700- och 1800-talen, vägkyrka från 1200-talet (se den gotländska dopfunten från 1200-talet).

Bussförbindelse med Hudiksvall.

Njutångersgården intill E4 är ett helårs-

öppet vandrarhem med över 100 bäddar, gym, bastu, museum, bibliotek mm.

Njutångers båtklubb:

0650-227 29, 070-217 96 28

Njutångersgården:

0650-705 55

www.njutangersgarden.se

61°38,91N 17°10,53E

Bodagrottorna

Utanför Iggesund...

...finns detta välkända turistmål med vägvisning från E4.

Från sjösidan når man det spännande grottområdet via den smala viken västerut i Vintergatsfjärden.

Området för grottorna är naturreservat och grottorna utgörs av stora block.

Geologerna anser att de har uppkommit under ett enda år för cirka 9700 år sedan när landhöjningen var som störst efter det att inlandsisen lämnat området.

Berget har formligen sprängts sönder under häftiga landhöjningsjordskalv – gå aldrig ner ensam i grottsystemen.

Ficklampa rekommenderas.

Grottguide (juli-okt) grupper:

0650-704 92

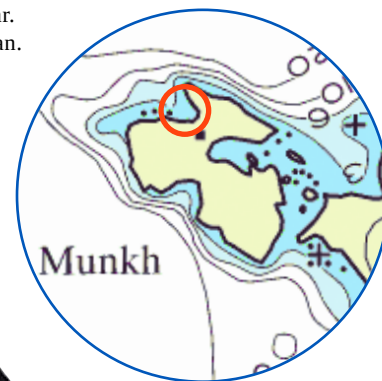

61°37,2N 17°21,2E

Munkholmen

Lämplig...

...naturhamn i vik med hållar. Bergöglor på nordvästra sidan.

Silltrut

61°38,39N 17°21,43E

Klubbyiken på Tunaolmen

Mysigt ställe...

...när vädret bjuder till.

Drygt 2 meters djup, brygga med 10 gästplatser i vindskydd, grillplats, soptunna och toalett.

Fina promenadstigar till fiskeläget, fin sandstrand och härlig solnedgång i havet.

61°37,85N 17°22,08E

Berghamn på Tunaolmen

Brygga...

...i vindskyddat läge.

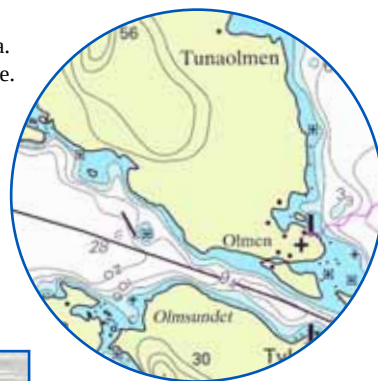
Grillplats toalett och sopmaja.

Stig över till Olmens fiskeläge.

Kryssarklubbens boj finns

väst om hamnen i position

61°37,93N/ 17°21,58E.

61°25,90N 17°16,20E

Norra Ljusgrund

En klippö...

...som är ett populärt utflyktsmål för sol och bad.

Grillplats, vindsydd, brygga med y-bom och sopmaja.

61°39,0N 17°14,3E

Käringön-Stavsön

Hudiksvalls...

...Sjösportsällskaps klubbhus och anläggning med STF gästhamn på Käringön.

Insegling mellan bojar.

Djuphamn på norra sidan ön har 2,5 meters djup.

Gästhamnen med 25 platser har torrtoa, vedeldad bastu, dusch, sopmaja, optimistjolle, roddbåt, windsurfingbrädor och kanoter.

Stugan med tv, spis, microugn, och 12 övernattningsplatser.

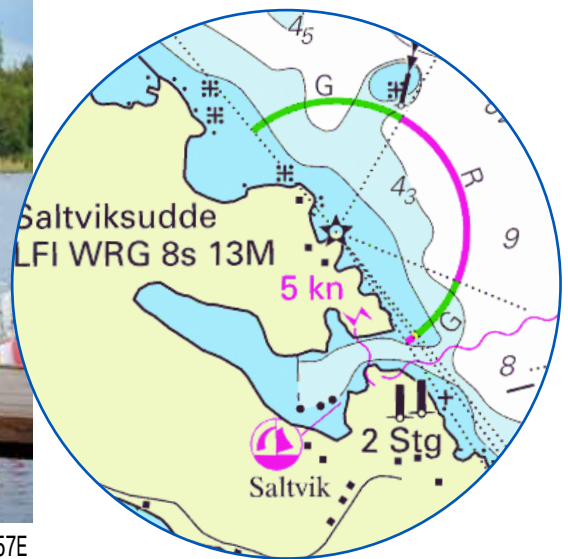
På norra sidan om Käringön finns en nyare brygga.

Klubbhuset:

0650-56 11 58

www.hsss.se

Saltvik

61°40,3N 17°14,57E

En före detta....

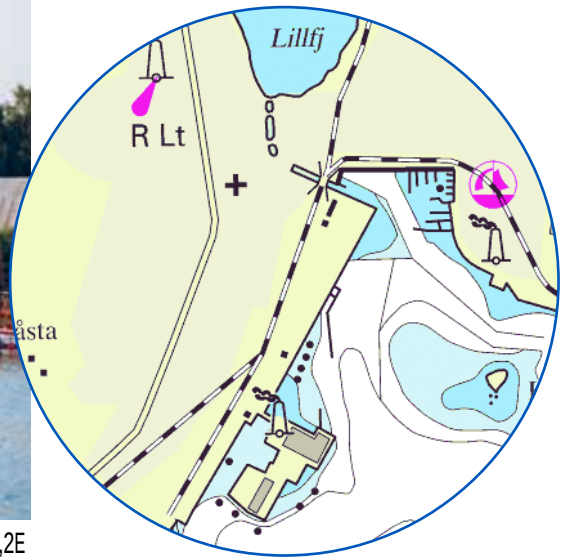
...ångbåtsbrygga i Saltvik och ägare är Saltviks Samfällighetsförening.

I hamnen finns vatten, toalett, sopmaja och grillplats.

Bussförbindelse till Hudiksvall tur 38, 13 km in till staden.

Mastkran.

Hudiksvall

61°43,5N 17°07,2E

Sjösportsällskapets....

...hemmahamn i Hudiksvall har ett djup som är 3,5-7 meter och det finns 12 gästplatser där man förtöjer vid bom/boj.

Hamnen som ligger i centrala Hudiksvall har en omfattande service. I gästhamnen finns trailerramp, mastkran, kort-/sedelautomat för drivmedel, motorservice, gasol, bastu, dusch, miljöstation och tvättmaskin.

Endast 250 meter till båtsnickeri och 300 meter till båttillbehörsbutik.

Hudiksvalls stad är från 1600-talet. då huvudnäringen för staden var handel med fisk och linnevaror. Kyrka från 1672.

Småskalig trähusbebyggelse från träpatronepoken. Största delen av bebyggel-

sen tillkom efter stadsbranden 1792.

Sevärt är hamnmagasinen - Möljen.

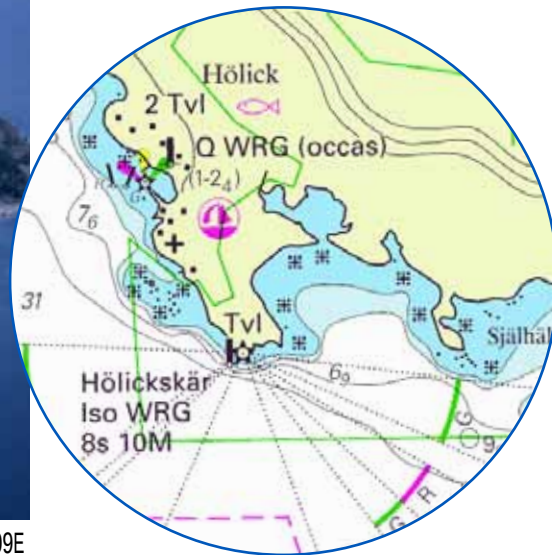
Telefon:

0650-941 65, 070-217 86 03

www.hsss.se

www.hudiksvall.se

Hölick på Hornslandet

61°37,31N 17°26,09E

Ett perfekt ställe....

...för båtfolket är detta gamla fiskeläge på södra Hornslandet.

Se upp för uppgrundning (lera) nära insidan av piren men gott skydd i hamnen även om "nordvästen" hittar in. Det är knappt 30 meter mellan fyrarna.

Muddrad gästhamn med 12 platser vid y-bommar på mellanbryggan.

Om det är fullt i hamnen så kan man ta en tur över fjärden till en gammal brygga vid Olmarna där det brukar gå fint att för-töja.

I Hölicks-området finns mycket fina badplatser.

Besök gärna kapellet, byggt 1930 och

invigt av Nathan Söderblom.

För bästa utsikten skall man bege sig upp på Lappmobergen bortom lotsutki-ken.

500 meter från hamnen finns Natura Camping Hölick med bl a livsmedelsbutik och tvättstuga och i närheten av denna finns Europas näst längsta system av urbergsgrottor, 1340 meter långt.

Grottorna är av samma typ som Bodagrottarna utanför Iggesund och upp-stod under ett landhöjningsjordskalv för cirka 9700 år sedan.

Hölickgrottorna kan besökas av de fles-ta, bl a Turistgrottan och Voigrottan och

kartskiss finns på campingen.

Ute på Hölickskär finns rester av en labyrint och vid campingen finns infor-mation över Hornslandets naturreservat.

Området erbjuder ett väl utvecklat system av strövstigar, rastplatser och vindskydd.

Fiskerestaurangen Café Sjöboa:

0650-56 50 02

Restaurang Tallbar:

0650-56 50 32

Hamnvärden:

0650-56 50 11, 935 09

www.hudiksvall.se

www.naturaholick.se

Hornslandet

Under Vikingatiden...

...och fram till 900-talets landhöjning var Hornslandet en ö.

Den högsta punkten reste sig ur havet för cirka 6500 år sedan och är idag 109 meter hög.

Det finns kulturlämningar från många epoker runt om på Hornslandet. Här finns fornlämningar i form av labyrinter och gravrösen från brons- och järnåldern.

Byn Arnö vid det gamla sundet i väster stammar från vikingatiden och fiskelägena har varit i bruk sedan 1500-talet.

Vid förra sekelskiftet fanns här ett 80-tal aktiva fiskare.

På Hornslandet finns 5 natur-

reservat som förvaltas av Länsstyrelsen. Sveaskog har bildat en ekopark på 7400 hektar. Där trivs ett stort antal arter djur och växter bl a flera orkidéarter tack vare kalkrika skalsediment i dalgångarna. På åsarna trivs mossor och lavar. Ornitologer lockas av en ovanlig artrikedom.

En våldsamt skogsbrand skövade halva öns växtlighet 1888.

Här finns dock Sveriges äldsta tall på över 750 år.

Älg och rådjur förekommer ofta, och ibland även lodjur.

www.sveaskog.se

Kuggören på Hornslandet

61°42,2N 17°30,7E

Ett charmfullt...

...fiskeläge och naturreservat med hamn på nordöstra delen av Hornslandet.

Landhöjningen har här gett sig tillkänna och hamnen mäter numera knappt en meters djup och där kan det vara besvärande vågbildning vid kraftig nordlig vind. Grundgående båtar som går in till Kuggören bör hålla ut ordentligt från hällan vid inloppet.

Gästande båtar rekommenderas därför att angöra Kolandsbryggan

på fastlandet.

Där landar även bygdens få yrkesfiskare sina fångster. Förtöj vid kryssarklubbens boj på vikens östra sida och inte vid bryggan!

Kuggören har välbevarade fiskarstugor, sjöbodas och bryggor och kapell från 1700-talet. Innan detta kapell uppfördes användes Bålsöns kapell.

På västra sidan ligger ett gravfält och på norra delen av ön finns en stenlabyrint.

Vitskär

61°48,85N 17°25,60E

En ganska...

...skyddad vik utanför Yttre Bergön, det gamla fiskeläget.

Ofta brukar det bli ett "OK" att ta natthamn inne i Yttre Bergön varifrån nedre bilden är hämtad.

Men fråga de boende först...

61°51,50N 17°19,50E

Strömsbruk

Svårnavigerat...

...om du vill besöka denna gamla utlastningsplats från järnbruksepoken i Strömsbruk.

Väl inne möter du en fin gästbrygga i Skutviken.

Kustleden:

0650-74 00 30

www.kustleden.com

Stocka

61°53,8N 17°20,8E

Angöringsfyr.....

...och två enslinjer visar vägen genom prickad och belyst farled med ett djup på 6 meter.

Trailerramp för båtar ända upp till 400 ton och möjlighet till marin service på ett par ställen.

15 gästplatser där du ligger på ankare. Djupet är 1,7 meter. Vid kryssarkajen finns 5 gästplatser för större båtar, djup 2-4 m.

Soprum, latrintömning, toalett och dusch.

Café & restaurang Måsen har fullständiga rättigheter och där kan du hyra en träeka för att ro ut till den gamla lots-

stationen på Ingaskär där det idag finns ett museum som berättar om en svunnen tid.

Strövstigar med grillplatser vid havet och till Åsböle raststuga.

I Stocka kan du spela bangolf, boule och tennis eller testa yxkastning!

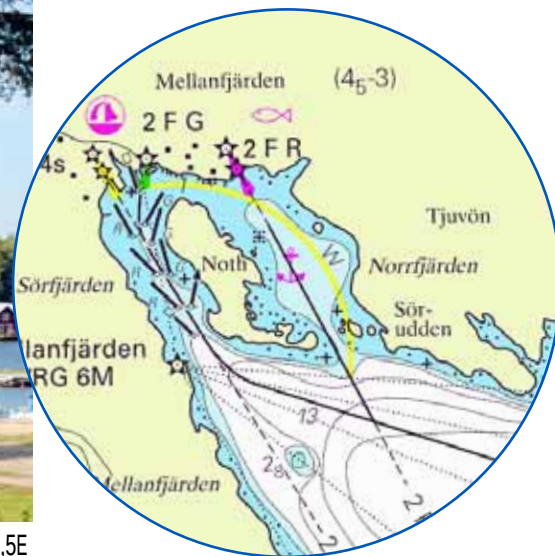
Café & restaurang Måsen:

0650-74 14 12

Stocka Vandrarhem:

0650-74 14 81

Mellanfjärden

61°57,4N 17°20,5E

Fiskehamn....

...som du enklast och säkrast möter genom södra inloppet, innanför Notholmen.

Här finns 20 gästplatser, ankare, bojar och tillfälligt lediga platser efter anvisning. Djupet är 2,5-4 meter.

Restaurang Sjömärket har sommarservering i två plan, samt ute på bryggan – plats för sammanlagt 250 gäster, alla med havsutsikt!

Hamnlyckan (öppet kvällar och helger) lockar med servering, minigolf och boule.

Repslageri har endast öppet onsdag kl 14-20.

Sommarteater är andra "lockbeten" i Mellanfjärden.

Grillplats nära kajen, träbåtsbyggeri, museum om skärgårdslivet och konsthantverk.

Notholmen är naturreservat med stora klapperstensfält på södra delen av ön.

Fiskehamnsföreningen:

0652-160 71, 070-246 97 01

Restaurang Sjömärket:

0652-161 75, 161 15

Repslageriet:

0652-712 73

www.jungfrukusten.se

www.nordanstig.se

www.bokningscentralen.com

61°57,5N 17°29,5E

Jättholmarna

Enkläst...

...att ligga på svaj i denna vik som skyddar bra för de flesta vindar utom N och NV.

Två fina badstränder och torrtoalett.

Promenadstig till den gamla fiskehamnen.

Storskarv

61°59,4N 17°23,5E

Hårte

Fiskeläge...

...med småbåtshamn och plats för 40 båtar varav 3 gästplatser, på den södra stranden.

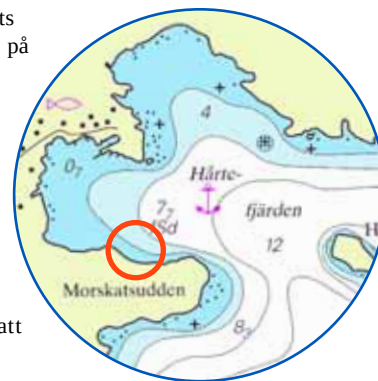
Till Hårte är det goda inseglingssmöggheter och direkt bakom piren finns ett större antal sjöbodar och bryggor.

Djupet innanför piren är 2 meter.

Se dock upp för banken som grundar upp vid pirnocken och det finns anledning att påpeka att piren egentligen ger ett ganska dåligt skydd.

En allmän brygga finns längst inne i hamnen.

I Hårte finns ett barnvänligt bad och service med sommarkiosk, färskvatten, toalett och

försäljning av drivmedel.

Det är Hårte Södra Båtklubb som förestår hamnen där det också finns ramp.

Vitöarna

61°59,4N 17°30,0E

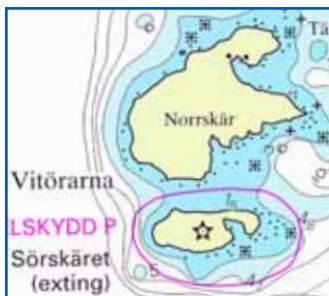
Detta naturreservat...

...på sammanlagt 51 hektar utgörs av de två öarna Norrskär och Sörskär samt ett antal småskär.

Reservatet består av vidsträckt klapperstensfält och väl bildade strandvallar.

Vid stränderna ligger några små strandängar med en artrik flora.

Snöskär har ett rikt fågelliv och en ursprunglig snårvegetation och ön är skyddad som fågelskyddsområde med förbud att landstiga eller

komma närmare än 100 meter under tiden 15 april-31 juli.

Storskrake

62°0,0N 17°27,5E

Gnarpskatan

Ett naturreservat...

...på 65 hektar land jämte vattnen och grund med maximalt 6 meters djup.

Fornlämningsområde från brons- och järnåldern med typiska kuströsen.

Stort gravfält med 30 rösen varav det största är 22 meter i diameter. Området är också botaniskt intressant och den som vill vistas där ska röra sig varsamt i det känsliga området.

Sörfjärden

62°01,8N 17°26,3E

Nordanstigskustens...

...stora fritidscentrum för kanske främst landfolk med en omfattande fritidshusbebyggelse runt viken.

Viken är öppen och ganska långgrund med jämn bottensluttning och en vidsträckt badstrand.

Goda inseglingsförhållanden men helt öppen för alla ostliga vindar, från nordost och sydost. Båtar med maximalt 2 meters djupgående kan gå innanför stenpiren i norra delen av viken.

Äldfiske i Gnarpån som når havet just här i Sörfjärden. Fiskekort krävs.

Gnarpsbadens 18 håls golfbana lockar många båtturister till en "bensträckare".

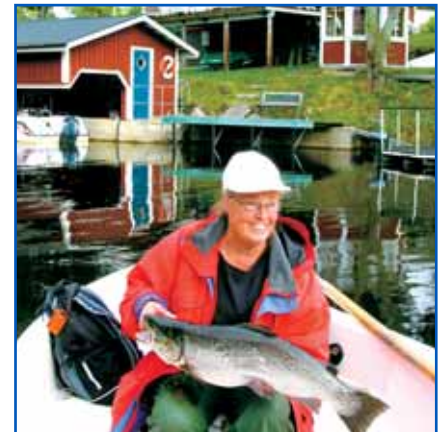
Restaurang, pub, minilivs och 4-6 bäddsstugor.

Gnarpsbadens camping:

0652-221 26

www.gnarpsbadenscamping.com

www.nordanstig.se

62°02,5N 17°27,9E

Gnarps masugn

Naturreservat..

...med vacker och intressant kustnatur.

Gnarps masugn omfattar en 4 km lång kuststräcka, exponerad för havets krafter och i stort sett opåverkad av mänskliga aktiviteter i modern tid.

Namnivet efter en hytta där hyttruinen och lämningar efter hus finns kvar. Särskilt intressant är de stora klapperstensfält som ingår i området.

Dessa finns längs nästan hela kuststräckan och sträcker sig på sina håll 500 meter in i landet.

Gravrösen från bronsåldern.

Tillträdesförbud på Sörhällan årligen 15 april-31 juli.

62°00,8N 17°38,1E

Gran

En 63 hektar...

..stor ö, drygt tio kilometer utanför Sörfjärden.

Hamnen (0,6 m djup) ligger på östra sidan av Gran och den är svår att anlöpa vid östlig vind.

Vi rekommenderar även "Sandströms hällor" på västra sidan nedanför fyren, intill gränsen för fågelskyddsområdet.

Idag är de flesta stugorna omvandlade till fritidsbostäder.

Svallgrus och klapper täcker ön, utom där berget är blottat.

Mellan fyren och den södra udden samt öster om Grisselberget finns vackra system av strandvallar.

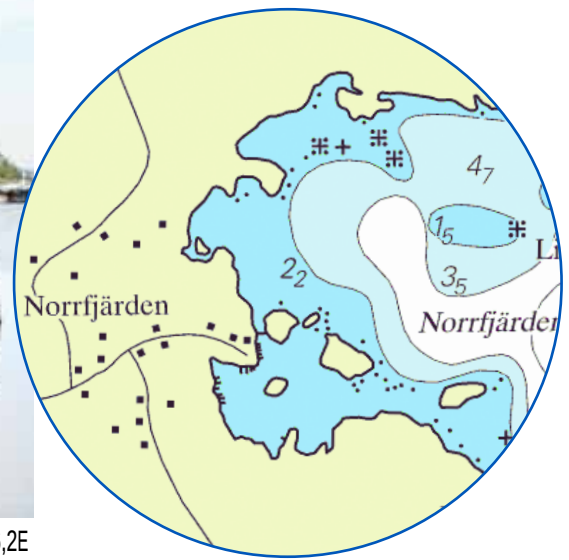
På öns centrala och södra delar växer gammal och delvis

urskogsliknande barrskog.

På Gran finns en koloni av tordmule och här finns även tobisgrissla och silvertärna. Kolonin är känd sedan 1600-talet men antalet häckande fåglar har växlat genom åren.

På Gran finns lämningar efter bebyggelse och jakt.

Norrfjärden

62°03,7N 17°26,2E

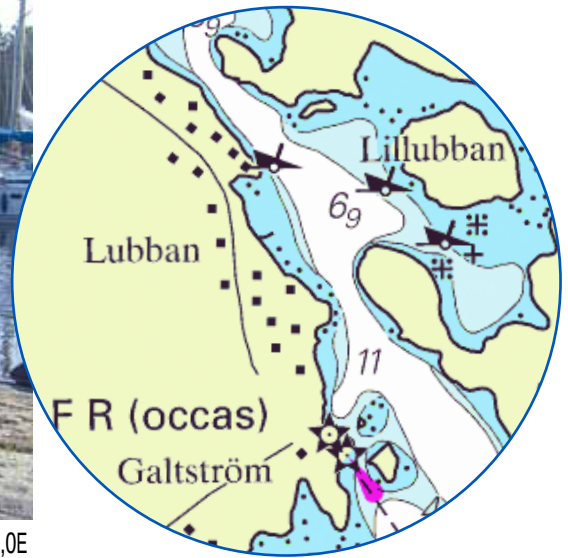
Gammalt fiskeläge....

...där sjöbodar numera används av fristidsfiskare och andra sommargäster.

Hamnen och badplatsen ligger vid en skyddad vik och det råder goda inseglingsförhållanden även om båtar med stort djupgående nog gör klokast i att ankra i yttre delen av viken.

Norrfjärden är öppen för ostliga vindar men ögruppen inne i viken ger förstås ett visst skydd.

Lill-Lubban

62°10,2N 17°31,0E

Kryssarklubbens....

...nya anläggning innanför Galtström, en väl skyddad hamn i god och uppfriskande miljö som är väl värd ett besök, perfekt som natthamn för den som långfärdsseglar utefter Norrlandskusten.

Lill-Lubban är på cirka 5 hektar med en spännande gammelskog.

Insegling sker via enslinjer/fyrar som syns väl. Minsta djup vid inseglingen är 4 meter och vid Lill-Lubban väntar 16 gästplatser där man förtöjer med boj eller ankare vid flytbygga.

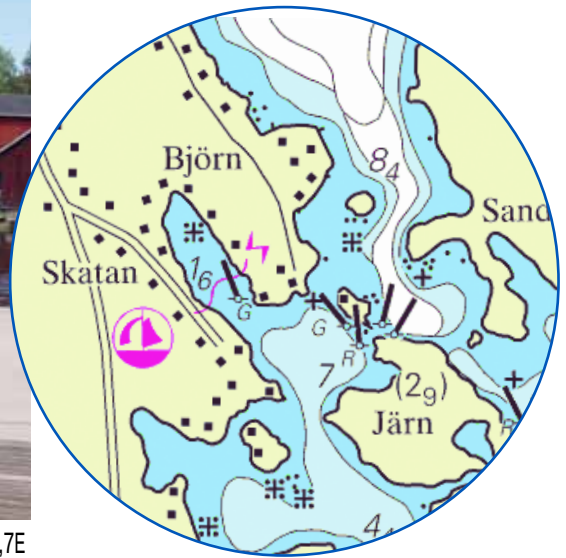
Om man vill göra ett litet äventyr och en utflykt så är det bara 600 meter till Galtströms bruk (bilden th).

Jolle finns att låna om man vill göra ett besök till Galtström där det finns café och restaurang.

Det finns flera K-märkta sevärdheter exempelvis en smalspårig museijärnväg med ånglok som brukar trafikera bruket/hamnen.

Hamnvärden:
060-56 25 56, 070-635 94 98

Skatan

62°11,7N 17°30,7E

Vid inloppet.....

...till Björköfjärden finns en prickad farled som leder in till Skatans hamn där det finns 6 gästplatser.

Lerbotten vilket gör det lämpligt att ligga för ankare eller långsides. Hamnen muddrades 2006 vilket gav ett djup på cirka 2,5 meter.

Skatan erbjuder en hamnstuga i toppklass och du kan nog lukta dig fram till fiskrökeriet.

Björköfjärden är ett "innanhav" med flera fina badstränder och inloppet är inte så svårnavigerat som man kanske först befarar.

Skatans Café: 060-380 08

Hamnförening: 060-381 38, 381 00

Brämön

Naturresevat....

...och Natura 2000-område med syfte att skydda ett ostört kustområde där skog, våtmarker och stränder får utvecklas fritt.

En viktig del är även att skapa en ostörd häckningsmiljö för bland annat kustfågel och havsörn.

Fågelskyddsområde med beträdande-förbud 15/4-15/8.

Brämön omfattar drygt 15 kvadratkilometer land och vatten och de bebyggda delarna av Brämön och Kalven ingår inte i naturresevatet.

Ön karakteriseras av karga bergknallar med hållmarkstallskog, örtrik granskog, fuktiga dalstråk och mindre myrmarker.

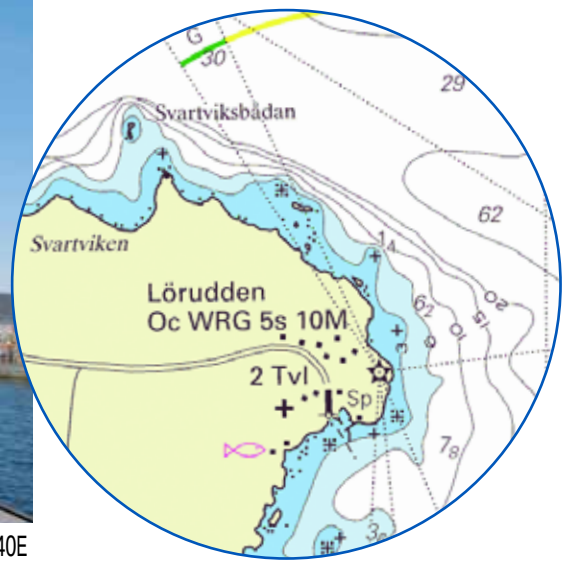
Kombinationen av kalkinslag i marken och ett klimatiskt gynnsamt läge gör öns kärlväxtflora unik. Inte mindre än sexton orkidéarter har påträffats på Brämön.

1859 kom första fyren till ön. Den var byggd i gult tegel och användes till 1948 då en ny cylindrisk betongfyr uppfördes bara 10 meter från den gamla. Fyrtonet är nu 16,3 meter högt, vitmålat med ett svart bälte.

Vid Kalsundet (nedan) finns sandstränder för bad och tältande hänvisas till Skutvraksviken.

Kajen i Sanna är tyvärr avstängd (2006) p g a rasrisk.

Lörudden

62°14N 17°40E

En väl skyddad....

...hamn för samtliga vindar genom flera vågbrytare. På den yttre vågbrytaren finns ett par inseglingsljus som ska hållas ens vid angöring.

Hamnen är ganska trång och endast 1-2 meter djup. Inseglingsrännan har 3 meters djup – håll dock till väster.

Nordostlig vind kan vara besvärande för insegling – välj då istället Sanna hamn på motsatta sidan eller Brämö sund.

Stenlabyrinten och kapellet från 1700-talet är sevärda medan de med kulinariskt intresse drar sig mot fiskbutiken och restaurangen som i vardagligt tal kallas "Sillmans".

Restaurang Lörudden:
060-370 98
Löruddens hamnförening:
060-370 65, 070-360 35 65

Nyrökt sik

Junibodsand

62°14,3N 17°36,6E

Fiskehamn...

...belägen på Björköns norra strand, väl skyddad bakom två pirar.

2 meters djup. Fiskrökeri.
Lämplig natthamn.

62°16N 17°28E

Bergafjärden

En av många...

...pärlor på södra Medelpadskusten med härliga strövmarker, fint bad, campingplats och semesterby.

Juniskär

62°17,4N 17°26,5E

De många holmarna...

...och skären erbjuder goda tillfällen till strandhugg.

Skyddade naturhamnar finns i Ållerviken innanför Stångbergsudden och i Bodviksfjärdens södra del. Klubbhus med toa.

Nära klubbhamnen finns en långgrund sandstrand, skön för solbad!

Se upp för stenkistorna från fastlandet där 6-meterskurvan börjar!

Kryssarklubben har boj utanför affären. Utefter Bodviksfjärdens norra sida finns en brygga som tillåter båtar med ett djupgående på 1,7 meter.

Där finns möjlighet att bunkra upp med bränsle, gasol och livs.

I caféet kanske du beställer in en "Juniskärsburgare" efter att du tagit de 18 hålen på Skottsunds golfbana..?

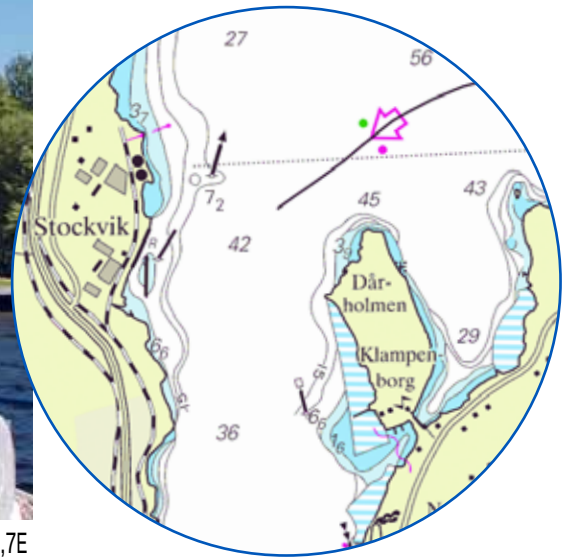
Sedel-/kortautomat för både diesel och bensin.

Juniskärs båtklubb:

060-56 28 68, -56 14 15

070-285 80 71, 070-584 14 15

Klampenborg

62°19,7N 17°23,7E

Sundsvall-Njurunda...

...Båtklubbs hemmahamn belägen vid Ljungans utlopp.

Klubbstuga med kök, bastu mm.

Ingen officiell gästhamn men ett antal gästplatser finns tillgängliga.

Klampenborg är ett intressant strövmråde med en unik historia väl dokumenterat med informationstavlor utefter en naturstig som går runt ön som är kommunalt naturreservat. Här finns ädelträ-lövs-kog som liknar mera sydsvensk natur och den är unik för vår del av landet.

www.snbk.org

Storskrakar

Sundsvall

62°24N 17°19E

Sommaren 2006...

...fick Sundsvall en helt ny båthamn med 17 gästplatser i det expansiva Inre hamnen-området.

Det är i forna Finlandsfärje-terminalen man numera finner småbåthamnen som således ersätter den förra som låg vid Selångersåns utlopp i Sundsvallsfjärden.

Från den nya båt- och gästhamnen är det bara några fåtal hundra meter till exempelvis Casino Cosmopol, Clas Olsson, Stenstaden, järnvägs- och busstationer och all annan tänkbar service.

Hamnvärd Sundsvalls kommun:

060-19 20 10

www.sundsvall.se

62°23,7N 17°21E

Ortviken

Strax innanför...

...det stora industriområdet (SCA's pappersbruk) finns Sundsvalls hamn- och varvsförenings småbåtshamn med väl utbyggd service såsom trailer-ramp, 4 tons lyftkran, mastkran, vatten, dusch och toaletter.

Dieseltankning via kortautomat torsdagkvällar.

Hjertmans: 060-64 17 00

www.shvf.se

www.hjertmans.se

62°25,41N 17°24,14 E

Alnön

Ordinarie gästhamn...

... på Alnös västsida ligger vid Alvik och har 8 gästplatser (boj eller långsides).

Den har positionen 62°23,6N/-17°24,4E och ligger nordost om Tjuvholmen.

Vid denna produktion fanns frågetecken för denna hamn vilket innebar att den i Vi (bilden) får agera stand-in tills vidare.

Under 1800-talets storhetsperiod för sågade trävaror fanns det 18 ångsågar enbart på Alnön. "...och såg vid såg jag såg varhelst jag såg" (citerat av härnösands-skalden Elias Sehlstedt när han såg det han såg vid Alnön.)

62°21'N 17°26'E

Vindhem

Lugn & skyddad...

...klubbhamn för Sundsvalls Segelsällskap med tillfälliga gästplatser.

Sommarrestaurang och servicebyggnader med toaletter, duschar, tvättstuga, kök, bastu och 5 st övernattningsrum med sammanlagt 12 bäddar.

62°21,5'N 17°31'E

Tranviken

Sundsvalls kommuns...

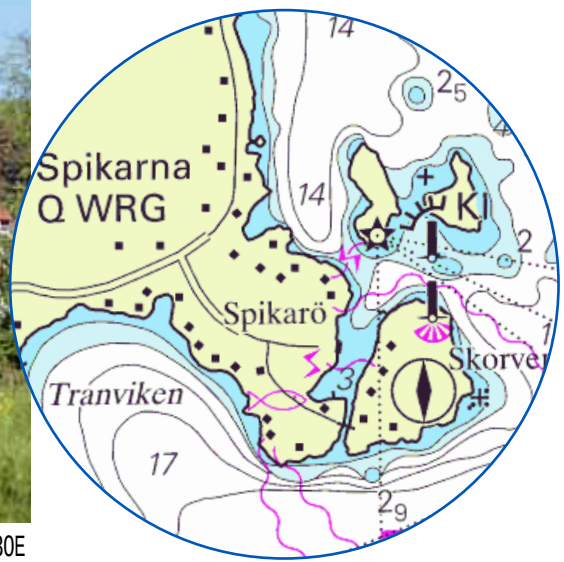
...populäraste sandstrand på södra Alnön.

Här finns fyra bryggor, grillplats, bastu, tempererade bassänger, camping, restaurang, butik, mini-golf, beachvolleyplan, bouleplan.

Intilliggande Bänkåsviken är också mycket populär bland solbadare.

Alnöit

Spikarna

62°21,73N 17°31,30E

En gång i tiden...

...ett aktivt fiskeläge och bebyggelsen från den tiden finns kvar, men numera är byggnaderna mer av fritidshus-karaktär.

Spikarö kapell ligger på ön Skorven och under sommaren brukar man ha gudstjänst under söndagarna.

På utsidan av Skorven finns härliga badklippor.

I hamnen finns numera på "fastlands-sidan" – en flytbrygga utlagd.

Du kan handla färsk och rökt fisk i kylskåp med "help yourself"-principen och man betalar i en myntbox det pris som står på varje förpackning – praktiskt och enkelt.

I närheten ligger Restaurang Hamnstugan med fisk som specialitet och om du promenerar ca 5 minuter kommer du till Tranvikens havsbad, som också har pool och restaurang.

Inseglingen underlättas av sektorfyr och kummel. Djupet vid bryggan är 2,5 meter och i fiskehamnen lite mindre.

Kryssarklubben har boj i viken.

Bussförbindelse med Sundsvalls stad.

62°20,6N 17°33,2E

Storholmen

Gammal...

...militärö som numera är i privat ägo.

Gratis gästhamn vid stor betongbrygga med plats för 10 båtar.

Bilden th visar intilliggande Gubbens fyr.

Kontaktperson:

060-58 60 60

070-313 12 35

62°22,5N 17°35E

Rödön

Öster om Alnö...

...ligger den ö som verkligen gör skäl för namnet.

Det är rapakivgraniten som ger den dominerande färgen.

Inlandsisens verksamhet och havets bränningar har givit Rödön dess märkliga klippformationer. Stränderna är bitvis steniga och långgrunda.

På sidan mot Stor- och Lillkalven finns lugna vikar med skydd för syd- och västvindar.

På ön syns fortfarande spåren av skogsbranden 1888 i form av brända stubbar – samma år som centrala Sundsvall brann.

Långharsholmen

62°28N 17°28E

Naturreservat...

...på 108 hektar varav 35 hektar land med lummig lövskog och långgrunda stränder, belägen alldeles nordöst om Alnön.

Svårt att angöra med båt då stränderna är långgrunda.

Till reservatet tillhör även Sälstenarna (med fyr) i nordöst.

Ett Natura 2000-område med bl a vulkanisk kalksten (söviti) i berggrunden.

I lövskog på ängsmarkerna och strandängarna växer över hundra-talet kärlväxter.

Det förekommer betande djur i reservatet vilket gör att man exempelvis ska hålla hundar i koppel. Rikt fågelliv.

62°27N 17°29E

Stornäset

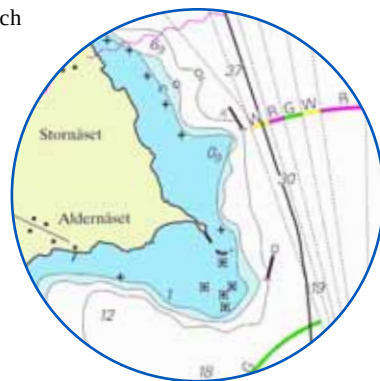
Alnös nordöstra...

...udde är ett Naturreservat och Natura 2000-område och ett av länets förnämsta rastplatser för flyttfåglar.

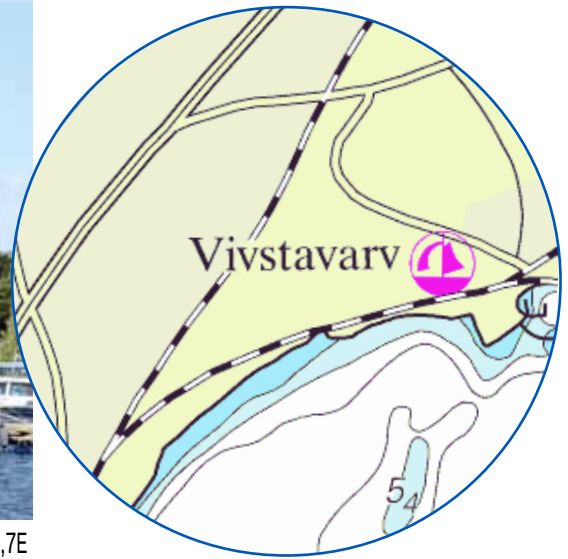
Reservatet omfattar 20 hektar betade havsstrandängar, sandstränder och lövskog.

Det förekommer betande djur i reservatet vilket gör att man exempelvis ska hålla hundar i koppel.

Svårt att angöra med båt då stränderna är långgrunda.

Myrsnäppa

Västervik

62°29,5N 17°21,7E

Insegling...

...via markerad farled med djup 2,5 m.
Fem gästplatser där man ligger med ankare eller boj.

Västerviks båtklubb's hemmahamn in-
till den fina herrgården.

Grillplats, dusch och wc.

Hamnvärd:

060-57 31 11

62°31N 17°28,5E

Indalsälven-deltat

Naturreseptatet...

...vid Indalsälvens mynning är ett av Sveriges största deltaområden med unik växtlighet.

Härligt område för paddling och trevligt med spångade stigar, hängbroar och rastplatser men svårtillgängligt från havet för fritidsbåtar eftersom det är långgrund och de många laxfällorna är svårpasserade hinder.

Området har en speciell koppling till Döda Fallet i Ragunda, Jämtland som skapades av ett misstag av köpmannen Magnus Huss, "Vildhussen", från Sundsvall.

Natten mellan 6 och 7 juni 1796 tömdes hela Ragundasjön på 4 timmar.

Storforsen dog och blev "Döda fallet".

Den enorma flodvägen om-skapade hela deltat över ett dygn.

Sundsvall/Härnösands flygplats Midlanda är beläget på deltat som numera även genomskärs av E4.

62°29,5N 17°30E

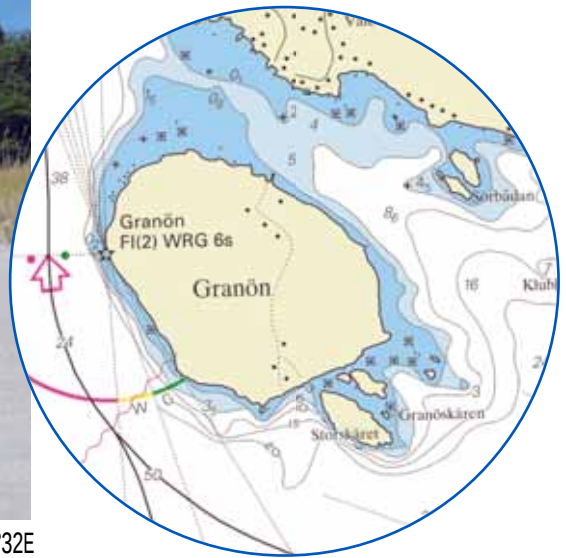
Söråker

Båtsällskapets...

...klubbhamn vackert belägen vid Indalsälvens delta.

Klubbhus med toalett, dusch och bastu.

Granön

62°26N 17°32E

Under...

...sommarhalvåret besöks Granön av många båtburna människor.

Det finns ingen gästbrygga så man får angöra efter bästa förmåga.

Vattenområdet mellan Söråkerslandet och Granön bör undvikas då det är grunt och rikligt med stenar.

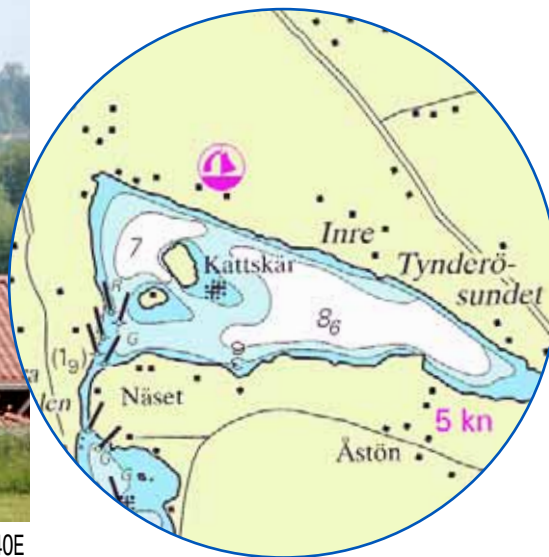
Granön har härliga sandstränder som bjuder på bra bad- och solmöjligheter. Fina skogar att vandra i!

På öns södra ände finns också lämpliga strandklippor att lägga till vid – då vinden tillåter.

Ön erbjuder också bra tältplatser och härlig kvällssol.

Mnemosynefjärilen är fridlyst och förekommer vid några lokaler på Alnön samt på Granön och Söråkerslandet. Fjärilens larver lever och är bundna till småunneört.

Kattskär

62°26,35N 17°38,40E

Norra uthamnen...

...för Kryssarklubbens Bottenhavskrets.

Kattskär ligger i Tynderösundet och är åtkomligt för motorbåtar både via det östra och södra sundet.

Östra inloppet begränsas höjdmässigt av en bro till Åkerön, där brohöjden är 4 m.

Segelbåtar kan endast komma in till Kattskär via södra sundet och detta är väl utprickat och mäter ett minsta djup på 2,4 m vid normalvatten. Plats för 20-tal båtar.

Förutom en stor grillstuga finns vedeldad bastu och torrtoa.

Vi kan rekommendera det café och den restaurang som finns vid Holmö brygga (bilden th) på fastlandssidan.

Åstön

Militären...

...har länge dominerat på Åstön. Sedan år 2000 finns ett kommunalt naturreservat på 395 hektar, på den östra delen av ön.

Åstön har en kuststräcka på 15 km och är ett mycket populärt fågelskådningsområde.

Servering och möjlighet till boende finns inom området.

Bilderna från Tynderösundet.

62°24,35N 17°42,65E

Söråkersviken

I viken finns...

...en djup skyddad naturhamn som sedan 2001 har fina flytbryggor (ej sjösatta på bilden) vilket gjort det fint för båtlivet att komma till.

Nu behöver man inte längre ligga i bergöglorna mot klipporna, även om det givetvis har sin tjusning.

Söråkersviken ligger inom Åstöns naturreservat och kanske tar du en skön promenad (1 km) ner till Skeppshamn där det finns servering och toaletter.

62°24,1N 17°43,2E

Skeppshamn

Gammalt fiskeläge...

...där det första kapellet uppfördes redan 1565.

Nuvarande kapell är från 1769. Fiskaremuseum med redskap, verktyg och båtar från Gävle-fiskarnas tid och framåt.

Café öppet 3 mån/sommar.

Djup i hamnen 1,5-2,5 meter.

Bergöglor.

62°28,21N 17°48,15E

Åvikebukten

Längs denna...

...långa vidsträckta bukt finns många vackra vikar och skär.

Många underbara badvikar och utflyktsmål där vi kanske skall nämnda de tre främsta; Bondhamn (bilden), Sandstensfjärden och Barsviken.

Alla är väl skyddade djupa vikar, lämpliga som natthamnar.

62°28,81N 17°49,08E

Barsviken

Gammalt mindre...

...fiskeläge med kapell från 1700-talet.

Väl skyddad hamn för de flesta vindar och vi rekommenderar förtöjning i Malviken som ligger

strax söder om Barsviken.

Spännande bergsformationer i form av urbergsrauvar uppe i berget öster om vägen som leder ner till hamnen.

Fråga gärna ordsbefolkningen!

62°33,76N 17°58,12E

Solumshamn

Härnös sydspets...

...är geologiskt och botaniskt intressant och här märks tydligt konsekvenserna av landhöjningen.

Vid Holmviken låg ännu i början av 1900-talet ett aktivt fiskeläge.

Tidigare kunde man ro ut till havet i sundet mellan Storholmen och Furuholmen.

Studera resterna efter den handgrävda kanalen i det forna sundet – en sista desperat åtgärd för slippa ta omvägen runt Storholmen.

Mellan åren 1960-2000 torr-lades även sundet mellan Storholmen och Tjärskär.

På de strandnära områdena

växer ormtunga, en liten sällsynt ormbunksväxt, samt strandtrav med sin enda förekomst i Sverige i Höga Kustenområdet.

Härnösand

62°37,65N 17°56,45E

På Kanaludden....

...finns 8 gästplatser i ytterpontonens västra ände.

Förtöjning i 8 meters Y-bommar, maximal bredd 4,6 meter.

Dusch, bastu och toalett i intilliggande Härnösands simhall och endast 500 meter till centrum som du når trevligast med en promenad genom gamla stadsdelen Östanbäcken, trähusbebyggelse från 1700-talet.

Härnösands segelsällsapps varv ligger på fastlandet vid södra inloppet och har en äldre del där upptagning sker med slipvagn och en nyare del där hydraulvagn och traktor används.

Hamnvärd Härnösands Segelsällskap:
070-609 29 56

62°37,98N 17°55,87E

62°38,06N 17°56,33E

I Nattviken...

...finns åtta gästplatser med för-
töjning mellan kaj och boj i lugnt
vatten.

Servicehus med dusch, toalett,
kök och tvättmaskin.

Hamnkrogen ligger på kajban-
det och det är nära till turistbyrå
och resecentrum för taxi/tåg/buss.

200 meter till E4 och bara 400
meter till stadens torg.

Gästhamnen ligger mellan bro-
arna varför broöppning krävs för
segelbåtar. Öppning dagligen
klockan 9-11 och 18-20, telefon
0611-156 87, 060-12 01 84

Hamnkrogen:

0611-219 11

www.harnosand.se

www.hss.y.se

Vid Skeppsbron...

...kan du knappast förtöja mer
centralt utefter Bottenhavskusten.

Vad sägs om en promenad till
Stora torget på ungefär en minut,
30 sekunder till en bank och gran-
ne med First Hotel Stadt, Café
Skeppet och Wirströms nygamla
konditori?

15 gästplatser utefter Skepps-
bron med eluttag och vatten, för-
töjning mellan kaj och boj.

Sjömacken och Hernö Marina
ligger några hundra meter norrut

på Kronholmskajen och här kan
du också tanka gasol och vatten.

Se upp för "nordvästen" som
kan trycka på rätt duktigt och
komprimeras in i Norra sundet/-
kanalen...

Fri höjd vid Nybron är 4 meter.
www.hss.y.se

Hernö Marina/Sjömacken:

0611-55 57 00, 070-677 86 63

www.hernomarina.se

Dahlman marin:

070-514 27 35

Ålandsfjärden

62°40,1N 17°50,8E

Styr in i denna...

...vackra fjärd västerut mot Ålandsbro och ta en titt på den nya bron som uppförs i järnvägsprojekt Ådalsbanan.

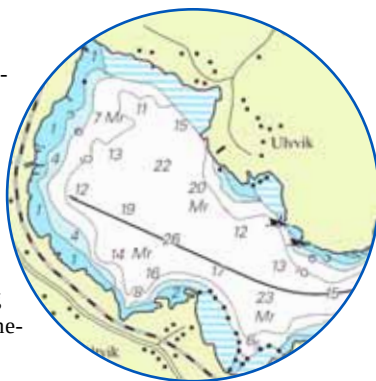
Bron är 840 meter lång (klar 2010) och har en segelfri höjd av 18 meter.

Längst inne i fjärden och på den södra stranden kan du lägga dig tillfälligt vid piren hos Palms Wårdshus & camping där det råder fullständiga rättigheter.

Besök också intilliggande Jeansboa köpcentrum.

På den norra stranden finns Ulvviks båtklubb med sin marina.

Palms Wårdshus:
0611-603 00

Jeansboa/Bröboa:
0611-611 60, 613 60
Restaurang Blå Ängeln:
0611-613 83

Vagnöviken

62°40,7N 17°55,8E

Härnösands...

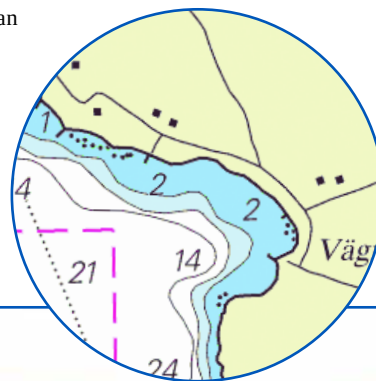
...1/2-seaside golfbana når man snabbast från Vagnöviken där några av hålen är alldeles intill bryggan.

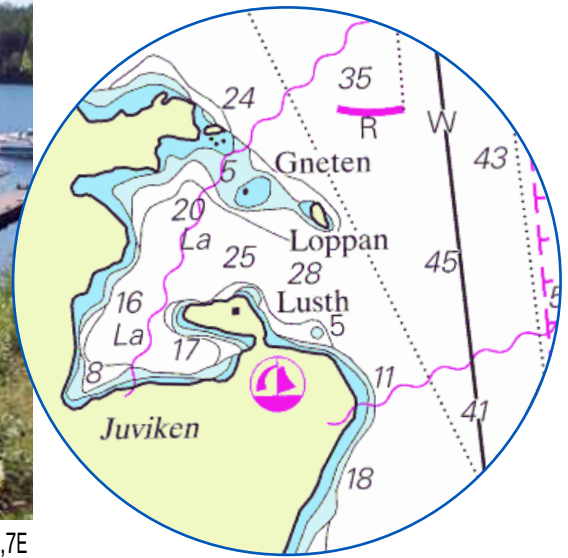
Gungigt vid väst/sydvästlig vind inifrån Ålandsfjärden.

Därifrån är det endast 400 meter till klubbhuset med golfshop, café och restaurang.

Täta bussförbindelser med Hemsön, Ålandsbro och Härnösand.

Härnösands golfklubb:
0611-670 00
www.harnosandgk.se
www.harnosand.se

Lustholmen

62°40,1N 17°58,7E

Anrika...

...Härnösands Segelsällskaps klubbholme med bryggplatser för 80-talet båtar varav 25 gäster, sötvatten, toaletter, sopmaja, grillplatser, bastu och en stor härlig badstrand.

Helt skyddat för alla vindar och hamndjupet är minst 3 meter över lerbotten.

Klubbhuset uppfördes 1935 och är en kopia av Gideåbruks herrgård i Örnsköldsviks kommun. Där ordnas tillställningar för upp till 100 personer. På "Lustis" finns även en liten övernattingsstuga.

1 km promenad till Härnösands 1/2-seaside (18 håls-golfbana.

Härnösands Segelsällskap:
070-609 29 56, 0611-660 94
www.hss.y.se

Härnösands golfklubb:
0611-670 00
www.harnosandgk.se

Smitingen & Härnöklubb

Norrlands...

...finaste friluftsbad med en nästan 300 m lång sandstrand, vill många intyga.

Om badvattnet känns kallt i havet så kan du istället välja Klubbsjön där badtemperaturen brukar vara cirka 5 grader varmare.

Naturreservatet är omfattande och på båda sidor om Smitingsviken finns bl a inte mindre än fem tunnelgrottor, jättegrytor, raukar, stora flyttblock och ett klapperstensfält.

Från Smitingsviken leder stigar ut till de intressanta områdena.

Den som går norrut, Grotstigen, är cirka 2 km lång och leder fram till fyren,

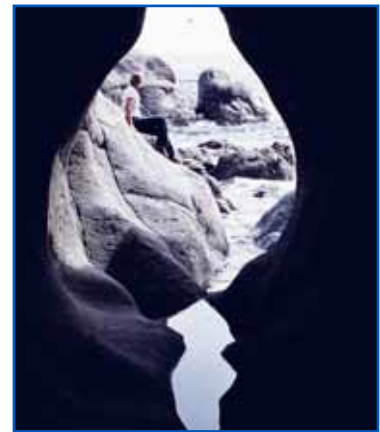
de största grottorna och Klubbsjön och den som leder söderut, Geologistigen, är lite kortare och leder fram till grytorna, raukarna och även en lite mindre grotta.

Reservatet är ett Natura 2000-område.

Båtfolket närmar sig detta reservat genom att exempelvis förtöja vid Klösa, norr om fyren/="Klubbnäsan").

Inne i den djupa och bra skyddade Gånsviken går det också bra att förtöja vid någon av de tre gästplatserna på gaveln av bryggan men respektera det privata.

Bussförbindelse med centrala Härnösand från både Gånsviken och Smitingen.

62°39N 18°06E

Lungö fyr

Första fyren...

...byggdes på Lungön 1861.

Den var då i gult tegel och 9,5 meter hög. Belysningen kom då från en rovoljelampa som 1884 byttes mot en fotogenlampa och 1904 kom luxljus.

1927 revs denna fyr och ersattes av den nuvarande 15 meter höga cylindriska byggnaden som är vit med svart bälte upptill. Denna var i drift till 1988 då den släcktes.

Nuvarande ägarfamiljerna ombesörjde dock att den återtändes år 2001.

Lämplig förtöjningsplats finns på Fyruddens norra sida. Vitt ankare, bergöglor och 4 m djup.

Respektera det privata.

62°40N 18°07E

Lungön Källan

Goda inseglings-...

...och hamnförhållanden i en vik som skyddar för allt utom "nordvästen".

Turbåtsbryggan i Källanviken i Lungösundet är privat men kanske får du förtöja tillfälligt om du frågar...

Sköna promenader kan leda dig söderut mot Boviken och Andholmsvikarna eller österut till intilliggande Sundhamn..

Stigen mot Uddhamn med Lungö fyr är mest frekventerad och mycket promenadvänlig.

På Lungön kanske du fyller blåbärshinken och det finns god chans att möta "skogens konung", älgen!

62°41,124N 18°07,61E

Bönskär

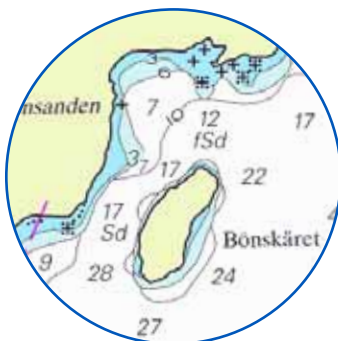
Där Lungösundet...

...möter öppna Bottenhavet vid Hemsöns sydostkust ligger detta lilla skär som man kan besöka genom att frianka från inlands-sidan, där grillplatsen är belägen.

Bönskäret är privatägt och helt obebyggt men det går utmärkt att tälta.

Intressant geologi och fågelliv.

Bönsanden (i bakgrunden) med sin ljusa sandpaya lockar kanske speciellt badsugna barnfamiljer.

62°42,60N 18°06,71E

Prästhushamn

Hemsöns största...

...fiskeläge på utsidan av ön.

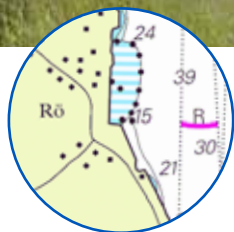
Prästhushamn ligger i väl skydd bakom Kläffsön som sakta reser sig ur havet i takt med landhöjningen, numera således en halvö där militären lämnat tydliga spår med sina många radiomaster.

Sågsand är namnet på den härliga sandstranden där soldyrkarna har sitt eldorado.

Rö

62°45,4N 17°59,5E

Ny flytbrygga...

...med plats för 6 båtar.

Rö var 1901-1931 centrum för sågverkskoncernen Rö Sägeverks Nya AB.

Resterna av sågverket och andra byggnader kan beses vid en skyltad vandring på sågverksområdet och i Rö Folkets Hus finns en modell av hela byn med sågverk som den såg ut cirka 1920.

Där finns nu också ett IT-café. Uthyrning av roddbåtar för tur på älven med kaffekorg.

Solebo kurs & konferens - inrymd bl a i sågverkets fd faktorsbostad - är den centrala punkten för området med STF vandrarhem, restaurang och konferenslokaler, året-runt-öppet.

Vildmarksbad och konferens-/bastuflotte (bilden ovan).

Musikarrangemang varje helg hela sommaren.

Solebo i Rö:
0611-640 11
www.solebo.com
Rö Folkets Hus:
0611-641 53
www.harnosandsbygder.com

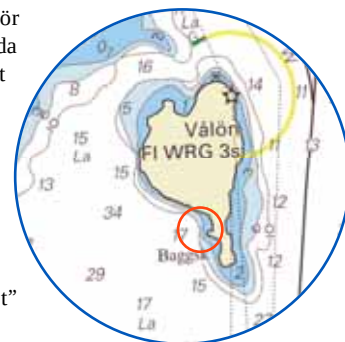
62°44,72N 17°58,74E

Vålön

Populär...

...naturhamn med flytbrygga för 6 båtar på Baggskärets sydvästsida där det finns grillplats, möjlighet att bada samt sköna hållar för soldyrkan.

Vålön har ett flertal fina vikar och lämpliga ankringsplatser på nordsidan, där det erbjuds fint skydd för sydosten och ett härligt panorama mot Högakustenbron och "fågelskåret" Brudstenarna (nedan).

Snättsundet

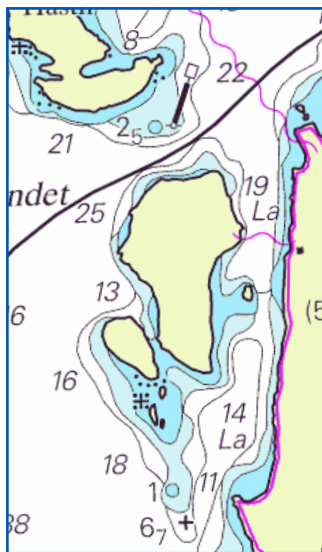
Två större holmar..

...och några mindre skär möter båtfolket mellan Storfjärden och Ångermanälven strax söder om Åbord.

Grillplats finns på bl a den lilla "Sketholmen" (bilden) närmast Hemsön.

Se upp för grundet (0-1 meter) när du kommer söderifrån. På Bockholmen hade Sankt Petri Orden en åtta-kantig fiskestuga (Otaheiti) under 1800-talets mitt.

Privat mark.

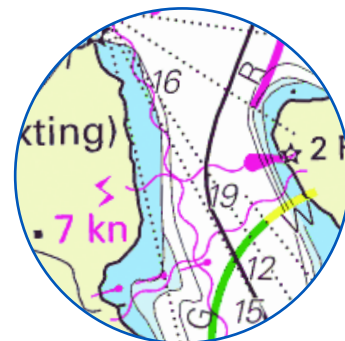
Mörtsal

22 september 1885...

...inträffade här en svår olycka då ångaren Bollsta kantrade och 4 personer omkom.

Det var när några passagerare skulle kliva över till en mötande roddbåt som Bollsta gjorde en gir så däckslasten försköts och stark slagsida uppstod.

Här intill Högakustenbrons södra landfäste finns numera fina möjligheter att lägga till för dig som kommer sjövägen.

62°49,76N 17°52,50E

Västby

Hamnföreningens..

...anläggning intill Gustavsviks-varvet.

Lugn och trygg förtöjning vid bojar längst in i viken mellan Kalvarsön och Ramön.

Hamnen ligger ca 2,5 distans norr om Högakustenbron på gränsen mellan Härnösand och Kramfors' kommuner.

Här finns tillgång till vatten, el, toalett, bastu, grillplats.

Närmaste affär är belägen i Hälledal ca 5 km söderut längs Riks 90.

År 1879 anlade grosshandlare Eric Norberg en liten enramig lokomobilsåg vid Västby fabodar. Han hade då redan ett skeppsvarv (Västby varv) i Västbyviken.

Allt virke fick fraktas till Råcke

lastageplats (Ramvik).

1886 brann sågen ned men 3 år senare uppförde han en ny såg, denna gång nere vid Västbyviken.

Han stod själv bakom sågverksrörelsen under flera år, parallellt med driften av sitt 18 seland stora jordbruk.

62°54,9N 17°50,5E

Kramfors Frånö

Kramfors...

...Båtklubb bildades 1949 och har sin hamn intill Björknäsbron norr om Svanö.

6 meters hamndjup och 5 st gästplatser med boj.

Vatten, wc, dusch, eluttag, miljöstation, diesel (måndag och torsdag kl 18-19), trailerramp, mastkran. Klubbhus med TV.

Klubben har även en hamn inne i Kyrkviken (ej för båtar med mast) och där finns det plats för 10 båtar.

Hamnvärd:
070-669 49 66,
0612-71 11 70
Klubbhuset:
0612-300 92
www.kbk.y.se

Båtbutiken:
0612-71 11 70, 070-66 949 66
www.batbutiken.nu
Frånö hotell/Aktivitetslogen:
0612-305 20
Vandrarhemmet Sov & Bo:
070-224 14 97, 0612-260 00

Kramfors Öd

62°57N 17°47E

Båtklubben Bäverns...

...anläggning i Öd i västra delen av Kramforsviken med 4 gästplatser och 3-4 m djup.

Grillplatser, vatten och toalett.

10 minuters promenad från

Kramfors centrum.

Drivmedel 600 meter.

Hamnvärd:

070-391 26 59, 070-592 41 06

Turistbyrå:

0612-801 20

Hotell Kramm:

0612-771 330

STF vandrarhem:

0612-135 05

BN's försäljning:

0612-109 10

Båtbutiken:

0612-71 11 70

63°10,2N 17°16,5E

Sollefteå

Hamndjupet är...

... 1,5 meter vid den brygga som finns på södra älvstranden.

Vatten, wc, dusch, bastu, tvättstuga, restaurang och café.

Trådlöst internet, tv-rum, ut-hyrning av cyklar.

500 meter till Sollefteå centrum med shopping, livsmedel, turistbyrå och övrig samhällstjänst.

Sollefteå är "nipornas stad".

Notera strandbrinkarna som blir allt högre och brantare ju närmare Sollefteå man kommer.

Formationerna kallas nipor och utgörs av gamla älvsediment.

För 4 000 år sedan stod älvens mynning vid området för nuvarande Sollefteå tätort.

Genom landhöjningen har älven sedan dess skurit sig ner i sina egna avlagringar och det som blivit kvar på bägge sidor älven är just nipor.

Ta gärna en promenad nedströms genom gamla Sollefteå bruk och 800 m nedströms bruket ligger Västerorrlands minsta naturreservat Trefaldighetsdalen i ett av rinnande vatten nedskuren nipa. I nedre delen av ravinen nära älven ligger en sk trefaldighetskälla. Den djupa ravinen hyser både sällsynta växter och svampar.

Hamnvärd:

0620-68 25 42, 070-346 18 32

Sandslån

63°00,6N 17°48,3E

Turistcentrum...

...med insegling i prickad led.
25 gästplatser med ett hamndjup på 2-4 meter.

Vatten, wc, dusch, bastu, el, miljöstation, bensen, diesel, trailerramp, restaurang och café.

Sandslån var under den stora flottningsepoken en arbetsplats för ett par hundra personer.

På Ångermanälven flottades timmer från de stora skogarna i inlandet och vid Sandslån sorterades timret upp på olika ägare, buntades och fördes vidare till sågar och massfabriker.

En anläggning för att skilja timret har funnits här i olika former sedan 1800-talet.

Tornet ute i vattnet är en byggnad från flottartiden.

Hamnvärd/tankning av bränsle:

0612-502 09

Unanders motor:

0612-502 30

www.unandersmotor.se

Box skulpturpark & ateljé:

0612-530 60

Kung Geers golfklubb i Nyland:

070-348 49 95

Häxmuseet:

0612-802 52, 070-348 02 52

62°53N 17°54E

Klockestrand

Gästhamn...

...med 4 platser vid boj belägen omedelbart nedströms Lilla Sandöbron.

En uppgrundning i norra delen av hamnen är märkt med röd boj.

Serviceanläggning med toalett och dusch, trailerramp.

500 meter till Älvgården, glasbruksmuseum med konstutställning.

Sandöbron var vid sin tid världens längsta bro i ett spann när den stod klar 1943 efter en olycksfylld byggtid. Vid det första försöket att bygga bron över det 264 m breda sundet mellan Lunde och Sandö brast konstruktionen varvid 18 man omkom, samma dag som Andra Världskriget bröt ut.

Lunde har också sin speciella

plats i historien från de s k Ådalskravallerna i maj 1931 då militären sköt ihjäl 5 personer i ett demonstrationståg för bättre löner.

Hamnvärd:

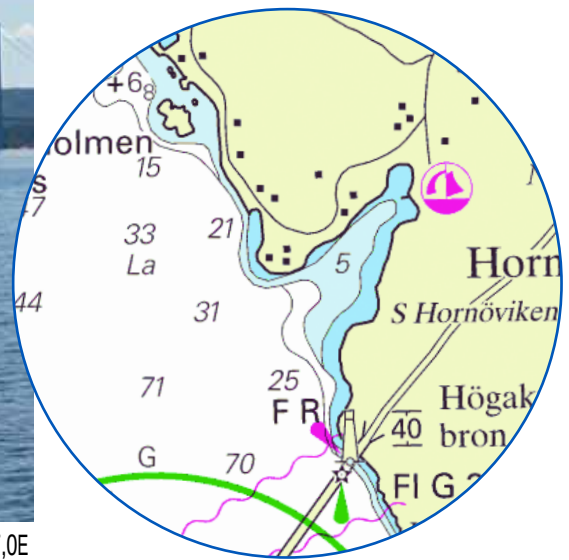
0612-330 23

Älvgården:

0612-330 33

Corax klättercenter:

073-038 27 49

Hornö Bryggan

62°48,6N 17°57,0E

En ny småbåtshamn...

...med el och vatten på gästbryggan, 500 meter från Högakustenbrons norra fäste, i Nyadal vid gamla färjeläget.

Serviceanläggning med toalett, dusch, kök med storstuga, övernattingsrum med 4 bäddar, minilivs, café och lekplats.

Stor veranda med bord och stolar, utsikt över Hornövikens med tillhörande älv.

900 meter till Hornöberget där det även finns hotell och restaurang.

Högakustenbron med sina 180 m höga pyloner är en sevärdhet. Den är 1800 m lång och det är 1210 m mellan pylonerna med 40 m segelfri höjd. Bron var världens 7:e längsta hängbro när den invigdes 1 dec 1997.

Nyadals Intresseförening (hamnvärd):

070-342 87 36

Hotell Höga Kusten:

0613-722 270

www.hotellhoga-kusten.se

Björkuddens Hotell & restaurang:

0613-501 15

www.bjorkudden.se

www.kramfors.se

62°49,3N 18°02,9E

Jungfruskär

Ungefär halvvägs...

...in i Norafjärden ligger detta lilla paradis (privat mark) med skyddat lättåtkomligt läge.

Klassiskt Höga Kusten-djup gör det lätt att lägga till med hjälp av ankare mot de fina badklipporna.

Se upp för en undervattenssten vid 62°49,4N/18°03,05E.

62°49,0N 18°09,5E

Fjärdbotten

Längst inne...

...i det djupa innanhav som Norafjärden utgör finns denna gästhamn med 8 platser.

I anslutning till bryggorna ligger Fjärdbottens fäbodvall med fem timrade fäbodstugor med enkla sovbritsar.

Dessutom finns en större timmerbyggnad med långbord och bänkar lämplig för träffar eller fester.

Grillplats. Elektricitet saknas.

Sopor får lämnas i en behållare vid landsvägen. Vatten från kallkälla.

3 kilometer till Hörsångs havsbad/camping/gästhamn.

Hamnvärd:

0613-203 50, 070-625 07 83

62°48,0N 18°04,4E

Löwik

Gammalt...

...fiskeläge i södra Lövviken på nordöstra sidan av Storfjärden.

14 gästplatser (ankare) vid låg pontonbrygga. Hamndjup 2-3 m.

Vatten, wc, dusch, bastu, tvättmaskin och 3 eluttag.

Servicestugan med två uthyrningsrum med vardera 3 bäddar, kök och tvättmaskin.

Uthyrning sker på självservice-mänér med nyckel till sovhytterna innanför dörren.

Hyra för rum och eventuellt bastubad läggs i ett kuvert i en låda i "allrummet".

Från båthamnen kan du ta en vandring upp till toppstugan på det intilliggande berget Valkallen – strålande utsikt över Höga Kusten i all dess mäktighet!

Hamnvärd: 070-600 14 49,
0613-510 03, -511 27

Löviks livs & café: 0613-510 22
Löviks Bed & Breakfast:
0613-511 32, 070-667 09 85
Hästgård Höga Kusten, Löwik:
0613-302 35

62°46N 18°13E

Storön

Naturreseptatet...

...som är ett bra exempel på landhöjningens kulturella konsekvenser.

Vid södra delen av Storön är det numera en insjö (som inte är utmärkt på sjökortet).

Vid sjöns norra ände syns grunderna efter det gamla fiskeläget som fick överges under 1870-talet på grund av landhöjningen.

De branta klipporna vid Storöns sydspets avslöjar vulkankatastrofer för 1250 milj år sedan.

De horisontellt randiga bergarterna, som utgörs av sandsten, var för 1500 milj år sedan sandbottnar i ett urhav.

Sandstenen är överlagrad av en mörk vulkanisk bergart – diabas.

På ön finns vindskydd, rastplat-

ser, strövstigar och enkel övernattingsstuga.

Turbåt från Hörsångs camping till den nya allmänna bryggan i sydvästra viken, Nyhamnen.

Hörsångs camping:
0613-341 05, -303 76

62°49,7N 18°10,9E

Hörsång

Vackert beläget...

...längst inne i Grönsviksfjärden med hela 14 gästplatser vid ny pontonbrygga. Hamndjup 2-3 m.

Nybyggt servicehus med vatten, wc, dusch, bastu, tvättstuga, el-uttag och utslagsvask.

“Blå flagg” (2006).

Stuguthyrning, handikappanpassad camping, minilivs, café och grillkök.

Mycket barnvänligt med långgrund sandstrand. Nära till ädel-fisk, vindsurfing m m.

Uthyrning av mindre, öppna båt. Grillafnär med trubadur.

Turbåt till den spännande Storön, ett av besöksmålen i Världsarvet Höga Kusten.

Hamnvärd:

0613-303 76, 341 05

www.nik-horsang.com

www.kramforsbygder.com/nora

62°48,9N 18°14E

Berghamn

Litet fiskeläge...

...med kapell som uppfördes 1750 och byggdes ut till 250 sittplatser på 1890-talet. Det anses vara Sveriges största fiskarkapell.

Ännu under 1940-talet utgick ett dussintal fiskebåtar från denna hamn där det nu finns gästhamn med plats för 10 båtar.

Ta stigen förbi kapellet ut till de fina badklipporna.

Färs lax och sik samt rökt fisk finns att köpa i hamnen.

Hamnvärd:

0613-351 20

Gaviksfjärden

Ett "innanhav"...

...med massor av vikar, holmar och skär och mycket bra skydd för öppna havet.

Gaviksfjärden erbjuder därmed många fina skyddade naturhamnar och läge för intressanta strandhugg.

Det finns fina sandstränder, väl lämpade för bad, bl a i inloppet till och sundet mellan Långsön och fastlandet.

62°53,6N 18°14,1E

Mädansviken

En av de större...

...vikarna i Gaviksfjärden.

Mycket lämplig som natthamn med bra skydd för alla vindar.

Det finns bergöglor i vikens norra del och utmed Långsöns västra sida.

Se upp för den sjunkna pråmen som ligger cirka 10 meter från Ängöns nordvästra strand.

Knappt 1 meters djup på vissa ställen betyder att du skall vara observant när du går in i Mädansviken.

62°54,6N 18°17,4E

Häggvik

Gästhamnen...

...i Häggvik är en lugn naturhamn som du når via Gaviksfjärden och Kråknäsfjärden.

Fast brygga samt flytponton.

20 gästplatser och en serviceanläggning med toaletter duschar och kök. Grillplats och lekplats.

Muddrat till 3,3 meters djup.

Trailerramp.

600 meter till Mannaminne, skapat av konstnären Anders Åberg och hans hustru Barbro.

Mannaminne utgörs idag av ett fyrtiotal byggnader, ett museumområde med högklassig konst, lokal historia, byggkonst och temamuseer från olika delar av Europa.

Se stavkyrkan, kinapaviljongen och norgehuset!

Från Mannaminne leder en stig

upp till Stortorget, en gudomligt vacker och klassisk utsiktspunkt i Nordingrå.

Från båthamnen känner du kanske doften av surströmming från Wedins salteri...

Hamnvård:

070-622 25 24

Mannaminne:

0613-202 90

62°52,4N 18°20,1E

Sörleviken

På den nordöstra...

...sidan av Gaviksfjärdens yttre delar och öster om de små skären i vikens mynning, kan man ankra eller förtöja mot land.

Om du är riktigt försiktig kan du passera tröskeln in i viken och då kanske ta en promenad upp på Sörleberget som är en sevärd utsiktspunkt mot berget Ringkallen på andra sidan Sörleviken.

62°51,5N 18°21,5E

Fällsvik

Kapellet...

...är en tämligen nybyggd kopia av det från 1600-talet.

Fällsvik är en ganska djup hamn med mycket lugn atmosfär och kreaturen vid stranden är ett lika klassiskt som skönt inslag i bilden av Fällsvikshamn.

Rotsidan

Naturreseptat...

...som utgörs av en 4 km lång strandremsa mellan Per-Olsudden i söder till Barsta hamn i norr.

De flacka diabasklipporna lockar solbadare, konstnärer, flanörer och inte minst beundrare av havet.

De till synes kala berghällarna hyser sin speciella flora.

I de smala klippspringorna finner man strandtraven med sina små vita blommor.

Strandtraven har sin enda förekomst i Sverige i Höga Kustenområdet.

En annan liten vitblommig art är knutnarv.

Dessutom finns fjällnejlika och i lite blötare partier pors, den gamla brännvinskryddan.

Rotsidan kan inte presentera någon naturhamn utan hit får man gå till fots från Fällsvik eller Barsta hamn.

Försök inte gå in med båt!

62°51,8N 18°23,9E

Barsta hamn

Gammalt...

...klassiskt fiskeläge från Gävle-fiskarnas tid där du numera möts av en fin gästhamn med 12 platser.

Serviceanläggning med toalett och dusch.

Kapellet från 1600-talet har fortfarande kvar sin ursprungliga karaktär.

Väljer du att ta turbåten ut till Högbonden eller en bensinsträckare uteder promenadstigen till Rotsidans naturreseptat?

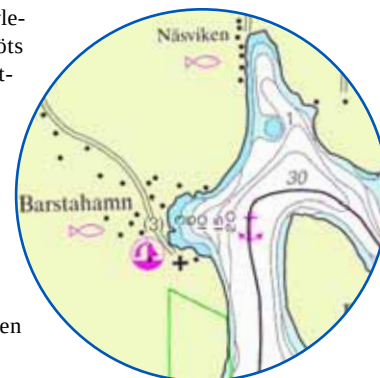
Restaurang Skutskepparn:

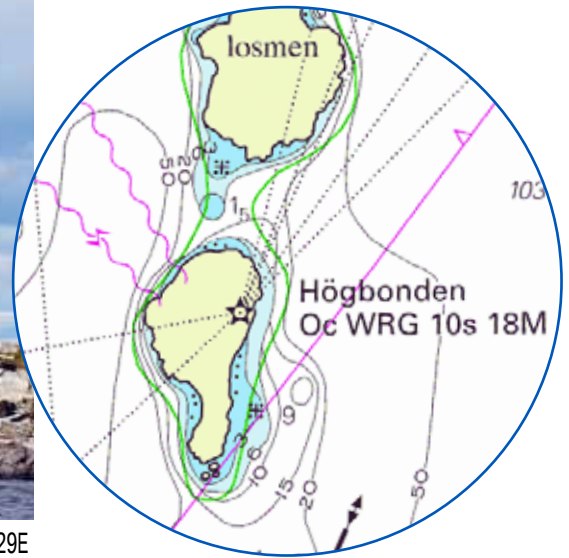
0613-230 90

www.skutskepparn.nu

Hamnvärd:

070-353 60 97

Högbonden

62°52N 18°29E

Denna branta ö...

...med den gamla fyren är tillsammans med öarna Höglosmen och Furan naturreservat och Natura 2000-område.

Fyrplatsen är numera ett mycket populärt vandrarhem.

Högbonden är landets näst högst belägna fyr efter skånska Kullen som har en lyshöjd på 78,5 meter. Högbonden är bara 3,5 meter lägre och byggdes 1907 när man blivit varse att det var alldeles för långt mellan Skagsudde (utanför Örnsköldsvik) och Lungön (Härnösand).

1895 hade en kunglig kommuniké påpekats att man borde lösa problemet med det ökande antalet skeppsbrott. Exempelvis

gick last- och passagerarbåten "Piteå", sommaren 1902, på grund på en av grynorna utanför ön.

Ingen av de drygt sextio passagerarna kom till skada, men olyckan satte igång fyrbygget och den 18 oktober 1909 tändes fyren för första gången.

För att kunna bygga Högbondens fyr uppe på klippkanten bestämde man att först bygga en linbana för att transportera byggmaterial. Den linbanan ersätts nu (2007) med en ny.

Som mest har det bött 21 personer på Högbonden.

Här bodde fyrmästaren, fyrvaktaren och fyrvaktarbiträdet med sina familjer.

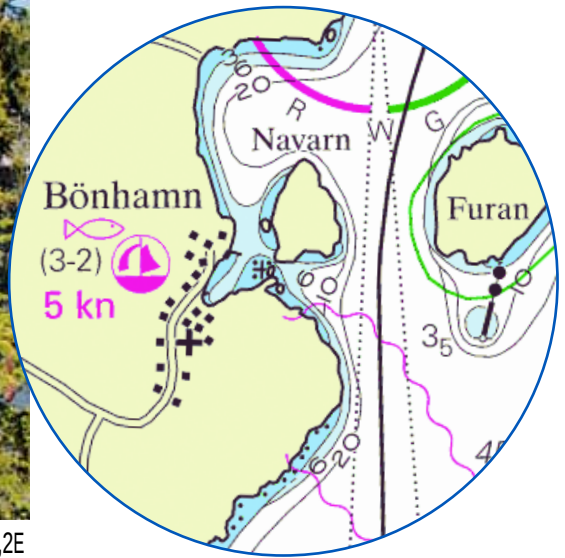
Boka den vedeldade bastun och ta ett uppfriskande dopp. Du kan också ta med fiskeutrustning och prova fiskelyckan.

Någon naturlig skyddad hamn finns inte på Högbonden, endast en betongkaj för turbåten som går dagligen sommartid från Barsta och Bönhamn ut till ön. Vi rekommenderar därför att ta båtplats vid Barsta eller Bönhamn och därifrån ta turbåten.

Café/vandrarhem:

0613-230 05

www.hogbonden.se

Bönhamn

62°52,9N 18°27,2E

Fin gästbrygga...

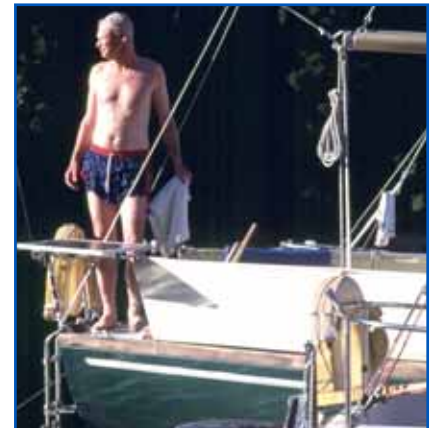
...mitt i det lilla pittoreska fiskeläget från gävlefiskarnas tid.

40 gästplatser och serviceanläggning med kök, duschar, toalett, torkskåp, allrum med TV. Sopmaja, handikapptoalett med skötbord och ett kapell från 1700-talet.

Restaurang och souvenirbutiker.

Tag gärna en promenad ner till Kallviken en knapp kilometer söder om Bönhamn. Här finner du en liten vik med vacker rundslipad klappersten där nästan alla Höga Kustens bergarter är representerade.

Hamnvärd:
0613-230 01
Arnes sjöbod:
0613-231 44
Bryggan Bönhamn:
0613-231 27, 070-319 31 27
Bönhamns kajak:
070-635 36 61
Bönhamns turridning:
0613-230 91
Galleri Bönhamn:
0613-231 36
Hilmas Café:
070-270 33 31

Edsätterfjärden

62°54,5N 18°25,2E

Norr om...

...Bönhamn sticker denna djupa fjärd ett djupt jack in i vackra Höga Kusten.

Hela fjärden är lugn och fin och erbjuder rika möjligheter till friluftsliv.

Här är det många som hittar sitt eget "smultronställe". Bada och sola ostörd!

Längst inne i Edsätterfjärden finns gamla fiskeläget (nedan).

62°55,7N 18°28,6E (södra)
62°54,9N 18°27,5E (norra)

Råfsön

I Norra Råfsöviken...

...finns Halsvikensravinsens naturreservat med en urskogsliknande grönska som når ända ner till viken.

Reservatet som också är ett Natura 2000-område är bildat för att skydda en artrik flora med bl a 12 av Nordingräs 14 kända orkidéer, bl a rariteten Nästrot.

Här har man påträffat så mycket som 263 arter kärlväxter.

Södra Råfsöviken (ovan) är en djup "stickare" som leder in från Edsätterfjärdens yttre del.

62°56,2N 18°23,3E

Ulviken

Omnefjärden...

...i viken med en 90-gradig böj vid Öjsand (bild nere) där man kan fortsätta mot Ulviken.

Viken ligger som i en gryta med det omgivande höglänta landskapet speglande i vattnet.

Omnefjärdens minsta öar Skorpan och Gåsen är fågel-skyddsområden med landstigningsförbud under sommaren.

62°58,8N 18°25,0E

Mjällom

Fiskehamn...

...i viken med vackra samhället som fond. Klassisk ort för tunnbrödsbageri och skottillverkning.

På motormuseet kan du se en stor samling båt- och stationära motorer, såsom tänkolor och gamla utombordare.

På 1950-talet var Nordvallen en populär festplats och intill låg en danspaviljong, Nordparken.

På Nordvallen var det högklassiga friidrottstävlingar och senare på kvällen var det dans till landets topporkestrar och där uppvisningsboxades Ingemar Johansson och kändisar som Martin Ljung underhöll.

Mjällomsvikens vandarhem:
070-401 35 31

Mjällomsvikens motormuseum:
070-205 61 95
Kulturfabriken:
0613-214 70

62°58,3N 18°25,8E

Måviken

En vik i...

...inre delen av Omnefjärden med goda inseglsförhållanden och maximalt 5 gästplatser.

Serviceanläggning med toaletter, duschar, latrin, tvättmaskin, kök, matsal och TV-rum.

I närheten av stränderna och utmed dessa förekommer rikligt med rester från tidigare kajbyggnader i form av gamla pålrester.

Viken ger skydd för alla vindar utom sydliga.

Se upp för sjunktimmer och pålar utmed norra och västra stränderna.

Tennsmedjan:

0613-211 40

www.tennsmedjan.nu

Måvikens gästhem(hamnvärd):

0613-212 04

Vandrarhem Skogsblomman:
0613-213 98, 070-606 18 33

62°58,13N 18°28,2E

Bredviken

Mycket lämplig...

...vik för en skön dagsutflykt med vidsträckt och ganska långgrunda badstränder i yttre norra delen av Omnefjärden.

Ta en skön promenad upp på de intilliggande utsiktsbergen, Karingberget eller Trollarviksberget.

62°57,5N 18°30,2E

Trollarviken

Mycket populär...

... och väl skyddad naturhamn sydväst om Norrfällsviken.

Lämplig som natthamn eller ankarplats. Här finns det ett par riktigt trevliga badstränder med sköna solhällar.

Trollarviken har på senare år fått se att det tillkommit många fritidshusboende.

Samfällighet äger ny fin brygga – respektera det privata!

62°56,8N 18°37,3E

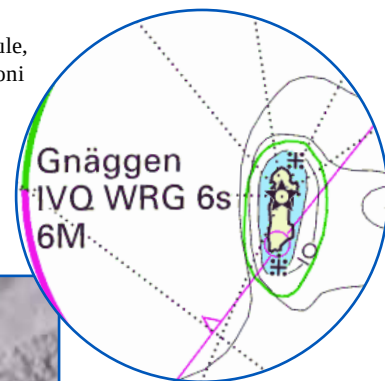
Gnäggen

Naturresevat...

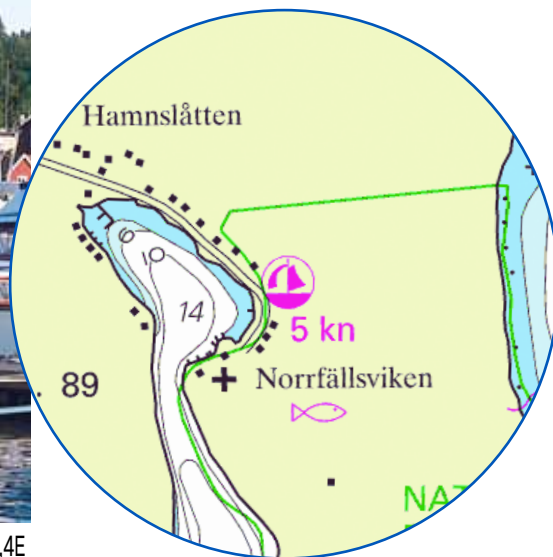
... och Natura 2000-område med häckningsplats för tordmule, tobisgrissla och en mindre koloni av sillgrissla.

OBS:

Landstigningsförbud samt förbud att vistas närmare än 200 meter från skäret under tiden 15/4-1/9.

Tordmule

Norrfällsviken

62°58,7N 18°31,4E

En närmast komplett...

...mix för (båt-)besökare.

45 gästplatser vid Norrfällsvikens Marina med Pizzeria Kompassen som erbjuder bl a TexMex och rykande färskt morgonbröd.

Serviceanläggning med dusch, toalett och kök.

Yttersta delen av Mjällomshalvön är naturreservat och en rundslinga på ca 1,5 km leder genom reservatet. En liten avstickare från slingan visar vägen till en utsiktspunkt med ett vindskydd. Nedanför vindskyddet ligger en mindre grotta.

I Norrfällsviken finns världens största klapperfält med ett "utsiktstorn" i form av ett konstverk varifrån man får en vacker överblick.

Brittas Restaurang:

0613-212 55

Fiskerestaurangen Fiskarfänget:

0613-211 42

Norrfällsvikens Marina:

0613-213 17

Norrfällsvikens Camping & stugby:

0613-213 82

Norrfällsvikens fiskemuseum:

0613-211 86

Norrfällsvikens Golfklubb:

0613-210 85

Vandrarhemmet Kustgården:

0613-212 55

62°59N 18°31E

Storsand

På norra delen...

...av Mjällomshalvön ligger Storsands naturreservat på 10 hektar som bildades 1969 och består av en långgrund sandstrand med mjuka härliga sanddynor och omgivande tallskog.

Du är nog inte den första som får en känsla av Medelhavet här...

Respektera förbudet att elda, och tälta i reservatet.

Sommarkiosk vid stranden.

1,5 kilomter till Norrfällsviken.

63°00,3N 18°24,5E

Mjällomslandet

På norra...

...kusten av Mjällomshalvön ligger denna plats med bedårande utsikt över Ullångersfjärden.

Kusttrafik är företaget som trafikerar denna del av Höga kusten och dagliga turer till Ullånger, Docksta och Ulvöarna lockar många att resa från just denna plats.

Uthyrning av stugor och mindre båtar.

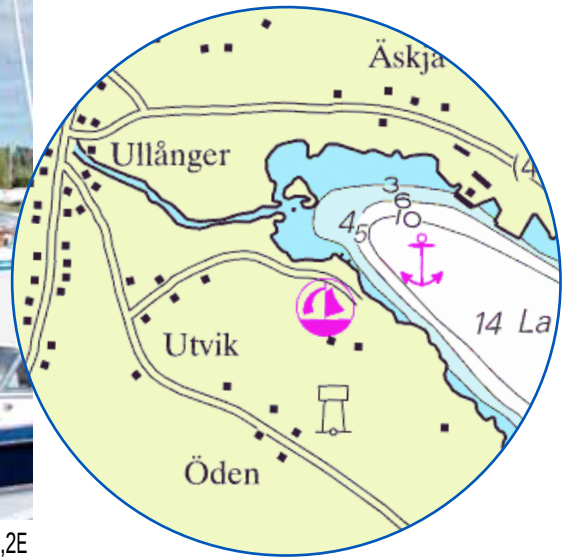
www.stugknuten.com

Ullånger

63°00,7N 18°12,2E

Längst inne...

...i den djupa Ullångersfjärden ligger denna gästhamn (2 platser plus tillfället lediga) på 500 m avstånd från Ullångers handelscentrum med E4-genomfarten.

Intill småbåtshamnen ligger turbåten till Mjällomslandet och Ulvöarna.

Ullånger är känt för i huvudsak två saker;

1) Världens största klädhängare på taket av fd "Klähängar'n".

2) Födelseorter för tonsättaren och musikkritikern Wilhelm Pettersson-Berger (1867-1942) och skidskytte-drottningen Magdalena Forsberg.

Hamnvärd:

0613-102 21

Högakusten-båtarna (m/s Kusttrafik):

0613-105 50

Värdshuset Snäckan:

0613-109 00

Villa Fraxinus visningsträdgård:

0613-121 45, 070-221 83 40

Entré Höga Kusten:

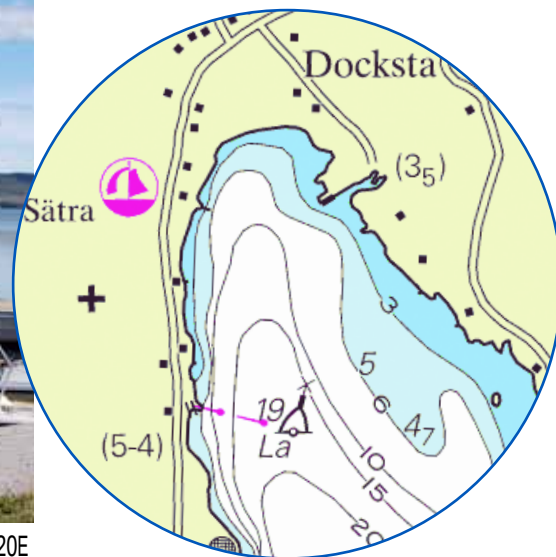
0613-108 50

www.hogakusten.com

Salsåkers silver:

070-684 08 83

Docksta

63°03N 18°20E

I inre delen...

... av Dockstafjärden, strax innanför Dockstavarvet, finns två gästhamnar tillgängliga. Båda har tillgång till serviceanläggning. Vid Docksta Havet anordnas bl a utställningar och workshops.

Närhet till Docksta centrum med affärer, kiosker, restaurang och drivmedel.

Linbanan vid alpina anläggningen går till Skulebergets topp där det finns café och utställning samt en vidunderlig utsikt.

Intill linbanan finns Europas största labyrint i trä (42x42 meter) och Rövarbyn för barnen.

Sommaren 2007 beräknas nya världsarvsmuseet vid Skulebergets östra fot stå klart, och den som vill besöka det bör gå in

med båten i Norrfjärden till Veåsand.

Hamnvärd Docksta Gästhamn:

0613-403 34

Hamnvärd Docksta Havet:

0613-401 34

Båtturer dagligen sommaryid till/från Docksta, Mjällomslandet och Ulvön med M/S Kusttrafik: 0613-105 50.

Dockstabaren: 0613-400 02

STF Vandrarhem & Camping:

0613-130 64

Gården i Sund: 0613-420 14

Rövarbyn, Labyrinten och Skulebergets

Stugby: 0613-400 00

www.docksta.nu

Naturum Höga Kusten: 0613-401 71

www.skulenaturum.se

Dockstavarvet: 0613-71 16 00

Rövärgrottan i Skuleberget

63°01,4N 18°38,9E

Ulvön

Ulvöhamn på...

...norra Ulvön – i dagligt tal bara Ulvön – är Högakustenskärgårdens största turist-besöksmål. Ulvöhamn har höga kulturella värden med sin välbevarade struktur med sjöbodar, bostadshus, hamngata och gäst-vallar.

Kapellet från 1622 är en klenod med fina vägg- och takmålningar (bild th).

Fråga efter en guide.

Här finns också en väl utbyggd service med hotell, stugor och pensionat, flera restauranger, caféer, livsmedelsbutik, bränsle och färskvatten.

Öarna är geologiskt intressanta både ur landhöjningssynpunkt och med tanke på

den gruvdrift som ägt rum både på norra och södra Ulvön (Ytterön).

Ulvön är även botaniskt intressant och den enklaste botaniska utflykten gör du utefter hamngatan och backen upp till Mala (även kallad "Spybacken"). Längs den promenaden finner du bl a backtimjan, backnejlika, ullört samt natt och dag.

Södra Ulvön har fina naturhamnar i bl a gamla fiskeläget Marviksgrunnan, Rensviken, Flaseviken, Fäbodviken och Långviken.

På Norra Ulvön rekommenderas naturhamnar intill Ankarberget, vid Tjockudden och vid Rödharn. Se sep. om Sandviken.

63°01,0N 18°38,8E

Kajen vid Ulvö...

...handelsbod har 20 platser.

Hamndjupet är 4 meter.

Vatten, wc, dusch, bastu, tvättstuga, eluttag, miljöstation, bensin, diesel och gasol.

Båt-, cykel- och stuguthyrning.

Dagliga båtturer t/r med Mjälomslandet, Ullånger, Docksta och Köpmanholmen.

Hamnvärd:

070-766 40 14

Stuguthyrning/servicecenter:

0660-22 41 57, 070-368 52 52

www.ulvon.com

Ulvö vandrarhem:

0660-22 41 90

63°01,4N 18°39,5E

Rum & konferens har...

...8 platser för gästbåtar vid det forna surströmmingssalteriet.

Hamndjup på cirka 4 meter, vatten, wc, toaletter och dusch.

Anläggning med 37 bäddar i

14 rum, bastu, relax och konferensmöjligheter.

Ulvö Rum & konferens:

0660-22 40 76

www.ulvo-rum-konferens.com

63°01,4N 18°39,6E

Hotellbryggan i...

...hamnens norra del vid Skärgårdshotellet med 40 gästplatser.

Hamndjupet är 4 meter.

Vatten, wc, dusch, bastu, tvättstuga och eluttag.

Två pooler, 10x25 meter samt barnpool.

Bangolf och servicehus.

Ulvö Skärgårdshotell:

0660-22 40 09

63°04N 18°41,0E

Sandviken

Kulturhistorisk...

...idyll med grånande fiskestugor från 1700-talet, vid en lång vit sandstrand.

Sedan början av år 2005 är Sandviken med omgivningarna förklarade som kulturresevat.

1 kilometer till Stormyrans naturresevat som också är ett Natura 2000-område.

Surströmmingsfest varje måndag med "Byse". Vid midnatt kan ske vi ser "Vita damen"...

22 sjöbodar/stugor för uthyrning, fin sandstrand och brygga för förtöjning.

Information och bokning:

0660-22 03 73

0660-22 40 33

www.bjastabacken.se

63°03N 18°29E

Mjältön

Öns topp...

...när 236 meter över havet och är Sveriges högsta ö.

En del av ön med gästhamnen Baggviken (20 platser/frivillig avgift) är naturresevat som är sevärt med sina vida klapperstensfält, grottan uppe i berget samt sist men inte minst utsikten från Mjältöns topp!

Vedeldad bastu, torrdass, grillplats och sopmaja. Fin kallkälla!

Baggsand är en stor härlig badstrand.

Stig från Baggviken till öns topp – bär med en sten!

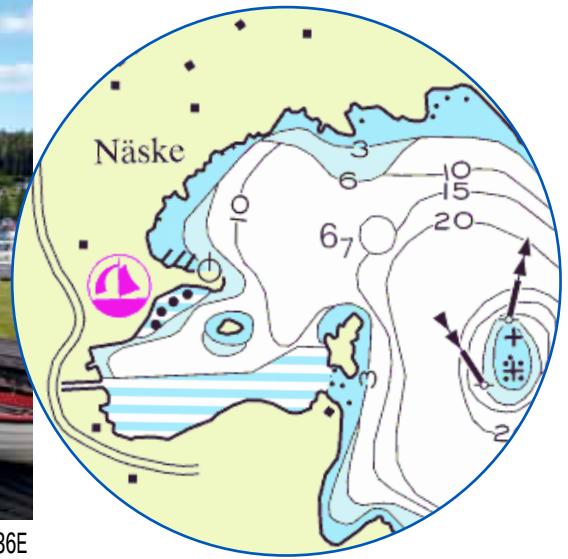
Mjältön har andra fina naturhamnar som kan rekommenderas; Norra och Södra Aspiken, Norra

och Södra Valmen samt norra udden på Önnskäret.

Kontakt:

0613-406 06

63°09N 18°36E

Näskefjärden

En större fjärd...

...med många lämpliga natthamnar.

Goda inseglingsförhållanden med ett övervägande stort djup.

Den röda rapakivgraniten dominerar den branta kusten.

Vid Näskefjärdens västra strand ligger Skuleskogens nationalpark med sina orörda skogspartier, myrar och raviner. Längs denna strand löper Höga Kusten-leden.

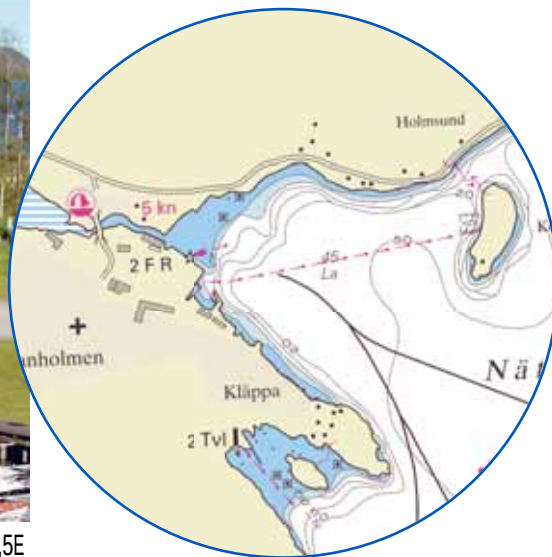
Från Kälaviken, Tärnättholmarna (liten brygga), Långviken och Salsviken i Näskefjärden når man Slåttdalskrevan som är en märklig naturformation i Skuleskogens nationalpark (se sidan 136).

Näske båtsällskap:
0660-22 32 10
www.naskebs.se

Näske Lax:
0660-22 33 40
www.naskelax.se

Köpmanholmen

63°11,0N 18°34,5E

Skyddad hamn...

...med närhet till det gamla brukssamhället, belägen 300 meter uppströms Nätraån.

75 båtplatser varav 3 gästplatser med tillgång till el och färskvatten. 10 stycken eluttag, båtlyft och varv.

Ny del av gästhamn för båtar upp till 45 fot och internetuppkoppling.

Hamndjupet är drygt 2,5 meter.

I klubbstugan finns kök, toalett och dusch.

Husvagnsparkering.

Fyra cyklar, barnstol, cykelkärra och hjälmar finns för uthyrning.

Livs, bensin, diesel samt utlämnings-

ställe för systembolaget cirka 800 meter.
Arbetarmuseum och örtagård.

Hamnvärd:

0660-22 32 15, -22 36 88

Restaurang Kajen/STF vandrarhem:

0660-22 34 96

Solsidan Bed & Breakfast:

0660-22 36 86

Yvalgården Bed & Breakfast:

0660-22 39 17

Örtagården:

0660-22 38 23

Balesudden

63°10N 18°43E

Södra Balesviken...

...är en väl skyddad vik belägen på Balesuddens södra sida med goda inseglingförhållanden och ett gott skydd för alla vindar utom "sydvästen".

Maximalt sex båtar får plats att ankras mot land.

Balesudden är naturreservat och Natura 2000-område med en natur som mycket liknar Skuleskogen.

Reservatets kvalitéer ligger i den orörda naturen, dess spännande geologi, men också att det är hänförande naturskönt.

Cirka 200 m NV om Södra Balesviken ligger en grotta som dock är rätt svår att upptäcka.

Nära Höga Kustenleden söder om Täcklippen finns "häftiga" jättegrytor.

63°10N 18°43E

Norra Balesviken...

...när man efter en 600 meter lång promenad på HögaKustenleden över från Södra Balesviken – en mäktig vandring genom urskogen.

Lite mer norrut, i Bodviken

finns en raststuga för övernattning.

Miss inte avstickaren ut mot Balesudden och till Balestjärnen med dess klargröna vatten som är drickbart.

63°06,5N 18°46,3E

Skrubban

En ö som...

...majestätiskt reser sig ur Bottenhavet formad av vulkaniska bergarter sk diabaser.

“Väggarna” är 40 meter höga och spektakulära med hängande klippblock, sprickor och roliga formationer. Havet är här lika djupt som ön är hög!

Skrubban ingår i Trysunda naturreservat och är också ett natura 2000-område och den är en riktig fågelö speciellt på västra och sydvästra sidorna.

Gråtrut, silltrut och måsar dominerar.

63°10,7N 18°52,7E

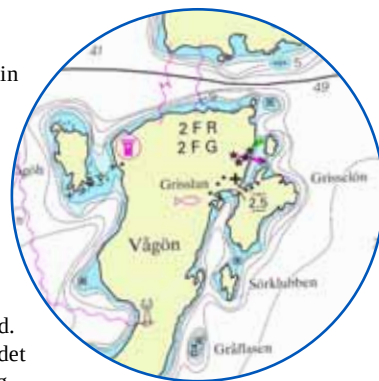
Grisslan

Angöring...

...på Grisslan sker lämpligast vid klipporna på norra delen av Grissleön men det finns också fin möjlighet att hitta natthamn i Storviken på södra delen av Vågön där det finns rastplats och torrklosett. Härifrån leder en stig till fiskeläget.

På Vågön har det bedrivits fiske ända sedan 1600-talet men numera är det endast fritidsfiske som bedrivs sommartid.

Det vita kapellet finns också det på Vågön som är hela 3 km lång och där högsta toppen är 55 meter över Bottenhavet och därför väl värd ett besök om du vill se dig om.

Trysunda

63°08,4N 18°47,2E

Genom det breda...

...sundet når du Trysunda, utsedd till Sveriges vackraste ö. 25 gästplatser vid rymlig brygga och servicebyggnad i västra delen av fiskehamnen. Servicehuset har kök, dusch, wc, bastu och tvättstuga.

Här finns också ett litet STF Vandrarhem med 7 rum samt 6-bädds stuga och det finns en livsmedelsaffär med fikamöjlighet intill vandrarhemmet.

Ankring mot land kan göras väster om gästhamnen där det är tvärdjupt.

Betänk att Trysunda trafikeras av skärgårdsbåtar med täta turer till och från Örnsköldsvik och Köpmanholmen.

Gör gärna ett besök i Fiskemuseet.

Kapellet från 1600-talet är med sina vackra väggmålningar är en klenod i Höga Kusten.

Naturhamnar också i Bockviken, Rödskataviken samt Björnviken och fina bad i just Rödskataviken och Björnviken.

Strövstigar med rastplatser på Trysundaön som är naturreservat och natura 2000-område.

Hamnvärd/turistinfo/STF vandrarhem:

0660-430 38, 070-649 91 15

www.kajen.just.nu

Café Sjöboden:

0660-430 56, 070-516 36 30

63°15N 18°42E

Bäckfjärden

Bäckagårdshamnen...

...är belägen nästan längst in i Bäckfjärden.

6 gästplatser på flytkaj av betong.

Hamndjupet är hela 3 meter.

Närmaste granne med Gene Fornby och vackert belägen i en talldunge, 150 meter från gästbryggan. Här finns bl a hövdingegården, som är en rekonstruktion av en bondgård från en av Norrlandskustens storhetstider, 400-500-talet e Kr. På Gene Fornby levandegörs livet på järnåldern med en familj i tidsenliga kläder, deras sysslor och husdjur.

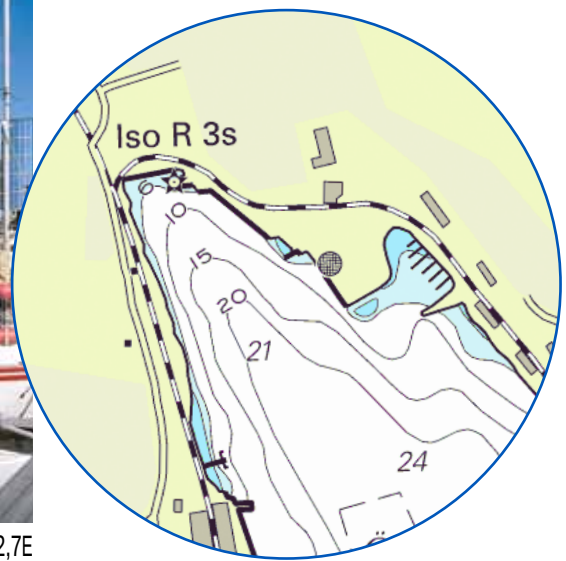
Guidade turer.

Öppet dagtid med servering.

Bäckfjärdens båtklubb:

0660-533 18

Örnsköldsvik

63°17,2N 18°42,7E

Längst inne i...

...fjärden och nära centrala Örnsköldsvik ligger denna fina gästhamn med "Blå flagg" och hamnen har tilldelats "Guldstjärnan" både 1998 och 2004.

Tre meters djup och 30 gästplatser.

Gästhamnen har miljöstation, utslagsvask, gasol, trailerramp, båtlyft, mastkran och motorservice. Kök-/matplats med uppehållsrum och internetdator.

Boule och två minigolfbanor.

Stor grillplats för båtгästerna i hamnen som ligger alldeles "på trappan till Arkenhuset" och här finns ex-vis restaurang, bibliotek och Hans Hedberg-museet.

Paradisbadet, som är ett av Europas häf-

tigaste äventyrsbad, ligger bara 300 meter bort uppe vid E4.

Vågar du kasta dig ut i den 181 meter långa vattenrutschbanan Magic Eye?

Oscarsgallerian med 35 butiker finns i forna Domus-varuhuset och invigdes 2005.

Hamnvärden: 070-538 30 53

www.gasthamnen-ovik.nu

Paradisbadet: 0660-885 90

Turistbyrå: 0660-881 00

www.ornskoldsvik.se

Hans Hedberg-museet: 0660-785 00

Museum och konsthall: 0660-886 00

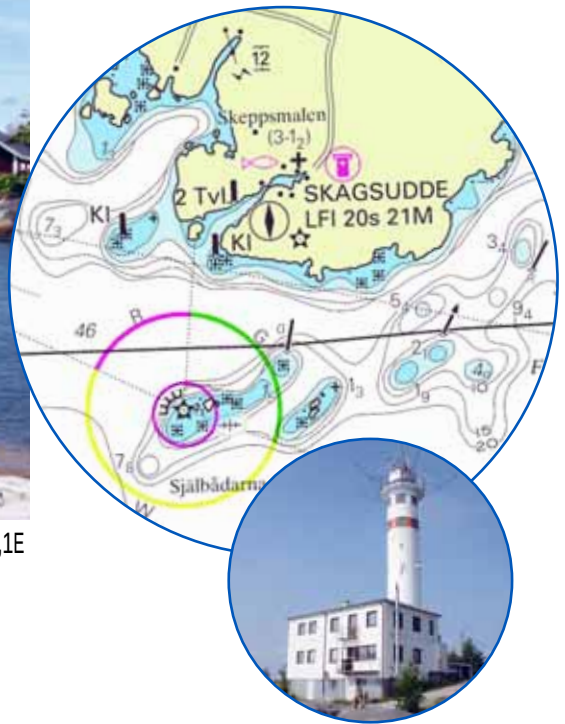
Veckefjärdens golfbana: 0660-29 33 55

Skeppsmalen

63°11,6N 19°0,1E

Skags fyr...

...byggdes 1871 (17,5 meter hög Heidenstamfyr) och var placerad på den lilla ön Gråklubben nordost Skagsudde. Den byggdes som angränsningsfyr för inloppet till Örnsköldsvik.

Nuvarande moderna fyr- och lotsstation byggdes 1957 och den har ett 26 meter högt torn där den står placerad nästan 13 meter över vattenytan.

Inseglingen mot den fina fiskehamnen sker mot två röda triangulära enstavor.

Strax utanför inloppet till hamnen finns ett par hållor som utmärkts med betongkummel. Se upp för hållen på norra sidan sedan du passerat lotsbryggan.

Förhoppningsvis finner du en ledig plats vid betongkajen längst in i hamnen.

I anslutning till fiskeläget ligger Fiskevistet, surströmmingsmuseet med café och restaurang.

Museets basutställning om (sur)strömming har "glimten i ögat" och du som gör ett besök får givetvis lukta på surströmming samt bland mycket annat lyssna till hur strömmingen i levande tillstånd talar med varandra – väl värt ett besök.

Här ligger också fiskelägets kapell från omkring år 1800.

Observera minnesstenen utanför kapellet

med ett påminnande om hur "havet ger och havet tar".

Med fyren som utgångspunkt finns två uppmärkta rundslingsor.

Den ena är "Fyrstigen" på 900 m med illustrerade informationstavlor om flora, fåglar och dramatisk kulturhistoria.

Den andra är "Landhöjningsstigen" på 600 m som beskriver forna strandnivåer i förhållande till kända historiska händelser.

Båda stigarna leder tillbaka till hamnen. Den illustrerade översiktsbilden hjälper dig att orientera i området.

Fiskevistet: 0660-25 60 19

www.fiskevistet.se

63°12,6N 19°0,1E

Skagshamn

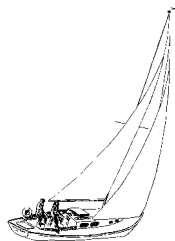
Fast brygga...

...med 15 gästplatser i vacker vik norr om Skagsudde intill "Röda Ulven" – Sveriges största surströmmingssalteri.

Ta en titt in i ett 350-årigt fiskarkapell och sniffa lite på "världens största" surströmmingsfabrik.

Här kan man också göra ett besök i Skagenmålarna Gunnar Erkner och Bo Westberg Greens ateljéer.

www.ornskoldsvik.se/turism

Bergö-Risöfjärden

Ett "innanhav"...

...med många vackra vikar och holmar med många lummiga öar och inbjudande uddar där du kan söka lä eller varför inte lägga till och bege dig ut på upptäcksfärd?

Lättnavigerad fjärd undantaget den nordöstra delen av Bergöfjärden som är grund.

På lilla Bergön hittar du "Paradisviken" som tyvärr har blivit lite väl grund i takt med landhöjningen.

Kyrkesviken, på östra sidan av Risöfjärden, är ända från den första kristna tiden. Här har man hittat ruiner av ett klosterkapell från 1200-talet.

Ankringsplatser i Finnaviken och Skedeviken.

63°16N 19°05,3E

Ultråfjärden

Smal muddrad...

...ränna leder in till Ultråfjärden, strax norr om Risöfjärden.

Det här är inget att rekommendera för segelbåtar men grundgående båtar kan ta sig in till ett par mindre holmar där man kan förtöja.

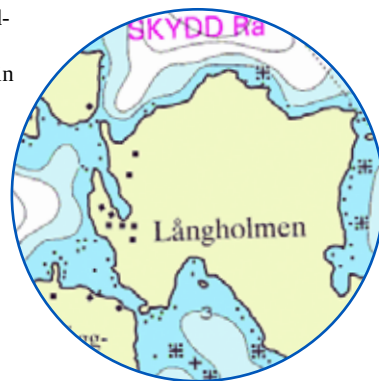
63°16,4N 19°10,0E

Långholmen

Viken på "Holma"...

...är stenig men har en muddrad och prickad farled som är cirka 1,5 meter djup och leder in till fiskeläget Holmarna.

Ta en runda i Trojaborgen (en stenlabyrint)!

Småskrake

63°19,8N 19°08,4E

Husum

Norr om...

...Dombäcksöns västra del, nordväst om Ramön, huserar Husums båtklubb.

Inseglingsdjupet till småbåts- hamnen (6 gästplatser) är cirka 2,5 meter.

Hamnen är välutrustad med vatten, wc, dusch, eluttag, trailer- ramp, badplats och grillplats.

400 meter till livsmedel, 700 meter till restaurang och 2 km till Husums centrum.

Utanför inloppet till Husum finns bl a ett flertal fornlämningar på Vikskär och Granön söder ut har en lähamn på nordvästra udden.

Hamnvärd:

070-578 01 63, 0663-611 60

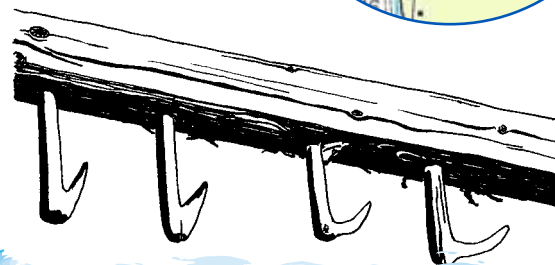
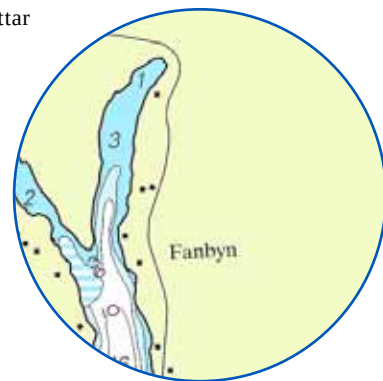
63°20,4N 19°12,1E

Fanbyviken

Inloppet...

...till denna långsmala vik hittar du öster om Husum.

Viken kan faktiskt "svälja" ganska djupgående båtar som utan större hinder kan söka sig längst in i viken där man i Fanbyn finner en hamn i mycket gott skydd.

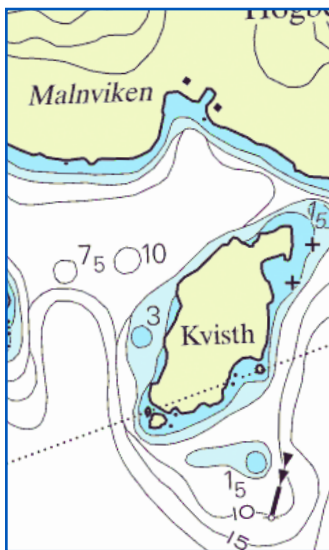
Malnviken

63°19,7N 19°13,2E

Längst ut...

...på Själnön och i lite skydd av Kvistholmen ligger denna gamla handelsplats med anor ända från 1500-talet.

På platsen finns därför fornlämningar i form av bland annat en labyrinth, sk Trojaborg och ett vårdkasberg som användes i ett signalsystem utefter kusten när man exempelvis ville varna för ankommande faror.

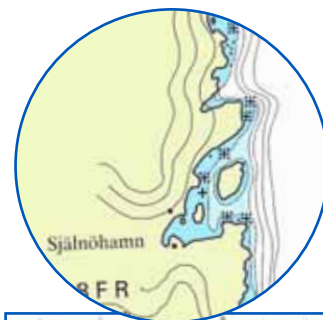
63°20,3N 19°14,3E

Själnöhamn

I mycket gott skydd...

...ligger denna lilla naturhamn där man förtöjer mot någon av holmarna i viken eller mot södra stranden.

Det finns ett par fiskestugor.
Riskområde för skjutning –
röda varningsflaggor hissas.

Fiskmå

63°28N 19°5E

Salusand

Campingplats...

...med väl utbyggd service nära gränsen till Västerbottens län och invid E4.

Fin och djup långgrund sandstrand där du bör se upp för badande när du förtöjer, förslagsvis på svaj.

Lämplig natthamn finns i Degerbukten norr om Salusand och några hundra meter söder därom ligger Stavarhällarna med vandringsleder, ett flertal grottor samt gravrösen från bronsåldern.

Salusand är också ett Natura 2000-område.

Skyddad natur

I hela.....

...naturvårdsbegreppet finns en rad motiv som kan ge anledning till skydd för ett visst område.

Vi har den ekologiska balansen att tänka på, även om vi som människor är sent ute.

Det gäller att ta ansvar och förvalta ett arv som vi med gott samvete kan lämna över till våra barn och kommande generationer.

Varje stycke natur har sina egenskaper och sina värden men vissa områden kan av olika skäl vara speciellt känsliga och har därför fått ett skydd med särskilda bestämmelser.

Ett område kan skyddas av många olika orsaker.

Det kan röra sig om botaniska, zoologiska eller geologiska värden.

Det kan också handla om gammal kulturmiljö eller om rent sociala aspekter med tanke på betydelse för det rörliga friluftslivet – ofta även kombinationer av dessa olika värden.

Ett lagskyddat område har föreskrifter som anslås på tavlor (gäller ej Natura 2000) vid områdets tillfarter, eller i förekommande fall syns på långt håll (häcknings- och yngelplatser).

Reglerna för skyddade områden kan både variera och ändras.

Om du ofta färdas längs ett område måste du också vara beredd på att nya natur- och/eller kulturskyddade områden kan utlysas.

Det är viktigt att du känner till och respekterar de särskilda bestämmelser som råder där du vistas.

Aktuell information kan lättast erhållas via nätet på länsstyrelsernas hemsidor.

NATURRESERVAT

...och nationalpark är ett starkt naturskydd och är till för att skydda och vårda områden av betydelse för landets natur och/eller av betydelse för friluftslivet.

Beslut om naturreservat fattas av länsstyrelsen. Även kommuner kan bilda naturreservat.

Varje reservat har en skötselplan där man bestämmer hur ett område ska skötas för att behålla eller förstärka en miljö och dess arter.

Där finns även bestämmelser hur man som besökare ska förhålla sig för att inte målen med reservatet ska gå förlorade.

Inom ett naturskyddat område gäller allemansrätten, dock inskränkt till viss del med de reservatsföreskrifter som gäller för området.

Dessa föreskrifter kan variera, men innehåller i regel följande bestämmelser:

Det är inte tillåtet att;
- göra åverkan på mark och växtlighet genom att exempelvis elda död ved. Man får dock plocka blommor, bär och matsvamp.

- störa djurlivet
- medföra hund som ej är

kopplad

- framföra cykel eller rida
- göra upp eld annat än på markerade och för ändamålet iordningställda platser
- tälta eller ställa upp husvagn annat än på angiven plats och då endast ett dygn
- på ett för andra störande sätt orsaka höga ljudvolym genom radioapparater, musikinstrument eller dylikt.

DJUR- OCH VÄXTSKYDD SOMRÅDEN

...är ett utökat begrepp som omfattar det som tidigare hette Fågelskyddsområden och Sältskyddsområden.

Till skillnad från de flesta naturreservat är det inom dessa områden förbjudet att beträda de öar och skär som ingår i skyddet under häcknings- och yngeltid.

I många fall kan förbudet gälla även vattenområden intill öarna.

Förbudstiden anslås på tavlor och kan variera beroende på fågelarter eller om det är skyddsområde för säl.

Fyra områden i Gävleborgs län och två i Uppsala län har avsatts speciellt för sälskyddet.

Vid dessa kobbar och skär gäller landstigningsförbud samt förbud att uppehålla sig närmare än 100 meter under tiden 1/2 - 31/8.

Syftet med områdesskyddet är att bereda fåglar, såväl ovanliga som karakteristiska arter för skärgården, en ostörd miljö under deras känsliga häcknings- och yngelperiod.

I några speciella fall har man bildat skyddsområden

för betydelsefulla rastlokaler för flyttfågel, varför förbudstiden där även berör höstperioden.

Observera att bestämmelser om särskilt skydd med beträdandeförbud under vissa tider även kan gälla inom ett naturreservat!

En del naturreservat har också bildats av tidigare fågel- eller sälskyddsområden.

Markinnehavare, statlig eller kommunal tjänsteman eller annan yrkesutövare kan ha dispens mot dessa förbud.

Natura 2000

Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet...

...Natura 2000 är benämningen på ett nätverk av skyddad natur inom EU.

Syftet är att bevara vissa utpekade habitat och arter som är särskilt angelägna att skydda i ett europeiskt perspektiv.

Varje medlemsland har bidragit med sina mest värdefulla naturområden.

Natura 2000 i Sverige syftar till skydd för ca 100 växt- och djurarter och 90 habitat.

Dessutom skyddas 63 fågelarter, bl.a. tjäder, orre, storlom, bivråk, fiskgjuse, grönbena, spillkråka och trana.

När det gäller habitat har vi ett särskilt ansvar för västlig taiga, vilket enklast kan

sägas vara naturskog med tall och gran samt ordinära lövträd som björk, sälg och asp.

Bland övriga habitat som ska skyddas hos oss märks särskilt olika slags våtmarker som högmossar, fattigkärr, rikkärr, norrländska myr-

komplex samt laguner

Inom Natura 2000-nätverket skyddas också marina habitat som grunda havsvikar.

Det finns bevarandeplaner för områdena där det finns beskrivning av naturvärdena,

samt en beskrivning av hotbilden för områdena.

VISA HÄNSYN!

Ett fågelskär känns lätt igen på den vitfågel som lyfter och varnar – lämna fåglarna i fred! Gå ej i land!

Ängsligt uppträdande fåglar betyder att du är nära boet eller deras ungar.

Lämna därför platsen!

Släpp aldrig iland en hund på mindre öar.

En hund måste för övrigt hållas kopplad under den tid skyddet gäller vid skyddade områden, dvs som längst mellan 1/2 - 31/8.

Vid upptäckt av sjöfågel med ungar – gör en omväg förbi med din båt!

Världsarvet Höga Kusten

År 2000 beslutade Världsarvskommittén att föra in Höga Kusten på den s k världsarvslistan.

Syftet med världsarven är att visa på och skydda världsunika natur- och kulturvärden för kommande generationer.

De länder som söker och får plats på listan, förbinder sig samtidigt att skydda sitt världsarv.

Höga Kusten är Sveriges hittills enda rena naturvärldsarv och det unika är att området hyser världens högst belägna strandmärken efter istiden.

Denna maximala nivå är

inmätt nära toppen av Skuleberget, 286 meter över havet.

Nivån återspeglar den landhöjning som skett efter inlandsisens försvinnande från detta område för 9 600 år sedan och är markerade i form av stålband på valda ställen kring toppen.

Bakgrunden till landhöjningen är inlandsisen som under den senaste istiden i vår del av världen täckte stora delar av norra Europa.

Ismassan uppskattas ha varit ca 3 km tjock i sina centrala delar som låg just i nuvarande Höga Kusten.

Den ofantliga tyngden från isen beräknas ha pressat ner

jordskorpan drygt 800 m under dagens nivå.

När så isen började smälta för ungefär 20 000 år sedan lättade trycket och en landhöjning inleddes.

Jordskorpan har allt sedan dess strävat efter att återta sin forna form.

Landhöjningen var maximal för mellan 9 000 och 10 000 år sedan med uppe mot 10-15 meter per hundra år.

I nutid är landhöjningen i Ångermanland 0,8 meter per hundra år.

Ett nytt naturum för information och forskning kring områdets natur och landhöj-

ningens geologi står klart vid Skuleberget sommaren 2007.

...med Skuleskogens nationalpark

Skuleskogen ligger i norra delen av Höga Kusten. Här löper den bergiga norrlands-terrängen ända fram till Bottenhavet.

Naturen är storslagen och omväxlande. Här finner du berg med skogsklädda hjässor i vidsträckta hållmarker, stora klapperstensfält, myrar

och blänkande tjärnar. Här finns också frodiga bäckdalar med rikt fågelliv och säregen flora. Allt bidrar till att skapa en mycket skyddsvärd natur.

Nationalparken invigdes 1984 men inrättades redan

1979 och omfattar 2 868 hektar. Dessutom finns tre avslutande naturreservat på 138 hektar så den sammanlagda ytan är totalt 3 006 hektar.

Nationalparken är av rege-

ringen antagen som Natura 2000-område enligt habitatdirektivet och som skyddsområde enligt fågeldirektivet.

Syftet är att bevara ett starkt kuperat, kustanknutet skogs-, hållmarks-, och sprickdalslandskap i orört skick så att växtlighet och djurliv får utvecklas fritt.

Gävlefiskarna fick tidigt privilegium

Gävlefiskarna började göra fiskefärder norrut redan i slutet av 1400-talet.

Utbredningen ökade när de 1557 fick privilegium på fisket utefter Norrlands-kusten. I gengäld skulle de erlagga var tionde tunna i skatt till kronan.

Då Härnösand och Sundsvall anlades i slutet av 1500-talet respektive början av 1600-talet klagade borgarna där över de främmande fiskarnas handel och Gävlefiskarna trängdes ut från städernas närhet.

En fiskarelängd från 1613 upptar 152 Gävlefiskare. 75 procent av Gävles näringar var då fiske medan handel stod för 25 procent.

Gävlefiskarna kom 1707 överens med borgerskapet i Härnösand om att få behålla de gamla privilegierna för några fiskelägen och dessutom använda andra som låg två mil utanför staden. Men i en ny fiskestadga 1766 upphävdes kronans rätt till fisket, och borgarna i Härnösand och Sundsvall köpte fiskerätterna.

Några borgare i Gävle,

bland andra Nils Jacob Sehlberg, fick dock ett 50-årigt arrende på Trysunda i nuvarande Höga Kusten. Fiskarna hade genom medlemskap i Fiskaresocieteten inflytande i stadens förvaltning.

Fisket utefter Norrlands-kusten spelade stor roll för Gävles näringsliv ända fram till 1800-talets mitt.

Därefter deltog allt färre i fiskefärderna. En av flera orsaker till fiskets nedgång var de nya järnvägarna som underlättade för västkustfiskarna att konkurrera med Gävlefiskarna.

Fiskefärderna upphörde vid sekelskiftet.

Erik August Grellsson var Gävles siste fjärrfiskare.

Bergö kapell, nordost om Hudiksvall på Jungfrukusten

Allemansrätten i 1994 års regeringsform

Begreppet...

...är ingen lag även om den omnämns på två ställen i vår lagbok.

Sedan 1994 är allemansrätten inskriven i regeringsformen, vilket innebär att den är skyddad i grundlagen.

I miljöbalken, som trädde i kraft 1999, står:

”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.”

Däremot klargörs ingens allemansrättens egentliga innehåll eller hur den ska tillämpas.

Enkelt uttryckt kan man säga, att det som inte är förbjudet enligt lag är tillåtet – under förutsättning att man inte stör eller förstör.

Med andra ord, det som ”blivit över” är allemansrätten.

I och med detta ställs istället större krav på var och ens hänsyn och omdöme vid vistelse i utemiljön, både i den vilda naturen såväl som den odlade marken.

Det gäller således både till

naturen som sådan och hänsyn till andra människor.

Ledorden är inte störa och inte förstöra.

Ordet ”rätten” i begreppet allemansrätten är därför olyckligt i sammanhanget.

Allemansrätten handlar istället om frihet under ansvar och att se ödmjukt på den möjlighet vi har att röra oss på land och till sjöss.

Allemansrätten gäller även i naturreservat men där kan den vara inskränkt/begränsad, gällande t ex eldning.

Iakttag de föreskrifter som

finns för området.

Vattenskoteråkning är inte heller något som ingår i allemansrätten.

Körning med vattenskoter är inomskärs generellt förbjuden utom i de allmänna farlederna samt för körning kortaste vägen till och från farlederna.

Det kan även gälla begränsningar för vattenskidåkning.

Allemansrätten ger dig och din familj möjlighet att;

- fritt vandra och vistas i skog och mark

- bada i och färdas över annans vatten

- tälta en eller annan natt på tålig mark där du inte stör varken djur eller människor

- ankra och förtöja under kortare tid på behörigt avstånd från stuga eller bostadshus

- plocka blommor, bär, svamp som inte är fridlysta.

Om du är tveksam vid din utevistelse, fråga hus-, brygg- eller markägare.

En vänlig fråga avvisas sålän och du får kanske till och med vistas innanför en attraktiv zon där ditt besök annars skulle betraktats som störande.

Några råd när du vistas i skärgården;

För många människor är skärgården en trivsamt och rogivande miljö för rekreation. Det är därför synnerligen viktigt att alla som vistas där, tar hänsyn till dels naturen, dels även till varandra.

Några råd;

Håll rent!

Om det är skräpigt på den strand du har landat vid,

hjälpas då åt att rensa upp skräpet.

Ju fler vi blir som gör detta desto trivsammare blir det vid våra kuster.

Förstör inte de släta berg-hällar som naturen så fint skulpterat!

Kom ihåg, även den minsta eld gör märken i berghäl-len som det kan ta årtusen-den för naturen att radera bort.

Om du eldar, gör detta på de iordninggjorda eldstäder som finns vid de flesta natur-hamnar.

För övrigt, välj eldplats med omsorg och förstånd på oöm mark och tänk även efter hur vinden ligger.

Gör inte brasan större än nödvändigt! – ”Vit man göra stor brasa, frysa ryggen. Röd man gör liten brasa, ha det varmt och skönt” (indianskt talesätt).

Visa hänsyn till det vilda! Kom ihåg att fågelungar lätt faller offer för trut och mås i en splittrad kull.

Tag därför som vana att göra omvägar förbi fågel-kullar.

När du kommer till en hamn – kör sakta!

Vägsvalet som du river upp kan spolia trevligt dukade måltider i de båtar som redan finns förtöjda i hamnen.

Det kan även finnas simmande personer som är svåra att upptäcka i en hamn-bassäng.

Gästbryggornas antal ökar med åren, men om du har för avsikt att angöra en privat brygga hör det till god ton att man frågar om lov för detta.

Även sjöbodan och bo-ningshus i ett fiskeläge är pittoreska kulturminnes-märken, som kan vara nog så intressanta att titta närmare på även från insidan.

Kom ihåg att detta är pri-vat egendom och uppträd därefter!

Om du är intresserad av det kulturhistoriska – fråga dig fram!

Ortsbefolkningen brukar

inte avvisa ett trevligt när-mande.

När du träffar på utlagda fiskeredskap, är det som regel bäst att passera på ut-sidan om dessa för att inte riskera att trassla in sig i linor och dylikt.

Håller någon från en båt på att lägga ut redskap – passera då en god bit framför densamma – inte bakom, där redskapen ofta flyter en stund efter utläggningen.

Latrinhantering på sjön

Att inte använda båtarnas vattentoiletter vid vistelse inne i hamnarna är väl självklart, men några klara bestämmelser kring dessa frågor finns inte.

Sjöfartsverket kan bara hänvisa till rekommendatio-

ner som säger att man inte bör tömma sin latrin inom hamnområden, i vikar och nära stränder.

Även här är det alltså upp till var och ens eget omdöme att se till detta.

Vid vissa ställen kan det emellertid vara speciellt känsligt.

Det kan exempelvis gälla vikar med extremt smala inlopp som förekommer inte minst i Höga Kusten-områ-det.

Även i de segelbara älvarna känns det helt olämpligt att tömma latrinen från båten med tanke på förekommande naturbad utefter stränderna.

Det gäller framförallt Dalälven upp till Älvkarleby fiskecamp och Ängerman-älven upp till Sollefteå.

En rekommendation från Sjöfartsverket är att båtägare installerar septitankar som kan tömmas i land.

Gott om fågel i havsbandet

“Vittfåglar”...

...dvs trutarna och måsarna hör till karaktärsfåglarna i havsbandet.

Havet och hamnarna skul-le kännas tämligen öde utan deras skrin och smågnabban-de sommartid.

Gråtrut, havstrut, silltrut och fiskmåskiljer vi lätt på storlek och vingarnas färg; gråtruten med gråa vingar liknar en stor fiskmås, medan den svartvingade havstruten ser ut som en stor silltrut.

Skrattmåsen som har ett chokladbrunt huvud är mera landbunden.

Storskrake och tärna hör också till de vanligaste arter-na utefter kusterna och i hamnarna.

Även storskarven är en art som syns och märks, särskilt vid häckningsplatserna där den bildar kolonier.

I flykt kan storskarven lik-nas vid en stor långhalsad kråka med sina tunga ving-slag.

Till sällsyntheterna i Bottenhavet hör däremot tordmule och sillgrissla som

häckar på Gnäggen i Höga Kusten.

Fåglarna vid kusterna och skärgårdarna har mycket olika häckningstid.

Vissa arter inleder ruv-ningen tidigt i maj, t ex tru-tar, måsar, småskrake, ejder och blir därmed tidigt klara med häckningen.

Andra arter som svärta, vigg, tobisgrissla, sillgrissla och tordmule häckar sent och blir på så vis extra stör-ningskänsliga när de fort-farande ruvar eller har ny-kläckta ungar då båtsäsongen sätter in på allvar.

Särdragen i fågellivet vid kusten bestäms av topogra-

fin, tillgång på lämpliga häckplatser och inte minst tillgång på föda och skydd.

Från norra Uppland till Medelpad har kusten en mera flack karaktär medan den vid Ångermanland reser sig mer än trehundra meter över havet – Höga Kusten.

Trutar, måsar och tärnor häckar på skoglösa kobbar och skär, ofta i kolonier.

Trut- och måskolonierna syns och hörs på långt håll. När man kommer nära blir hela kolonin orolig och var-nar kraftigt.

Speciellt tärnorna stört-dy-ker mot alla inkräktare.

Sjöfåglar som ejder och vigg häckar gärna i trutkolo-nier i den paradoxala tillva-ron där trutarna är både beskyddare och fiender.

De varnande trutarna ger ett bra skydd mot yttre inkräktare, men om sjöfåg-larna drivs från sina ägg eller ungar av människor är tru-ten – särskilt gråtrut – inte sen att plundra bon på ägg eller röva ungar som sking-rats.

Skrubban i Ångermanland

Fiske med många möjligheter

Abborre...

...och gädda förekommer i fjärdarna samt älvarnas mynningsområde på ungefär samma lokaler som i insjöar.

Mitt under sommaren kan de vandra längre ut i skärgårdens ytterområden och fångas på spinn och mete samt med nät, mjärde och ryssja.

Harr förekommer sparsamt vid kusten och fångas främst med fluga. Svårfångad med nät.

Havsöring förekommer längs hela kusten. vanligen uppehåller den sig i närheten av land under tiden från islossningen på våren (slutet av maj) samt från september (isläggningen).

Laken är spridd längs hela kusten och fångas främst med nät i samband med fiske efter andra fiskarter. Under våren, strax efter islossningen, uppträder den på grunt vatten i skärgården. Den förekommer i övrigt främst vid tvära strandbrinkar och djupa fjärdar. Kan även fångas i ryssjor och på långrev agnad med ström-

mings- eller mörtbitar.

Lax förekommer längs hela kusten och uppträder ungefär som havsöringen.

Observera att inom enskilt vatten får lax endast fiskas av personer som innehar fiskerätt.

Som enskilt vatten räknar man ett område från land ut till 300 meter, eller ut till det område där det stadigt är 3 meters djup (huvudregel).

Sik tillhör de mest spridda fiskarterna och är – tillsammans med havsöringen – den mest fångade fisken vid rekreationsfiske. Den uppträder på skiftande djup och platser under olika årstider. Förekommer över alla bottenmaterial. Höst och vår fångas den i allmänhet vid

stranden ut till 20 meters djup. Under försommaren håller den helst till på strömmingens lekplatser vid havsstränderna och på grunden. Under juli-september uppträder den även på större djup ner till 50-60 meter.

Fångsterna vid de här nämnda tillfällena sker företrädesvis på nät. Vanlig maskstorlek är 14 varv per aln eller 70-80 mm:s maskor.

Fiske med fluga kan även ske under juli-aug vid havsstränder med pålandsvind, när sjöbrisen dör ut på kvällarna.

Strömming och skarpsill förekommer i varierande koncentrationer vid olika årstider och djupförhållanden längs hela kusten och i skär-

gårdarna.

Den fångas främst med nät vid de yttre delarna av fastlandet och skären samt även över djupområdena.

Lämplig garnstorlek är cirka 32 varv per aln eller 35-38 mm:s maskor.

Strömmingsfiske med pimpel förekommer längs länskusten.

Torsk förekommer ytterst sparsamt och främst då på större djup utomskärs som bifångst vid sikfiske.

Ål förekommer under juni-september vid kusten.

Fångas främst på långrev med strömmingsbitar och lagd längs stränder över sten- och sandbotten.

Pålandsvind och regn brukar ge hyggliga fångster.

Stor ål upp till 2 kg och däröver är inte ovanlig.

Sänd plastbrickor från fångade märkta fiskar till:

Sötvattenslaboratoriet
Strandholmsvägen 2
178 93 Drottningholm

Fiskebestämmelser

Allt fiske...

...med rörliga redskap – dock ej laxfiske – är fritt vid kusten även inne på enskilt vatten, vilket då vanligen finns från stranden och 300 meter ut (huvudregel).

Till rörliga redskap räknas alla redskap förutom typiska tyngre yrkesfiskeredskap samt t ex laxfällor och laxnät.

Redskapslängden vid nätfiske är maximerad till 180 meter.

Undantagna i detta fall är

fiskare med licens eller som fiskar med stöd av enskild rätt.

Utländsk medborgare får fiska med handredskap (spö, pirk o dyl.) utan tillstånd och då på samma villkor som svenskar.

En allmän regel är att gränsen mellan sötvatten och kustområdet går tvärs över mynningen.

I de större vattendragen är administrativa gränser upp-

dragna.

Kustens fria fiske gäller inte uppströms dessa gränser utan fisket är där enskilt.

Fångstminimimåttet:

Lax 60 cm, öring 40 cm, ål 60 cm, harr 30 cm, gös 40 cm och torsk 38 cm.

Vid fiske med handredskap gäller ovannämnda minimimått enbart för gös, harr, lax och öring.

Utmärkning:

Bottensatta överseglings-

bara nät ska vara utmärkta med en sk fiskekula i ena änden om redskapets längd understiger 300 meter.

Kulan/kulorna ska vara märkta med fiskarens namn och adress alt. telefonnummer samt med ett stort "F" om fisket sker av en icke fiskerättsägare.

Sker fisket inom ett område där fiskaren har egen fiskerätt ska kulan/kulorna vara märkta med ER.

Egen fisk är godaste fisken

Den första...

...och kanske viktigaste förut-sättningen för att man ska nå ett bra resultat när man an-rättar fisk, är att den behand-las på rätt sätt direkt efter fångsten.

Några tips!

Avliva fisken, låt den inte ligga och självdö.

Tappa av blodet genom att öppna den vid gälarna med

kniv eller med tummen.

Lägg fisken t ex i en hink med vatten så att blodet lät-tare rinner av fisken.

Rensa fisken så fort som möjligt – helst redan när du fått upp den.

Fisk är ömtålig vara som ska förvaras väl kyld. Låt där-för aldrig fisken ligga i sol-sken och värme.

Har du provat att anrätta fisk i foliepaket?

Prova det; Snabbt enkelt och gott!

Börja med att rensa fisken och filea den eventuellt.

Lägg 1-2 filéer i folie (por-tionsförpackning).

Skiva potatis och tomater över. Salta och krydda.

Vik ihop paketet noga och

lägg det på en glödbädd i 20-25 minuter.

Vik upp paketet och smaka på go'biten!

En delikatess får du genom att lägga uppläkt fisk (sik, öring, gädda, abborre o dyl.) på ett galler över en skön glödbädd.

Hudiksvall

Från Agö till Örnsköldsvik...

Agö Ormsand	47	Eggegrund	17	Hornslandet	59	Kråköhamn	50
Agö Storhamn	48	Enskär	35	Hornö brygga	100	Kråkösundet	49
Ala	32	Enskärsorn	34	Hudiksvall	57	Kuggören	59
Allemansrätten	138	Eskön	19	Huseliiharen	15	Kusö kalv	27
Alnön	76	Fagerviken	10	Husum	131	Kusön	26
Axmarby	25	Fanbyviken	131	Hålön-Gållsgrund	21	Käringön-Stavsön	55
Axmarbruk	26	Fiskebestämmelser	142	Hårte	63	Köpmanholmen	122
Bakspån	50	Fjärdbotten	101	Häggvik	105	Lill-Lubban	68
Balesudden	123	Fliskärsvarvet	13	Härnösand	88-89	Lilljungfrun	36
Barsta hamn	107	Fläskvik	51	Högbonden	108	Limön	16
Barsviken	87	Furuvik	12	Hölick	58	Ljusne & Ala	32
Bergafjärden	72	Fågel i havsbandet	140	Hörsång	103	Ljusnefors	33
Berghamn	103	Fågelhar.-Sundsmarnäset	25	Iggön	21	Lotshällan	45
Bergö-Risöfjärden	129	Fågelsundet	8	Indalsälven deltat	82	Lungö fyr	93
Billudden	11	Fällsvik	106	Jungfruskär	101	Lungö Källan	93
Björns fyr	7	Gaviksfjärden	104	Junibosand	72	Lustholmen	91
Boda(rne)grottorna	54	Gnarps masugn	66	Juniskär	73	Långharen	31
Borka brygga	46	Gnarpskatan	64	Jättholmarna	63	Långharsholmen	80
Branthäll	36	Gnäggen	113	Kallrigafjärden	5	Långholmen	130
Bredviken	112	Gran	66	Kalvhararna	29	Långvind	44
Brämön	70	Granskär	16	Kapplasse	9	Lörudden	71
Bäckfjärden	126	Granön	83	Kattskär	84	Lövgrund	18
Bönan	17	Gressla	45	Klacksörarna	42	Lövvik	102
Bönhamn	109	Grisslan	124	Klampenborg	74	Malnviken	132
Bönskär	94	Gårdskär	10	Klockestrand	99	Mellanfjärden	62
Docksta	117	Gåsholma	24	Kramfors Frånö	97	Mjällomslandet	115
Drakön	49	Gävle	14	Kramfors Öd	98	Mjällom	111
Edsätterfjärden	110					Mjältön	120

Munkholmen	53	Skämningsön	23	Söråkersviken	85	Vitgrund-Norrskär	18
Måviken	112	Skeppsmalen	128	Tranviken	77	Vitskär	60
Mädansviken	105	Skrubban	124	Trollarviken	113	Vitöarna	64
Mörtsal	96	Skuleskogen	136	Trollharen	29	Vivstavarv	81
Natura 2000	135	Skyddad natur	134	Trysunda	125	Vålön	95
Norra Ljusgrund	55	Skärså	43	Trödje-Hilleviksskärgården	20	Vägnövik	90
Norrfällsviken	114	Slada hamn	7	Tunaolmen - Berghamn	54	Världsarvet Höga Kusten	136
Norrfjärden	67	Smitingen-Härnöklubb	92	Tunaolmen - Klubbviken	54	Västby	97
Norrsundet	22	Snäckmor	52	Tupparna	29	Åvikebukten	86
Näskefjärden	121	Snättsundet	96	Tärnön	47	Åstön	85
Ortviken	76	Sollefteå	98	Ullånger	116	Ålandsfjärden	90
Prästgrundet	42	Solumshamn	87	Ulträfjärden	130	Älvskär	11
Prästhushamn	94	Spikarna	78	Ulvviken-Omnefjärden	111	Ängskär	6
Ravelgrund	51	Stenö	35	Ulvön	118-119	Öregrund	4
Rotsidan	107	Stenöorn	35	Vallvik	31	Örnsköldsvik	127
Räfsön	110	Stocka	61	Vindhem	77		
Rö	95	Storholmen	79				
Rödön	79	Storjungfrun	30				
Rönnskär	38	Stornäset	80				
Saltpannan	44	Storsand	115				
Saltvik	56	Storön	102				
Salusand	133	Strömsbruk	60				
Sandarne	37	Stugsund	38				
Sandviken	120	Stålnäset	41				
Sandslån	99	Sundsvall	75				
Segelvik	40	Svartsundet	41				
Sikhjälma	9	Synskär	23				
Själnöhamn	132	Söderhamn	39				
Skagshamn	129	Sörfjärden	65				
Skatan	69	Sörleviken	106				
Skaten-Rångsen	5	Söråker	82				
Skeppshamn	86						

Axmar0297-320 02
Docksta0613-401 71
Forsmark0173-500 15
Gävle026-14 74 30
Hudiksvall0650-191 00
Härnösand0611-881 40
Högakustenbron0613-504 80
Kramfors0612-801 20
Lövstabruk0294-310 70
MittSverigeTurism0611-55 77 50

Mellanfjärden (bilden)0652-161 75
Skutskär026-831 64
Sollefteå0620-68 29 00
Sundsvall060-61 04 50
Söderhamn0270-753 53
Sörberge060-57 85 60
Timrå060-16 31 50
Älvkarleby026-727 00
Öregrund0173-305 55
Örnsköldsvik0660-881 00

Mellanfjärden på Jungfrukusten

Produktion:

Upplandsstiftelsen samt Länsstyrelserna i Gävleborg och Västernorrland.

Projektledare:

Arne Eriksson, 0611-34 90 44.

Text, foto och original:

Örjan Leek, Profilbild reklambyrå, 0611-129 20.

Texter om natur samt foto och illustrationer:

Lennart Vessberg, Naturinformation Härnösand, 0611-702 46.

Övriga fotografer:

Sven Andersson, Vilbur Andersson, Bergslagsbild, Lasse Halvarsson, Kjell-Arne Hollmo, Tord Kvartsén, Per-Erik Snögren, Sören Stenman, Mikael Wessely, Björn Sidén samt Länsstyrelserna i Gävleborg och Västernorrland.

Tryck:

8 000 ex vid Color Print i mars 2007.

Observera att Svenska Kryssarklubbens blå bojar är avsedda för medlemmar i just Svenska Kryssarklubben. Se även www.sxk.se

Sjökortsbilderna är ej avsedda för navigering. Sjöfartsverkets tillstånd nr 06-01698.

 148 sidor

 200 platser med
sjökortsutsnitt

 360 färgbilder
& illustrationer

Boken om Bottenhavs-
kusten beskriver kust-
sträckan mellan Oregrund
i Uppland och nordligaste
delarna av Ångermanland.

Du får tips om många
sköna, fina och intressanta
platser. Var kan vi lägga
till? Var kan man bada,
basta och äta? Finns det
toalett? Var kan man
lämna sina sopor?

Du får också lära om
kuststräckans fågelliv,
geologi och botanik, om
fiske, fyrar och kapell...

 **UPPLANDS
STIFTELSEN**
NATURVÄRD & FRILUFTSLIV

Länsstyrelsen
Gävleborg

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERBOTTEN

ISBN 978-91-974680-2-2

